

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA VI

Broj 68

TUZLA, OŽUJAK 1998.

Cijena 1 KM, 4 Kn, 1 DM

Pretam Uskrs

**IVO DULČIĆ: Posljednja večera,
Franjevački samostan Tuzla**

*Hrvatskom pučanstvu
u Bosni i Hercegovini*

**Sretan
Uskrs**

Generalni Konzulat
Republike Hrvatske Tuzla

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA

**Svim vjericima
katoličke vjeroispovijesti
čestite i blagoslovljene
Uskrsne blagdane**

želi

**Županijski odbor
HDZ BiH Soli**

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA

**Veselimo se,
Isus je uskrsnuo!
Sretan i blagoslovljen
Uskrs**

želi vam

**Hrvatska demokratska
zajednica BiH
Općinski odbor Tuzla**

DRUŠTVO HRVATSKI DOM
TUZLA

**Švima veselje, Gospodin je uskrsnuo.
Za nas je umro na križu,
za nas je uskrsnuo od mrtvih.
Nađimo u tom i sebe i našu nadu.
Sretan i blagoslovljen Uskrs želi**

DRUŠTVO HRVATSKI DOM TUZLA

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK

**Blagoslov Uskrslog Krista i sve najljepše u prigodi
Uskrsnih blagdana želi vam**

**HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK
Podružnica Tuzla**

KRIST JE SVOJIM USKRSNUĆEM OBNOVIO NAŠ ŽIVOT

(Uskrsno predsl.)

*Draga braćo misnici,
dragi redovnici i redovnice,
draga braćo i sestre!*

Nakon vremena korizme u kojem smo se pripremali molitvom, dragovoljnom žrtvom i djelima ljubavi, želimo se kao vjernici uživjeti u otajstvo Kristova Uskrsnuća, po kojem nam je obnovljen život i darovana nada u vjeru vlastitoga uskrsnuća. Samo iz te vjere možemo poželjeti i čestitati jedni drugima Sretan Uskrs! Tu vjeru u Uskrslog Krista želimo i ovoga Uskrsa produbiti, jer je ona temelj naše budućnosti, kako ovdje na zemlji u prolaznosti, tako i na nebesima u vječnosti. Samo tako ćemo biti dionici međusobne radosti, koja je zalag darovane milosti po muci, smrti i Uskrsnuću Kristovu.

Naše prepune crkve kroz korizmene petke svjedočile su što nam znači naš vjernički hod za Kristom u pobožnosti njegova križnoga puta. I dok smo na njegovim postajama gledali sebe i ovu Crkvu tješile su naše ranjene duše tolike Veronike i Šimuni Cirenci, koji su nam na našim životnim križnim putevima pružali znakove nade i dokaze ljubavi i krćanskoga zajedništva. Tko to od nas nije osjetio ohrabrenje susrećući u ovoj, našem puku tako dragoj pobožnosti, Mariju, Isusovu Majku? To nas je ponovno ispunjalo snagom i dizalo iz beznada kojim smo, iako zamagljenih pogleda, ipak jasno nazirali sretniju budućnost. Koliko puta smo dodirnuli milosrde Božje kroz sakrament ispovijedi, ustajali iz svojih grijeha gledajući Krista pod križem.

Draga braćo i sestre, pozivamo vas da pohrlite tom vrelu Božje ljubavi. Nitko od nas nije ostao pošteđen od vihora ovoga zla. Izmireni s Bogom lakše ćemo oproštati i moliti oproštenje. A Krist je umro za mir s Bogom, za mir među ljudima, za pomirenje u ovoj nama tako dragoj zemlji.

Nakon što smo i sami osjetili svu bol rata i sav teret poraća, još stvarnijim i smislenijim nam se očituje smisao Kristova hoda pod križem. U sumraku lažnih obećanja i prevarenih ostvarenja, shvatili smo da je Bog Kristov hod pod križem okrunio uskrsnim jutrom - izvorom neprevarljive nade. Na Veliki petak doživljavamo Božju blizinu i ljubav pred kojom se ne može ostati ravnodušan. Bog je odlučio trpjeti s čovjekom i svojim ga trpljenjem spasiti. Krist je u svojem uskrsnuću beznade smrti pobijedio nadom života (I. Kor 15,20). U toj pobjedi otkriva nam se svjetlo vjere jer nam on poručuje: "Ja sam uskrsnuće i život; tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će". (Iv 11,25)

Braćo i sestre, iako nam još uvijek naš život više sliči Velikom petku, nego Uskrsu, potrebno je napraviti ovaj "iskorak vjere". Ako bismo ostali samo kod beznada Velikog petka, ne bismo doživjeli radost i nadu Uskrsnuća. Jer, nakon svega što smo preživjeli, samo sigurnost i smisao Kristova Uskrsnuća daje nam snagu izgarati, živjeti za istinsku vrijednost nepokolebljiva ustrajanja na putu istine, dobrote i čestitosti, unatoč poniženja,

Kardinal Vinko Puljić

okrivljanja i neistina. Samo oni koji u sebi pobijede mržnju i smognu snage opredijeliti se za kulturu života, praštanja, pomirenja i povjerenja, imaju pravo na istinsku uskrsnu nadu.

Predragi sinovi i kćeri Crkve vrhbosanske, slaveći otajstvo uskrsne radosti i pobjede dobra

Msgr. dr. Pero Sudar

nad zlom, mi, pastiri ove mjesne Crkve, osjećamo potrebu i ovom prigodom zahvaliti svima vama za hrabro svjedočenje tijekom proteklih vremena kušnje i neizvjesnosti. Ponajprije izričemo svoju zahvalnost svim onim vjernim pastirima - svećenicima koji, ni pod cijenu vlastitoga života, nisu napuštali svoja vjernička stada, kao i onima koji se pred njima na zgarišta vraćaju. Zahvaljujemo svim redovnicima i redovnicama - svim osobama posvećenoga života koji su svojom žrtvom i molitvom od Boga isprosilili da se skrate dani kušnje i progonstva. Ponajviše hvala vama, draga braćo i sestre, koji ste, unatoč tolikim pogiblima, ostali postojani na svojim ognjištima. Hvala vama, dragi proganani vjernici, koji već predugo trpite teške dane progonstva i neizvjesnosti, ali u nadi... jer Uskrs je neprolazni zalag pobjede dobrote i pravednosti. Hvala vam što ste ostali vjerni i postojani u teškim iskušenjima. Hvala vam što Boga niste proklinjali za svoje životne križeve ni kad vam je bilo najteže, nego ste ih pridruživali Kristovom kalvarijskom križu. Vaše suze i patnje bit će, uvjereni smo, izvor blagoslova za ovu napačenu zemlju i našu vrhbosansku nadbiskupiju. Sve vaše žrtve neka urode plodom radosnoga povratka s onu stranu naše Galileje. Uskrsli Gospodin vas čeka sa željom da po vama i u vama uskrsne u ovoj nam obećanoj zemlji. "Svijet će sutra pripasti onima koji budu znali pružiti veću nadu", rekao je Pierre Teilhard de Scharden. Nama, svjedocima Kristova Uskrsnuća nikako ne može biti svejedno kome će pripasti pojedini teritorij ove zemlje. Ona cijela jest i treba ostati Božja, jer samo tako će biti i sve njegove djece, svih ljudi u njoj rođenih. U njoj vas čeka nada Božje zore. Potičemo vas i molimo, kao ljubljenu braću i sestre, nemojte klonuti duhom, nemojte posustati u vjeri otaca, ni odustati od ljubavi prema ovoj zemlji. Iz te vjere i ljubavi rodit će se nova nada i dogoditi tajna Uskrsa u nama i među nama.

Nalazimo se u godini Duha Svetoga i pripravljamo se za Veliki jubilej 2000. godine od Kristova silaska među ljude. Mi ćemo prožeti Duhom Svetim, po sakramentima krštenja i potvrde, lakše stići svome cilju ako budemo otvoreni njegovim poticajima i ako se prepustimo njegovu vodstvu na životnome putu.

Želimo i molimo da se Duhovi, u godini Duha Svetoga, dogode i među nama, prožimajući sve nas i cijeli svijet.

U tom Duhu, svjesni svoje vjerničke odgovornosti u ovim sudbonosnim vremenima za pobjedu nade u znaku Kristove patnje i smrti na križu kličemo:

NEKA VAM JE SRETAN I BLAGOSLOVLJEN USKRS; NEKA I PO OVOM USKRSU POSTANE SRETNJA I ZA SVAKOGA ČOVJEKA BLAGOSLOVLJENIJA OVA ZEMLJA - BOSNA I HERCEGOVINA.

U Sarajevu o Uskrsu 1998.

Msgr. dr. Pero Sudar kardinal Vinko Puljić
pomoćni biskup i nadbiskup vrhbosanski
gen. vikar

PROVINCIJALOVO PISMO BRAĆI ZA USKRS '98.

Draga braćo!

Sve nas je nedavno ubojstvo fra Vjeka Čurića ispunilo tugom i žaljenjem, a na poseban način nas, kojima je uspelo doći do njegovog groba u dalekoi Rwandi. Tamo tuga i bol ne ispunjavaju samo srce i dušu, one ispunjavaju sve: i njive, i šume, i kuće, i sela i gradove. Sve je to zaliveno potocima ljudske krvi i ljudskih suza i tko je to vidio i osjetio, lako to ne zaboravlja.

Stoga je razumljivo, da će i ovo Pismo biti tim obojeno, bit će označeno živim sjećanjem na fra Vjeka, kao i buduća povijest naše Franjevačke zajednice, što će, naravno, ovisiti o nama. Dar je to, pa i za buduća vremena, što smo njegovom patnjom i smrću, patnju, koja nije samo naša, podijelili i sa onima, koji su s druge strane ekvatora, najprije od drugih iskorištavani, a onda pripušteni sami sebi, da žive u bijedi, siromaštvu i neprikladnom uzajamnom ubijanju. Fra Vjekinim radom i napose njegovom mučeničkom smrću s njima smo se srodili. Njihova je patnja i naša patnja.

Svjedok sam kao i svi vi patnje, koja se zadnjih godina sručila na našu Zajednicu, na naš narod i na cijelu Bosnu i Hercegovinu. Bila je ogromna, pa se činilo da su nastupila prava katastrofična vremena, da prolazimo kroz muke paklenske. Moglo se čak dogoditi, da pomislimo, kako samo mi patimo, kako smo samo mi patnici i mučenici, a to bi bila prava katastrofa. Bilo bi to tonjenje u odbačenost od ljudi i Boga, iz čega gotovo i nema spasenja. No na sreću se to nije dogodilo, postali smo svjesni i tuđih patnja uz pomoć onih, koji su s nama našu patnju podijelili.

Danas, naime, u eri elektronskih medija, lako se uvjeriti, da je patnja posvemašnja. Može se susresti i u najrazvijenijim zemljama, no, po svemu sudeći, ona nije svugdje istog intenziteta i istog trajanja. Na afričkom kontinentu kao da je je više, trenutno najviše u nesretnoj državi imenom Rwanda, u kojoj je fra Vjeko radio i tri zadnjih petnaest godina. Prilikom našega posjeta, željeli smo saznati, kako je on s njom izlazio na kraj.

Fra Vjekin je odgovor na pitanje patnje, tako kazuju i pokazuju tamošnji svjedoci, bio kristovski. On od nje nije bježao. Dijelio ju je spremno i slobodno sa svojim "garama", kako je od milja zvao ruandske patnike. Ni jednoga trenutka nije bio spreman s njima u toj patnji potonuti, nego je sve činio, da skupa s njima iz nje izađe. Naviještao je izmirenje i mir, gradio je kuće, crkve i bolnice, učio je ljude boljem načinu obrađivanja zemlje. Tražio je i donosio pomoć. Jednostavno je, po onoj molitvi sv. Franje, donosio ljubav, gdje je vladala mržnja, donosio je svjetlo, gdje je bila tama. I sada, nakon što su "njegovci" ubili, postavlja se pitanje smisla i dovršetka njegovog djela. Postavlja se pitanje uspjeha, i fra Vjekinog i našega.

Postavljajući ovo i ovakvo pitanje ulazimo u srž kršćanske antropologije, zapravo u srž

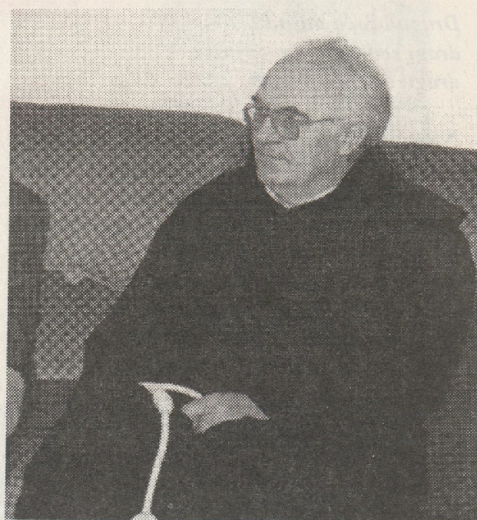
kršćanske vjere. Činimo to, naravno, s nadom da ćemo i ove godine u slavlju Kristove muke, smrti i uskrsnuća naći prave odgovore. Svakako je dobro u tom traženju odgovora početi od misli M. Bubera, koji veli, da "uspješnost" ne spada u "normalni" tijek stvari. U tom smislu ni Krist ne prihvaća pojam trijumfalnog mesije, on hoće biti odbačen i raspeti Mesija, jer se samo tako mogao identificirati sa odbačenima, s nesretnima, s patnicima, tj. samo je tako mogao ići putom, kojim ide svako stvorenje, putom na kojem se ne daju zaobići trpljenje i smrt. Idući tim i takvim putom on ga je utabao za sve one koji će ga slijediti i od tada je to put poslušnosti, pouzdanja i ljubavi, a u isto vrijeme on je privilegirani način "Božjeg prolaska", Pashe, na čijem je kraju uskrsnuće.

Za nas vjernike je primjena jasna: biti onako kako je bio Isus i biti tamo gdje je on, suobličiti se "slici Sina njegovog". Apostol Pavao ovo suobličavanje s Kristom patnikom dovodi do konačnog odgovora na pitanje patnje: Mi svojim patnjama dopunjavamo ono što nedostaje Kristovim patnjama. S njim možemo reći: "Sada nalazim veselje u patnjama koje podnosim za vas - i tako u mom tijelu dopunjujem što nedostaje Kristovim mukama - za njegovo tijelo koje je Crkva" (Kol 1,24). Nama je s obzirom na Krista dano kao milost ne samo da vjerujemo u njega nego i da trpimo za nj (usp. Fil 1,29).

I da se još jednom pozovemo na sv. Pavla, kako bi nam naša vjerničkopatnička situacija bila što jasnija. Pavao kaže: "U svemu trpimo nevolje, ali nismo u tjeskobi; ne znamo kamo bismo se okrenuli u svojoj stvari, ali ne očajavamo; progone nas, ali nismo ostavljeni u pogibli; obaraju nas, ali nismo uništeni. Mi uvijek i svuda nosimo i na svojoj zemaljskoj osobi Isusove smrtno patnje da se i život Isusov očituje na našoj zemaljskoj osobi. Mi se uvijek, dok smo živi, predajemo smrti zbog Isusa da se i život Isusov očituje na našem smrtnom čovjeku (2 Kor 4, 6-11).

Ovakvo Pavlovo, a i naše, vjerovanje i razmišljanje ima svoje izvorište i temelj u vjeri u Uskrslog Gospodina. Njegovo nam uskrsnuće otkriva, dakle, zadnju istinu: nisu u pravu oni koji su Isusa osudili i pogubili opravdavajući se Božjim i ljudskim zakonima i politikom; u pravu je Isus. Od njega, koji se predao za ljude, izvire životna snaga koja oduhovljuje zajednicu učenika i svakoga pojedinca u njegovom poslanju. Ono je poput Isusova: osloboditeljsko djelovanje u prilog čovjeku, sve do posvemašnjeg sebedarja.

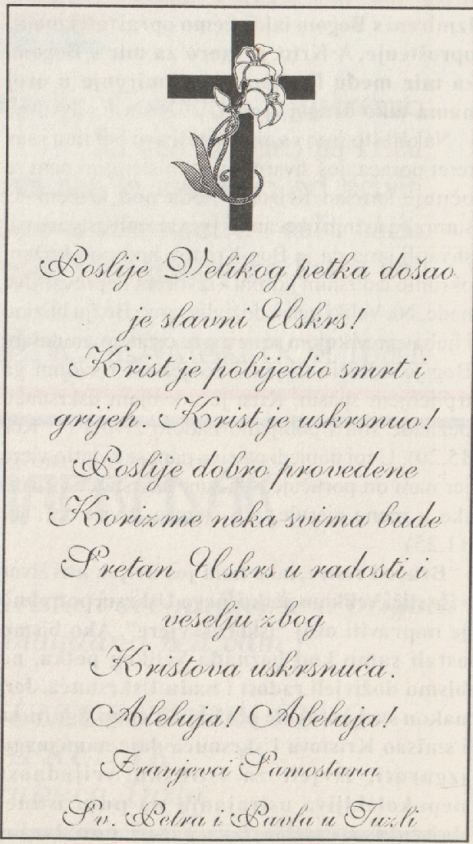
Započeo sam ovo Pismo sjećanjem na fra Vjeka Čurića, želim ga na isti način i završiti. Želim ga završiti svjedočenjem onih, koji su s njim živjeli i iz blizine pratili njegov rad. Kao što je Isus imao pravo djelujući osloboditeljski u prilog čovjeku - sve do posvemašnjeg sebedarja, oni to isto misle i za fra Vjeka. U duši me uznemirilo svjedočenje jedne sestre Klarise, koja bez uztezanja kaže, da je fra Vjeko za nju, još za života, bio drugi Krist. Kroz fra Vjeka je Krist ljubio njezin ruandski narod, ostajao uz njega čineći mu dobro sve

dok ga nisu neprijatelji istine, dobra i konačno čovjeka ubili. A oni drugi, tzv. obični vjernici, koji svakodnevno dolaze na fra Vjekin grob, i ne vjeruju da je on mrtav. Jednostavno tvrde, da je on s njima, da je živ i da će se za njih zauzimati, da im se ništa strašnoga ne dogodi.

Očito je fra Vjeko našao mjesta u njihovim srcima, a sigurni smo i u sreću velikoga Boga, kojem je služio. On se u svojoj uskrsnoj vjeri oslanjao na Boga, te je od njega i za njega živio. U uskrsnoj vjeri, i našoj, se radi o temeljnoj odluci, o usmjerenju i smislu opstanka naprosto, dakle o pitanju uzimali se ozbiljno Bog kao Bog. Nadamo ponovno odgovor na to pitanje slaveći događaje Velikog Tjedna želi i pozdravlja

Fra Petar Anđelović, provincijal

USKRS VSKRS VSKRS VSKRS SREDIŠNJI DOGAĐAJ NAŠE VJERE

Kristovo uskrsnuće je središnji događaj naše vjere, a ima za nas neizreciv smisao. Uskrsli Krist nam potvrđuje da je moguće i da je već na djelu posvemašnje oslobođenje i vječni život. Vazam u nama i u cijelom svijetu budi nezamjenjivu nadu i pouzdanje u život.

"Vazmeni" - "uskrsni"

U kršćanskoj liturgiji uopće, a posebno u vazmeno vrijeme, koje traje 50 dana - od nedjelje Gospodnjega uskrsnuća (Uskrsa) do Pedesetnice (Duhova) - često se rabe riječi Vazam i Uskrs (i od njih izvedeni pridjevi), pa bih najprije nešto rekao o uporabi tih riječi odnosno njihovom značenju.

Sama riječ "vazmeni" dolazi od Vazam. Vazam je prastari hrvatski naziv i izvorna hrvatska riječ. Načinjena je od glagola vazeti (uzeti), a izražavala je ponovno uzimanje mesa nakon korizmenog posta. (Ovo je jedno od tumačenja etimologije riječi vazam.). Naziv Vazam od starine se u hrvatskom jeziku rabi za židovsku riječ pasha - spomen-dan izlaska iz Egipta. Namjesto židovskog blagdana Pashe u kršćanstvu dolazi spomen-dan Kristova uskrsnuća - Uskrs.

Vazmeno otajstvo, dakle, obuhvaća osnovne događaje Kristova života, a to su: muka, smrt, uskrsnuće, uzašašće i konačno dolazak Duha Svetoga. Tim događajima Isus je savršeno očitovao Očevu ljubav, nadvladao grijeh svijeta, pobijedio smrt i ušao u slavu te poslao Duha Svetoga.

Pitanja u svezi s vazmenim otajstvom

Prigodom slavlja i spomena vazmenog otajstva mnogi vjernik će postaviti određena pitanja, pa i nedoumice. Iako je riječ o misteriju, ipak, budući da te zbilje imaju spasonosnu poruku, pokušajmo pristupiti i tom misteriju s kakvim-takvim razjašnjenjem.

Najprije, vjernik bi mogao postaviti ovakvo pitanje: Zašto se Isus predao dragovoljno u smrt? Zatim pitanje: Što je to uskrsnuće? I pitanje: Kamo je Isus uzašao uzdižući se prema nebu? Ograničit ćemo se na ta tri pitanja i pokušati, uz pripomoć nekih misli starijih i novijih teologa, na njih odgovoriti.

Zašto se Isus dragovoljno predao u smrt? - Evangelisti nam govore da se Isus doista dragovoljno predao na muku i smrt. On se predao u smrt i zbog poslušnosti Očevoj volji, ali ipak slobodno se odlučivši slijediti Očevu volju. Naime, u najtežem času iskušenja u Getsemanskom vrtu Isus govori ove riječi: "Ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti." Na pitanje što je Isusa navelo na taj dragovoljni mučenički čin, mnogi teolozi kroz čitavu povijest Crkve i kršćanstva tražili su odgovor.

Naki su pomišljali da je taj čin tražila Božja pravda; da je tako Bog tražio. Razlog takvom razmišljanju nalazili su u novozavjetnim tekstovima, u kojima se spominje kako nas je Isus otkupio svojom krvlju. Otkupiti bi značilo dati naknadu za primljeno dobro. Isus je morao dati svoju krv kao otkupninu za naše grijehove. - A kome je Isus predao tu

nadoknadu? U prvim stoljećima kršćanstva odgovor je glasio: davlu, sotonu. Zašto sotonu? Ljudi su, naime, zbog grijeha bili predani vlasti davla, a da bi ih Isus izbavio iz te vlasti on bi, navodno, trebao dati davlu nadoknadu: protuvrijednost.

Kasnije (12. st.), javlja se drukčije, suprotno, tumačenje: Isus nije dao zadovoljstina odnosno nadoknadu u svojoj krvi sotonu, već Bogu Ocu. Bog Otac bio je toliko povrijeđen ljudskim neposlušnom i grijehom, da nije mogao prijeći preko toga bez pravedne nadoknade. U jednom obrascu "Križnog puta" molimo još i dandana "da se Božjoj pravdi mora svakako zadovoljiti - bolje na ovom, nego na drugom svijetu".

Ova teološka razmišljanja vrlo tvrdo padaju na kršćanski osjećaj. Na svu sreću, ima teologa koji su našli snage i volje probuditi pojam otkupljenja. Oni su analizom izvornoga grčkog novozavjetnog teksta dokučili da riječ otkupljenje ne mora uvijek značiti izbavljenje ili prisvajanje uz nadoknadu, već da može značiti naprosto oslobođenje bez ikakve naplate. To izvode iz grčkog izvornog izraza - apolythrosis. Takvim je činom Bog izbavio Izraelce iz Egipta, ne davši nikakve nadoknade faraonu. To je bila stara Pasha, a Krist je naša nova pasha, naše novo izbavljenje.

Zašto je Isus onda uopće umro? - Niti zbog tvrdoće davolske, niti zbog tvrdoće Očeve, već zbog tvrdoće ljudskog srca. Zato da bi svojom i Očevom ljubavlju potresao ljudska srca, kako bi ljudi povjerovali neizrecivoj Božjoj ljubavi koja se očitovala na drvetu križa. Spasitelj visi kao izazov našoj ljubavi.

Uz taj veliki izazov ljubavi, Isus svima poručuje da Golgota, ma kako bila krvava, nije kraj. Svi patnici i stradalnici (svi mi), imaju u Kristu uzor i primjer, i stoga neka je znano da sve patnje mogu biti i veliki Božji blagoslov i povlašeno sredstvo kojim se iskazuje povjerenje Bogu.

Što je uskrsnuće? - O tome čovjek nema nikakvog iskustva. Pod uskrsnućem se prvobitno misli na Božje djelo, a ne na neki ljudski čin. Čovjek nema u sebi snage da bi mogao uskrsnuti. Njega, prema Novom zavjetu i objavi, uskrsava Bog. Živi, svemoguć Stvoritelj, koji je probudio i pokrenuo životni razvoj na Zemlji, jedini zna što se događa ili ima dogoditi u činu uskrsnuća mrtvih. Svakako, riječ je o uskrsnuću duhovnoga tijela, nevezanog na prostor i vrijeme, nevidljivoga, koje nije podložno čovjekovim osjetilnim opažajima. Isus je uskrsnuo (a na nekim mjestima Novi zavijet kaže da ga je Bog

uskrsio), i ukazivao se svojim učenicima i još nekim povlaštenim svjedocima. Ta njegova ukazanja posebni su Božji čudesni zahvati.

Kada se kaže kako je Isus sam uskrsnuo, onda se u Novom zavjetu želi naglasiti njegovo Božanstvo, a kada se veli da ga je Bog Otac uskrsio, onda se želi istaći Božji zahvat u Isusovo čovječstvo. Svakako, uskrsnuće je djelo životvornoga Božjeg Duha.

Kamo je Isus uzašao? - Proslavljeno tijelo nije vezano za prostor i vrijeme. Isus je uzašao k Ocu, on je proslavljen, a da bi se i vidljivo predočilo to uzdignuće, Bog je posebnim čudesnim zahvatom dao da Isusovi učenici to i vide. Čin Isusova uzdignuća na simboličan način predstavlja njegov nadzemni položaj i njegovo uzvišeno stanje. Uzašašće znači još i Isusovo povlačenje u svijet duhovnoga. On se više neće ukazivati vidljivo, ali ostaje - prema svojem obećanju - i dalje među nama i u svijetu kao Duh, odnosno silom Duha Svetoga.

Proslavljeni Krist

Za svoga zemaljskog života Isus je svojim naučavanjem navješćivao i djelima predostvarivao svoje vazmeno otajstvo. Kada je došao njegov čas (usp. Iv 13,1; 17,1), on proživljuje jedini povijesni događaj koji ne prolazi. Isus umire, biva pokopan, uskrsava od mrtvih i sjeda s desne Ocu jednom zauvijek. To je zbiljski događaj koji se dogodio u našoj povijesti, ali jedinstven. Svi drugi povijesni događaji zbivaju se jedanput i prolaze, tonući u prošlost. Kristovo vazmeno otajstvo, naprotiv, ne može ostati samo u prošlosti, jer je on svojom smrću uništio smrt, i zato sve što Krist jest, i sve što je učinio i pretrpio za sve ljude, ima udjela u božanskoj vječnosti te obuhvaća sva vremena i u njima se ponazočuje. Događaj križa i uskrsnuća ostaje, privlačeći sve prema životu.

Otajstvo - događaj koji se jednom zavijek zbija na Kristu, treba zahvatiti svakoga koji vjeruje u Krista, ili bolje: svaki kršćanin treba dopustiti da ga zahvati taj događaj. Vazmeno otajstvo ostvaruje se kad zajednica sluša riječ Pisma i slavi sakramente, ali ne samo tada. Ono se ostvaruje i u svagdašnjem životu kad se s mukom i naporom opiremo zlu i grijehu, i time s Kristom prelazimo iz staroga u novog čovjeka koji širi ljubav i dobrotu u svijetu. Vazmeno otajstvo ostvaruje se u punini našom smrću, kada s Kristom ulazimo u vječni život.

M. O.

Uskrs je blagdan kršćanske radosti i ponosa. Radujemo se zato jer nas je Krist svojom mukom i smrću otkupio. "Isus usta slavni, a mrak nestao tamni...." Radujmo se! Aleluja!

Svim svecenicima, časnim sestrama i vjernicima Svetan i blagoslovljen Uskrs

RKT DEKANATTUZZA
Dekan Don Simo Janjić

SUSRET S ISUSOM NA VELIKI PETAK

"U svakom ponovnom susretu ima nešto božansko", veli stari grčki filozof Euripid. Pod pojmom susreta mislio je na susret između čovjeka i čovjeka, osobe i osobe. No, to isto vrijedi i o svakom susretu s nekom činjenicom. Danas, na poseban način, mi se susrećemo s Isusom Kristom na njegov Veliki petak.

Veliki petak je dan kada Kristova tjeskoba doživljava svoj vrhunac zbog osude, mučenja, razapinjanja i smrti. Ono što je unaprijed kod proroka Izaije rečeno, danas se na poseban način obistinjuje. "Prezren bijaše, odbačen od ljudi, čovjek boli, vičan patnjama, od koga svatko lice otklanja". Ove prorokove riječi su ostvarene danas, u krutoj zbilji Velikog petka. Potrebno je to samo doživjeti da bi čovjek mogao shvatiti. Prezren i odbačen od svih ljudi ovoga svijeta, Krist ne postaje. On ne odustaje, već nastavlja dalje i svojim životnim primjerom pokazuje koliko je ljubio čovjeka, koliko ga sada ljubi i koliko će ga uvijek ljubiti.

Veliki petak je dan koji se na poseban način izdvaja od svih drugih dana u godini zbog

tajanstvenosti koju nosi u sebi. Misterij ili tajna umiranja i smrti je dostigla svoj vrhunac ovoga dana. Čovjek je pokušao ubiti Ljubav koja ljubi cijeli svijet, ali u tome nije uspio.

Put od Golgote je postao sraman i svet. Sraman zbog besramlja mučitelja koji su njime prolazili prateći Krista na njegovo stratište. Svet zbog činjenice svetosti Boga koji je uzdisao i pado pod teretom križa. Treba zastati i razmisliti nad riječima što se toga dana mole u svim crkvama diljem svijeta: Evo drvo križa na kome je spasenje svijeta visjelo! Toga je dana iznakažena Ljepota! Prikovana Sloboda! Usmrćena Dobrota! Prezrena Ljubav!

Veliki petak je dan kada je Istina posvjedočena smrću. Pokrenimo se iz svoga životnoga mrtvila i hrabro stanimo uz Istinu, koja je Isus Krist.

Ovoga dana Treba se upitati, kakvu križ ulogu igra u našim životima? Jesmo li mi kao pojedinci uvijek, na svakom mjestu svjesni da smo primanjem sakramenta krštenja urojeni u tajnu Isusove smrti na Veliki petak? Da li smo uvjereni da je križ Isusov osnovni zakon naših života? Kako se ponašamo kada nas zadese nevolje, bolesti, veliki gubitak, nešto nepredvidivo i neslućeno? Izgubimo li se odmah te padnemo u očaj ili prigovaramo Božjim odlukama?

Križ će uvijek biti znak borbe, patnje, žrtve, poruge i sablazni. Križ je i znak tereta što ga trebamo nositi cijeloga svoga života. Ljudi su tražili način u povijesti kako maknuti teret, bol, tugu, patnju, maknuti s pozornice ovoga svijeta i ostvariti raj ovdje na zemlji, ali u tome nisu uspjeli niti će uspjeti u svojoj budućnosti. Ne možemo tražiti od Krista da od nas digne naše križeve. Pravi križevi su oni što ih svakodnevno ljudi nose, često i preteški za naša čovječija ramena.

Križ Kristov svima omogućuje da se uz pomoć njega vinemo k slavi uskrsnuća. Ljudi moraju biti svjesni činjenice u svome vjerničkome životu da samo preko Velikog petka mogu doći i do svoga Uskrsa. Križ Gospodinov ne smije biti samo ukras zvonika, crkava, zidova po našim kućama ili pak grobalja. Neka križ Gospodinov bude dio svakoga čovjeka, ljudskih života. Križ nas Njegov poučava kako ćemo živjeti i, u tome življenju, već sada se spremati na svoje Uskrsnuće.

"U svakom ponovnom susretu ima nešto božansko". Susret čovjeka na križu s čovjekom ispod križa, povjesna je bit koju moramo biti svjesni. Za takav susret koji je na poseban način upriličen na Veliki petak, čovjek ispod križa posebno se priprema i svjestan je njegova božanskog značaja.

I. O.

POSJET KARDINALA PULJIĆA NAČELNIKU BEŠLAGIĆU

Načelnik općine Tuzla mr. Selim Bešlagić primio je 17. 3. u radni posjet kardinala Vinka Puljića, pročelnika katoličkih škola u BiH dr. Peru Sudara i ravnatelja Katoličkog školskog centra Sv. Franje u Tuzli fra Martina Antunovića.

Iako je bila predviđena radna posjeta, kardinala Puljića je dočekalo u načelnikovom uredu mnogo novinara koje je zanimalo tko je "kočničar" izgradnje KŠC u Tuzli. Tako se prvi dio posjeta pretvorio u tiskovnu konferenciju.

Kardinal je naglasio tradiciju Katoličkog školstva u BiH između, dva rata i planove za njegovo obnavljanje u današnjim prilikama.

Zamolio je načelnika Bešlagića za pomoć kako bi se što prije započela izgradnja Centra i otklonile one zapreke koje su u nadležnosti Općine.

Pročelnik školstva dr. Sudar izrazio je svoje nezadovoljstvo sporocem uklanja baraka Pedagoškog zavoda. Ovo izmještanje koč i odugovlači početak radova na izgradnji KŠC, a time produžava rad Gimnazije u veoma teškim uvjetima.

Gospodin Bešlagić je obećao da će pokušati naći odgovarajuće rješenje s Ministarstvom prosvjete i kulture Tuzlansko-podrinjskog kantona u čijem je nadležstvu izmještanje baraka Pedagoškog zavoda pa su bili dužni do konca prošle godine izmjestiti spomenute barake.

Tekst i snimak: M. A.

Nadbiskup zagrebački, Josip Bozanić, u Sarajevu BOZANIĆEVA POTPORA KATOLIČKOJ CRKVI U BiH

Nadbiskup zagrebački mons. Josip Bozanić, koji je doputovao u posjet Vrhbosanskoj nadbiskupiji, predvodio je 25. ožujka u sarajevskoj prvostolnici, katedrali Srca Isusova, misno slavlje u povodu blagdana Blagovijesti. U nazočnosti velikog broja okupljenih vjernika, misu su koncelebrirali kardinal Vinko Puljić, pomoćni biskup vrhbosanski mons. Pero Sudar i provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Petar Andelović.

Pozdravljajući nadbiskupa Bozanića, kardinal Puljić istaknuo je kako ga svi svećenici i vjernici Vrhbosanske nadbiskupije s radošću dočekuju u Sarajevu, pri čemu dolazak zagrebačkog metropolita doživljavaju kao posebni izraz solidarnosti i znak jedinstva Katoličke crkve u cjelini, a napose u hrvatskom narodu.

"Ovo je izravna potpora jedinstvu, ali i opstanku hrvatskog naroda na ovim prostorima, kao i njegovom zajedničkom životu sa susjedima druge vjere i nacije", rekao je u pozdravnom obraćanju kardinal Puljić. Podsjetivši kako je ovo njegov prvi posjet Sarajevu nakon preuzimanja dužnosti zagrebačkog nadbiskupa, mons. Bozanić je rekao da taj dolazak znači i posebnu potporu njegovim kolegama u episkopatu, čime se također želi pokazati jedinstvo Crkve.

Nadbiskup Bozanić podsjetio je na važnost blagdana Blagovijesti kao onoga kojim se obilježava čovjekova veličina. Zagrebački je nadbiskup posebice istaknuo poziv što ga je Crkvi u BiH tijekom svoga prošlogodišnjeg posjeta Sarajevu iznio Sveti Otac zatraživši da ona bude novim znakom dijaloga, tolerancije i zajedništva. Rekao je da Katolička crkva u Hrvatskoj na poseban način gleda na Crkvu u BiH, jer je ponosna zbog uloge što ju je imala u proteklom godinama. "To je izuzetni dio Crkve u hrvatskom narodu", rekao je Bozanić izrazivši najdublju privrženost i potporu svim biskupima u Bosni i Hercegovini. (Hina)

MEĐUVJERSKA SURADNJA

U Tuzli je 17. ožujka u Dvoru tuzlansko-zvorničke eparhije održan biletarni sastanak najviših predstavnika Katoličke i Pravoslavne Crkve u BiH.

Katoličku delegaciju predvodio je msgr. Vinko kardinal Puljić, uz pratnju Franje Komarice, biskupa banjolučkog, Ratka Perića, biskupa mostarskog, i dr. Pere Sudara, pomoćnog biskupa sarajevskog i pročelnika Katoličkih škola u BiH.

Pravoslavnu delegaciju predvodio je Mitropolit dabrobosanski, Nikolaj Mrđan, a delegaciju su

sačinjavali: episkop zvorničko-tuzlanski, Vasilije Kačavenda, episkop banjolučki, Jefrem, episkop zahumsko-hercegovački, Atanasije Jeftić.

Sve pristupne je kao domaćin pozdravio g. Kačavenda i izrazio zadovoljstvo što se ovaj značajni susret održava baš u Tuzli, u episkopskom dvoru.

Ovo je jedan od sastanaka na kojem se trebaju početi rješavati problemi na području BiH koji su nastali djelovanjem rata, a tiču se Pravoslavne i Katoličke Crkve.

Episkop Vasilije naglasio je kako treba... "naglašavati one momente koji su zajednički i koji

spajaju, (...) ne osvrnati se što je bilo, jer moramo ići dalje radi čovjeka".

Kardinal Puljić naglasio je da je ovo (...) "razgovor iz vjere, izgradnja mostova razumijevanja i uvažavanja. Puno toga treba započeti izgrađivati zajednički, jer moramo liječiti ratne rane koje ne možemo nijekati ali ih moramo vidati".

Još je naglasio: "Moramo učiniti sve da se mržnja zaustavi, poštivati građanska prava, zaštitu identiteta, te započeti izgradnju mira, živieći evanđeosku ljubav, sačuvati poslanje u narodu i za narod".

Nakon razgovora izdano je priopćenje za javnost.

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST sa susreta Episkopa Pravoslavne Crkve i Biskupa Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini

Uz obostranu želju i spremnost, dana 17. 3. 1998. godine, u episkopskom dvoru u Tuzli održan je susret Episkopa Pravoslavne Crkve i Biskupa Katoličke Crkve s područja Bosne i Hercegovine. Nakon iskrenog razgovora i rasprave o aktualnim pitanjima, Episkopi i Biskupi se obraćaju svojim svećenicima, vjernicima i svim ljudima dobre volje.

Sastavši se u korizmenom vremenu, u kojem se pripremamo za susret sa raspetim i uskrslim Gospodinom Isusom Kristom, Spasiteljem ljudskog roda i svega svijeta, iskazujemo svoju zahvalnost Bogu i izričemo svoju ljudsku i kršćansku radost zbog ovog bratskog susreta. U isto vrijeme izražavamo svoju žalost i bol zbog svega zla što se dogodilo u ovom tragičnom ratu na našim prostorima. I sa ovog mjesta, zajednički osuđujemo svaku nepravdu nanесenu ljudima i svako rušenje svetinja. Suosjećamo sa svima koji su patili i koji još uvijek pate i molimo Boga da im udijeli utjehu i mir. Tražimo poštovanje svim neotuđivih prava i sloboda svakog ljudskog bića i naroda, a osobito prava na identitet, dom, zavičaj, imovinu. Kajemo se i žalimo zbog zla koje su u ovom ratu učinili neki članovi naših zajednica, iako to nisu činili u ime naših Crkava. Opraštamo svima koji su nama nanijeli zlo, i u ime Evanđelja, molimo uzajamno oprostjenje. Očitujemo svoju spremnost za pomirenjem i izgradnjom istinskih ljudskih odnosa u suživotu.

Otvoreni smo za dijalog i pozivamo na bilateralne susrete i suradnju ostale tradicionalne vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini, kao i sve ljude dobre volje. Istovremeno, tražimo zaštitu naših dviju sestarskih Crkava od svake manipulacije, a posebno političke kao i uopće od zlouporabe vjere, vjerskih osjećaja i obilježja. Zahtijevamo od nadležnih državnih vlasti i predstavnika Međunarodne zajednice poštivanje i ostvarenje slobode nesmetanog kretanja i pastoralnog djelovanja svih svećenika i vjerskih službenika.

Krajnje je vrijeme da se učine svi napori u pronalasku nestalih osoba, napose dvojice župnika banjalučke biskupije, Ratka Grgića i Tomislava Matanovića. Također tražimo puštanje iz zatvora svih zarobljenika i zatvorenika protiv kojih se ne vodi pravno zasnovan sudski postupak. U procesu zaživljavanja pomirenja i trajnog mira, očekujemo primjenu uobičajene poslijeratne amnestije.

Molimo sve svećenike i vjerske službenike da u mjestima svoga djelovanja nastoje pomagati jedni drugima i svim ljudima u potrebi.

Kao predstavnici svojih crkava dogovorili smo se da ovakvi susreti budu redoviti, kako bismo i na ovaj način doprinijeli općem poboljšanju zajedničkog života i rada, na ovim od Boga nam danim prostorima i u ovim, od Njegove providnosti darovani nam vremenima.

Naša ljudska i kršćanska obveza u ostvarenju svega ovoga, pogotovo je povećana našim hodom u susret velikom jubileju dvijetisućite obljetnice Kršćanstva. U Duhu Svetome molimo od Uskrslog Gospodina, obnovu duša i srdaca naših - za mir svega svijeta i blagostanje ljudskoga roda.

Tuzla, 17. ožujka 1998. godine

Mitropolit dabrobosanski Nikolaj v.r.	Vinko kardinal Puljić,
Episkop banjolučki Jefrem v.r.	nadbiskup vrhbosanski v.r.
Episkop zvorničko-tuzlanski Vasilije v.r.	Franjo Komarica, biskup banjolučki v.r.
Episkop zahumsko-hercegovački i primorski Atanasije v.r.	Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski v.r.
	Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski v.r.

Tekst i snimci: Fra Martin Antunović

Kardinal Vinko Puljić: "...moramo učiniti sve da se mržnja zaustavi..."

Episkop Kačavenda: "...moramo ići dalje radi čovjeka..."

Sretan Uskrs želi Vam

RENAULT

KONCESIJA GRABOVIČKIĆ

Herberts STANDOX AUTOLACK

HDZ NIJE BIO U MOGUĆNOSTI ARTIKULIRATI INTERESE HRVATA

Koncem 1997. godine ŽO HDZ BiH Soli uputio je poziv međunarodnom medijatoru za F BiH Christianu Schwartzu Schillingu da posjeti Županiju Tuzlansko-podrinjsku kako bi ga upoznali s problemima Hrvata na ovom području

U subotu, 14. ožujka o. g., međunarodni medijator Schilling boravio je u Tuzli gdje je, iza zatvorenih vrata, održao sastanak s predstavnicima hrvatskoga naroda i vlasti TPŽ. Zbog odsutnosti predsjednika ŽO HDZ Soli Ive Andrića Lužanskog, izaslanstvo HDZ-a, kojega su činili Mijo Anić, Anto Grbić, Ivica Marinović i Rado Pejić, predvodio je dopredsjednik ŽO HDZ Soli Zdenko Tadić. Županu TPŽ, dr. Seadu Jamakosmanoviću, bila je povjerena organizacija sastanka na kojemu je temeljna tema trebala biti "Položaj građana hrvatske nacionalnosti na području TPŽ iz perspektive HDZ-a". No, na veliko iznenađenje i nezadovoljstvo izaslanstva HDZ-a, na sastanku se o svemu više govorilo nego o temeljnoj temi. Razlog tomu je to što je na sastanku bio veliki broj gostiju na poziv župana dr. Seada Jamakosmanovića. Između ostalih, bio je predsjednik županijske Skupštine, načelnik Tuzle i drugih općina, predstavnik prognanika iz Podrinja i mnogi drugi, kao i skupina od šest Hrvata iz Gornje Ravne, predvođena dr. Ivanom Hudolinom. "Vješto režiran i vođen sastanak usmjeren je na diskusiju o medijima i prognanicima iz Podrinja. No, i pored moje intervencije da se vratimo na probleme zbog kojih smo se i sastali i prosvjeda po pitanju sastava i broja nazočnih, sastanak je nastavljen u istom stilu, a tako je i okončan", kazao je dopredsjednik ŽO HDZ Soli Zdenko Tadić. Po okončanju sastanka međunarodni medijator Christian Schwartz Schilling i župan dr. Jamakosmanović održali su konferenciju za medije na kojoj niti jedan od predstavnika HDZ-a nije imao priliku komentirati sastanak. "Ono što je izneseno putem tuzlanskih medija kao rezultat sastanka nije istina. Sve nas to ne iznenađuje, jer smo svjesni svoga položaja. Zbog ovakve situacije smo s toliko energije i radili na našem sustavu medija u Soli i omogućivanju praćenja HRT-a na ovim prostorima. Nažalost i to nam se pokušava osporiti", istaknuo je dopredsjednik ŽO HDZ Soli Zdenko Tadić. Sastanak s medijatorom Schillingom u Tuzli protekao je na opće nezadovoljstvo hrvatske strane, iako je održan na njihovu inicijativu. Upitan što su trebali, a nisu imali priliku iznijeti kao probleme za koje je potrebno angažiranje međunarodnoga medijatora, Zdenko Tadić je odgovorio: "Tri temeljne stvari koje uvjetuju opstanak Hrvata u Soli: problem školstva, kulture i ustroja lokalne samouprave na prostoru koji većinski naseljavaju Hrvati, i kroz koje se najbolje može sagledati naš položaj, nismo imali priliku obrazložiti".

Predstavnici hrvatskoga naroda su, kad je o školstvu riječ, planirali Schillinga informirati da se u školama Županije nastava, isključivo odvija na bosanskom jeziku i da je hrvatski jezik samo formalno priznat i ravnopravan. Iako postoje realni uvjeti, a što garantiraju međunarodne Konvencije o zaštiti ljudskih prava, hrvatskoj djeci u TPŽ nije osigurano obrazovanje na jeziku njihova naroda. Udžbenici koji se koriste u osnovnom i srednjem obrazovanju, pored toga što nisu na hrvatskom

jeziku, sadržajem nisu prihvatljivi za hrvatsku djecu, posebice u nacionalnoj skupini predmeta. U njima se koriste povijesne neistine, minimizira značaj Hrvata koji se, ujedno, u zadnjem ratu poistovjećuju s agresorom i optužuju za genocid nad bošnjačkim narodom. Obzirom da je obrazovanje u nadležnosti Županije, izaslanstvo je HDZ-a kanilo tražiti zajedničku reviziju udžbenika. Kada je, pak, u pitanju usmjeravanje donacija iz svijeta za adaptiranje i obnovu školskih objekata, predstavnici HDZ-a su na sastanku sa Schillingom htjeli iskazati nezadovoljstvo spram toga, jer školski objekti, u kojima su u većini hrvatska djeca, nisu uzimani u prioritet, premda su, u nekima od njih, nastava odvija u krajnje nehumanim uvjetima.

Osnovna škola u Lipnici jedina je škola na Županiji u kojoj još uvijek borave prognanici među kojima je veliki broj mentalno retardiranih koji su u izravnom kontaktu sa dacima.

Škola na Husinu djelomično je renovirana, ali stanje nije znatno poboljšano. Međunarodnom medijatoru Schillingu izaslanstvo HDZ-a htjelo je predložiti problem smještaja Opće gimnazije Katoličkog školskog centra "Sv. Franjo" iz Tuzle, koji se već treću godinu improvizira, a za Behrambegovu medresu izdvojen je i renoviran objekt i osigurani svi uvjeti potrebni za njezin rad. Hrvatski je narod u dosadašnjoj povijesti ovih prostora dao značajan doprinos i ostavio trajne tragove u kulturnom životu Županije Tuzlansko-podrinjske, riječi su koje je trebao čuti medijator Schilling.

Christian Schwartz Schilling je trebao biti, a nažalost nije, upoznat s HKD "Napredak" kao krovnoj instituciji u oblasti kulture našega naroda, koja je u proteklih godinama bila aktivan sudionik kulturnog života naše Županije. No, i pored toga, nije bila uključena kao korisnik sredstava proračuna

Županije, koja samo u ovoj godini za potrebe kulture i javnih ustanova iz te oblasti, planira izdvojiti preko dva milijuna DM. Uz to što se htjelo tražiti da se HKD "Napredak", kao jedina hrvatska kulturna institucija uključi u županijski proračun, namjeravalo se tražiti da se za potrebe HKD "Napredak" i Društva "Hrvatski dom" izvrši povrat imovine i objekata koje im je država oduzela nakon II. svjetskog rata.

Dakle, predstavnici hrvatskoga naroda, kad je riječ o kulturi, to su htjeli, barem priopćiti međunarodnom medijatoru Schillingu koji je, ako ćemo pravo, u posjet Tuzli došao na poziv ŽO HDZ BiH Soli i bilo je logično da sasluša, ponajprije Hrvate. No, dogodilo se suprotno. Stoga će međunarodni medijator Schwartz Schilling o svemu što mu nije predočeno na sastanku biti upoznat pismenim putem. Tako će, uz sve to, od njega biti zatražena pomoć u konačnom realiziranju prava soljanskih Hrvata na lokalnu samoupravu, odnosno realiziranju projekta novih općina, Općine Ravne-Brčko, i općine Soli, jer "pitanje novih općina, uvjet je opstanka Hrvata na ovim prostorima i najbolji način za povratak naše mladeži iz izbjeglištva", kazao je Zdenko Tadić i dodao:

"Nažalost, od posjeta Schillinga nećemo imati nikakve koristi! Zbog priopćenja bošnjačke strane koje su plasirali preko svojih medija, a u kome se ističe da je stanje u TPŽ dobro i da nema potrebe za medijacijom, posjet će prouzročiti i negativne učinke. No, bez obzira na sve, Schilling je pokušao privoliti bošnjačku stranu da dopusti napajanje električnom energijom antenski sustav na Zborištu i u tome nije uspio, jer su se predsjednik i premijer Županije oštro usprotivili mogućnosti gledanja HRT-a na ovim prostorima".

Barkica Gojak

**Sretan Uskrs
želi Vam**

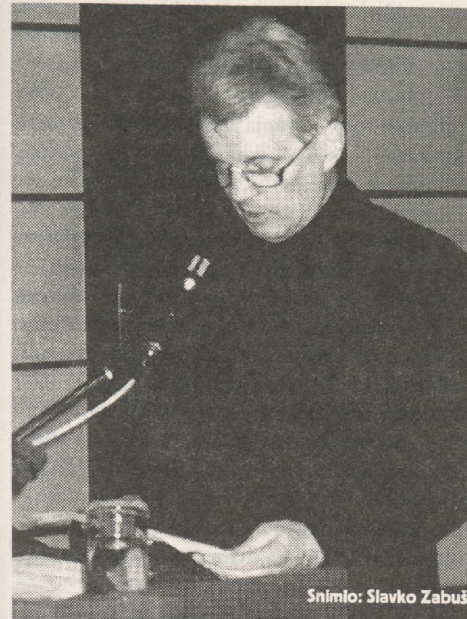

m lin ljubače d.d.
"Husinski rudar"

DANA NEZAVISNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

Centralni referat koji donosimo u cijelosti podnio je IVAN LOVRENOVIĆ, književnik.

Snimio: Slavko Zabuš

Dame i gospodo, dragi prijatelji, Mogućnost da danas ovdje govorim u povodu važnoga datuma iz najnovije bosanskohercegovačke povijesti doživljam prije svega sa zahvalnošću. No, isto tako me prati i osjećaj nelagodice i rizika, jer ovakvo nešto činim prvi put.

Bosna jest sav moj svijet, formirala me je kao čovjeka i pisca, i otkad znam za sebe, ničem se drugim zapravo nisam ni bavio. Ali, to je uvijek bio posve osobni, intimni izbor i ulog, uvijek mimo pa i protiv prevladavajućih moda i trendova, osobito onih političkih.

Zato se danas - da pred vama budem potpuno iskren - sklanjam od onih što previše glasno, a samo iz razloga političkoga oportuniteta i karijerizma, govore o Bosni, o svojoj beskrajoj ljubavi za Bosnu, o njezinoj hiljadugodišnjoj historiji i tradiciji, kao maltene o njihovoj privatnoj svojini.

Ali, upravo zato jesam zahvalan što mogu govoriti ovdje, jer na nekim drugim mjestima u našoj nesretnoj i lijepoj zemlji to ne bih mogao, na nekim drugim, opet, ne bih htio. Ja sam siguran da ćete to sasvim dobro razumjeti.

Ponudit ću vašoj pažnji ono što jedino mogu: nekoliko vlastitih nespokojnih razmišljanja o našoj zajedničkoj sudbini u ovoj zemlji, s nadom da ću pogoditi i vaša, nalazeći uporište u izreci jednoga od velikana našega krvavoga stoljeća, Andrea Malrauxa: "Ne može mi biti važno, ono što je samo meni važno".

Od potpisivanja Daytonskoga mira krajem 1995. godine pa sve do danas, temeljno pitanje Bosne i Hercegovine još uvijek se postavlja kao dominantno državno-političko pitanje: hoće li ona ostati cijela, odnosno, može li konačno u njoj započeti proces reintegracije. Pri tomu se apsolutizira pitanje države i granica, što jest veoma važno pitanje, a skoro potpuno zanemaruje pitanje društva i pojedinca, što nije nimalo manje važno. Jer, notorno je poznato, država može biti svakojakih - i onakvih kakve nisu za ljude, a jesu države.

Razlog da se pitanje postavi ovako leži u svakovrsnoj urušenosti u kakvoj je Bosna dočekala ovaj paradoksalni mir, te u inerciji kojom to urušavanje traje i dalje, neovisno o prestanku rata. Vi ćete razumjeti da ovdje čak i ne mislim na fizičku

Svečana sjednica Općinskog vijeća Tuzla u povodu, Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine održana je 1. ožujka u dvorani Radničkog sveučilišta u Tuzli u nazočnosti vijećnika i predstavnika društvenih, političkih i vjerskih organizacija.

i materijalnu urušenost, koja je i sama po sebi dovoljno strašna. Mislim na nešto teže od toga. Na to koliko je ideologija ovoga rata destruirala kulturnu i moralnu supstancu Bosne i njezinih ljudi. Moramo biti potpuno precizni u određivanju te ideologije. To je ideologija etnosa i teritorija, praćena zločinom, kao sredstvom, i patnjom, kao posljedicom - dvjema stranama jedne te iste stvarnosti.

Bosna jest jedna stara europska zemlja; ona ima svoju milenijsku prošlost; njezin kulturni i povijesni identitet, uza sve tragične prekidne kontinuiteta i krvave promjene civilizacija, jeste markantan i neupitan. Ali to su činjenice koje nisu same po sebi vrijednost ni garancija dobre budućnosti. Sve zavisi o tomu kako se one čitaju, tumače, još točnije - tko ih čita, tumači u upotrebljava. To je jedan krupni, sudbonosni problem s kojim će se nositi dvadesetprvo stoljeće, i nije uopće samo bosanski, on se na isti način postavlja na mnogim mjestima sve dramatičnijega Globusa: problem umijeća nasljeđivanja, integriranja naslijeđa u živu svakodnevicu, koja u planetarnim razmjerama naprosto ne može biti drukčija doli - multikulturalna.

Ako u nas bude trajno vladala komunitarna ideološko-politička shema, kakvu imamo etabliranu danas, i po kojoj se sveukupnost prošloga, sadašnjega i budućega života, u svim njegovim emanacijama, tumači i svodi samo i isključivo na vlasništvo i pravo triju konfesionalno-etničkih zajednica, pri čemu tim vlasništvom upravljaju i to pravo tumače partijski lideri i politbiro, eventualno uz konzultaciju s konfesionalnim hijerarhijama - u takvoj perspektivi naše naslijeđe će se samo sve više pretvarati u moru, u području mučnoga i besmislenoga nadbijanja i otimanja, ali i u izvor novih omraza, podjela i sukoba.

Kako stvari stoje danas, mi nažalost prisustvujemo trijumfu identiteta u njegovom povijesno potrošenom obliku, od kojega se moderni svijet plaši - to je pseudonacionalni identitet, koji se na sva usta hvale i veliča, a ustvari je ideološki fetiš sa starinskim etnokonfesionalnim sadržajem, u svim trima "konstitutivnim" varijantama podjednako.

Izbjegimo sve nesporazume: nacionalni identitet i vjerska sloboda stvari su neobično važne, osobito s našim iskustvom posljednjih stotinjak godina, koje pamt i sve tragične i krvave posljedice njegova zanemarivanja, prigušivanja, negiranja, i zatiranja, sve u ime nekakvih nadnacionalnih, integralističkih konstrukata. Ali baš zato bismo danas u Bosni morali o tome razvijati do krajnosti izoštrene i nepogrešive orijentire i spoznaje.

Kada se nacionalni identitet živi, prakticira i sistemski uobličuje kao ideološki, tada je poguban, i ako nas naša zajednička prošlost tičemo uči, to je njezina najveća, tragična pouka. Nacionalna ideologija ima onu neizbježnu kobnu iluziju da je moguće i da je poželjno uspostaviti se kao kultura samo za sebe, uz imperativni zahtjev za vraćanje

korijenima. Ali to je uvijek i svugdje, a u Bosni pogotovo, moguće provoditi samo nasilno, uz sveopću falsifikaciju povijesti, činjenica i pojava, prošlih i sadašnjih, uza sve vrste radikalizacije i fanatizacije. Paradoksalno, ljudi pri tomu ne uviđaju kako je to najopasnije po njih same, po njihovu čistu kulturu i njihov voljeni narod. Naprosto zato, što taj postupak vodi u samoizolaciju, pa u zakrzanje i izumiranje.

Nacionalni identitet kada se, pak, živi i prakticira kao kulturni, ima mogućnost da bude plodan i civilizacijski produktivan. Za razliku od ideologije, konfesionalno-nacionalne osobito, koja je zatvorena i isključujuća, kultura je otvorena i priključujuća. Ona je dinamična struktura, sposobna da prima i da daje. Od tuđega ne zazire nego ga lako čini svojim. Nad svojim ne strepi nego ga lako daje u promet. Upravo ta sposobnost uključivanja, ta igra i dinamika razmjene - a ne čistoća i čišćenje! - garancija je punoće identiteta i sposobnosti komunikacije s drugim.

Eto prividnoga paradoksa, koji kao svoje najautentičnije iskustvo ova zemlja poznaje oduvijek: stvarnu puninu vlastitoga nacionalnog identiteta moguće je ostvariti tek u potpunoj i aktivnoj otvorenosti spram drugoga i drukčijega, i u uzajamnom obogaćivanju. Eto zašto od etnonacionalizma valja bježati kao od kuge - prije svega zbog vlastitoga naroda i njegova dobra. Eto zašto je svaka politika, koja pretjerano naglašava svoju nacionalnu misiju, pogrešna i besperspektivna.

Time iz jednoga ugla koji nije eminentno politički, dolazimo, neizbježno, i na vrlo konkretno, a sudbonosno pitanje političkoga koncepta društva i države, naprosto zato što je to područje na kojemu se oblikuju temeljni uvjeti i pretpostavke za svaki od opisanih smjerova.

Baština i identitet Bosne i Hercegovine izgrađuju se, počev od simboličnoga prethistorijskoga grafita u pećini Badanj, više od deset tisuća godina. Ne samo kulturno-civilizacijska, duhovno-religijska, povijesno-politička, već - to je danas neobično važno znati i razumjeti, ako se hoće biti "pravim Bosancem" - i ona etnička, narodnosna baština i identitet. Strahovito je osiromašenje - svesti se samo na katoličko-hrvatski, islamsko-bošnjački ili pravoslavno-srpski sloj, koji su u povijesnim razmjerama sasvim mladi, takoreći jučerašnji. Naprotiv, sve unutar toga višemilenijskoga raspona jest svih nas, a mi smo potomci nezamislivo složena i izukrštanoga lanca drevnih i mladih balkanskih naroda. Sve smo to - mi, i sve je to - naše, naravno, ne kao vlasništvo, već kao nerazdvojni konstituens našega kulturno-povijesnoga kolektiviteta. Ali, to je tako samo virtualno, samo u mogućnosti.

Naše presudno pitanje, zato, jest pitanje mogućnosti da se u ovoj zemlji oblikuje takav politički koncept, koji bi zamijenio i neutralizirao pogubne efekte etnonacionalne kulture i političke parcelizacije.

Hoćemo li u budućnosti biti legitimni, samosvjesni baštinici cjelokupnoga svojega naslijeđa, toga neiscrpnoga bogatstva što nam ga ova zemlja nudi, ili ćemo ostati zatočenicima tijesnih plemenskih konceptata i pseudoidentiteta; konačno, hoće li ovdje prevladati kurs otvorenoga i prosperitetnoga, ili provincijalnoga i zaturenoga društva i života - ovisi ipak najprije i samo o nama, o svakom od nas.

U POVODU JEDNE OBLJETNICE

"Samo gordi jablan lisjem suhijem šapće o životu mrakom gluhiijem kao da je samac usred svemira".

A. G. Matoš

Iako se ove godine, 13. lipnja navršava 125 godina od rođenja A. G. Matoša, neću u ovoj prigodi pisati u spomen velikoga hrvatskoga pjesnika. Njegovi će mi stihovi poslužiti kao motto u razmišljanju o jednoj drugoj obljetnici koja se ove godine nudi Tuzlacima kao šansa da se pokažu u svom civilizacijskom odnosu prema tradiciji i njezinim vrijednostima.

Kada prolazimo Klosterskom ulicom (do skora XVII. septembra), odmah na početku, iza expresrestorana, s desne strane, ružnu sliku baraka i neodržavanih prizemnica zaklanja drvored **starih jablanova** koji skreće pozornost svojom ljepotom i posebnosti. Odmah se vidi da ih nije zasadila ista ruka koja je postavila barake, a teško da je za njih emotivno vezan i netko od ljudi koji danas žive u hladovini njihovih elegantnih krošnji.

Osluškuje li itko šapat "lisja suhoga" i znade li tkogod priču o životu koju jablanovi iz Klosterske "šapću" u svojoj svemirskoj usamljenosti, okruženi gužvom i trkom gradске svakodnevice u kojoj njihova gordost ostaje nezamijećena.

17. travnja 1888. iz Beča je došla Majka Franciska Lechner kako bi blagoslovila temeljni kamen za Zavod Kraljice sv. krunice. Bila je to poglavarica Družbe Kćeri Božje ljubavi, reda časnih sestara koji je do 1949. sudjelovao u javnom životu Tuzle i okoline, do te mjere kvalitetno i uočljivo, da još uvijek mnogi ugledni Tuzlaci s ponosom ističu kako su se školovali u Klosteru. Naime, 1883. godine sestre su u Tuzli već imale osnovnu školu, smještenu u jednoj iznajmljenoj kući, a kada je 1888. izgrađen Zavod, u njemu je dulje od pola stoljeća djelovao dječji vrtić, osnovna škola s njemačkim i hrvatskim razredima, a kasnije i s Višom djevojačkom školom na njemačkom nastavnom jeziku.

Poslije II. svjetskog rata, 1945. ukinute su sve privatne škole na području Bosne i Hercegovine, pa tako i ove u Zavodu Kraljice sv. krunice u Tuzli. U zgradu je najprije uselila Državna učiteljska škola, a kasnije gimnazija.

U knjizi pod nazivom Provincija Božje providnosti, Družbe Kćeri Božje ljubavi, što su je sestre izdale u povodu stote obljetnice rada svoje redovničke družbe (1882-1982.), stoji zapisano:

"Sestre su se preselile u malu susjednu prizemnicu, ali ne zadugo. Dne 3. VII. 1949. došao je nalog da se u roku od 24 sata isele s teritorija Tuzle. Uzele su najnužnije stvari i otišle na Breške, 15 km daleko od Tuzle. No ni tu nisu mogle dugo ostati (...)

Zgrada nekadašnjeg Zavoda Kraljice sv. Krunice posvema je napuštena 1968. godine radi potresa i tonjenja tla. Godine 1969. nije od nje ostao ni kamen na kamenu. Prema odluci općine srušena je do temelja. Na poravnomat zemljištu podignute su za socijalno ugrožene i za mentalno retardiranu djecu montažne zgrade, a pred njima se uzdiže osam vitih jablanova".

Ovih dana, dakle, 17. travnja 1998. godine navršit će se 110 godina od blagoslova temeljnoga kamena škole čijim se nasljednikom smatra KŠC "Sv. Franjo", Tuzla.

U ovom gradu već treću školsku godinu djeluje Gimnazija koja je prva faza Centra što ga Ordinarijat Vrhbosanske nadbiskupije želi

izgraditi. Ta gimnazija trenutno je smještena u zgradi Mašinske škole. U prve dvije godine bila je podstanar u OŠ Pazar. Svatko onaj tko je ikada bio podstanar, ma kako korektnoga i uglađenoga gazdu imao, zna kakava je to ponižavajuća pozicija. Teško je u takvim uvjetima izgrađivati prepoznatljiv profil, držati propisanu razinu znanja i vladanja. Strpljivi kolegij profesora, djelatnika Gimnazije koju po gradu zovu katoličkom gimnazijom, može se smatrati izuzetnim i pored uvjeta u kojima rade.

Zgrada kojoj je temeljni kamen blagoslovljen 17. travnja 1888. godine dovršena je 25. listopada iste godine. Kada bi se ovoga proljeća započeo graditi KŠC, postanari iz Mašinske škole uselili bi se u svoje prostore, već na početku nove školske godine. Ovih dana oko toga se vode pojačano glasne priče, a njima prethode dugotrajni, naporni susreti s mnogim Općinskim i županijskim dužnosnicima, ljudima za koje se ne može reći da su uvijek imali očekivanu mjeru dobre volje.

U hrvatskom tisku, u dopisu koji je potpisala Hina navedene su riječi kardinala Puljica: "AKO SE DO OVOGA PROLJEĆA NE ISPUNE SVI UVJETI ZA IZGRADNJU, MORAT ĆEMO ODUSTATI OD PROJEKTA" - Ovoj neočekivanoj izjavi Hina je dodala nastavak koji nije stavljen u navodnike - da će se centar ipak izgraditi, ali na drugom lokalitetu u okolici Tuzle.

U priopćenju press službe Ureda načelnika općine Tuzla kojemu je potpisnica Sabima Dragović piše: "Problem postoji na relaciji Katolička gimnazija - Ministarstvo nauke, kultura i obrazovanja Tuzlansko-podrinjskoga kantona budući da je pomenuto ministarstvo odbilo iseliti baraku u kojoj je trenutno smješten Pedagoški zavod Kantona".

U Hininu dopisu citirane su riječi biskupa Sudara koji je promicatelj školstva u Bosni i Hercegovini: "Kad smo počeli pregovore, županija (kanton) nije ni postojala. S izgradnjom treba početi odmah, kako nam se ne bi desilo da zbog obrazovanja Hrvati napuste ove krajeve". Uistinu, "problem" o kojemu se govori u priopćenju iz Općine, nije od jučer i nije samo na relaciji Gimnazija - Županija. I Općina je bila na potezu, u startu i kroz čitavu prvu godinu.

Oni koji su sudjelovali u tom poslu nailazili su (uz nekoliko neprijatnosti) uglavnom na ljude dobre volje. Ali, u zraku je uvijek ostajao miris odugovlačenja i nade da će se dogoditi - ODUSTAJANJE OD PROJEKTA. -

To se neće dogoditi. U završnici priopćenja iz načelnikova kabineta, zapisano je: "Ipak, načelnik Bešlić izrazio je svoju, i podršku u ime Općine Tuzla s nadom da će se kamen temeljac za ovakav objekt položiti - uskoro."

KŠC nije pusta želja. Kada bi netko ozbiljan pregledao Gimnaziju, njezino djelovanje i rezultate, naišao bi na neočekivanu razinu odgovornosti i svijesti kod učenika i profesora. Kao da rade u najnormalnijim uvjetima, naši se učenici i profesori pojavljuju na županijskim i republičkim natjecanjima i susretima. Oni su uvijek u samom vrhu i nikada ne ostaju nezamijećeni u nadmetanjima sa svojim vršnjacima.

Katoličko školstvo ima veliki ugled u svijetu, a njegova tradicija na ovim prostorima je duga i časna.

Još 1674. i 1679. u samostanima na Gradovrhu i Solima, opismenjavala su se djeca kršćanskih obitelji. Nestankom tih samostana, nestalo je i tih škola.

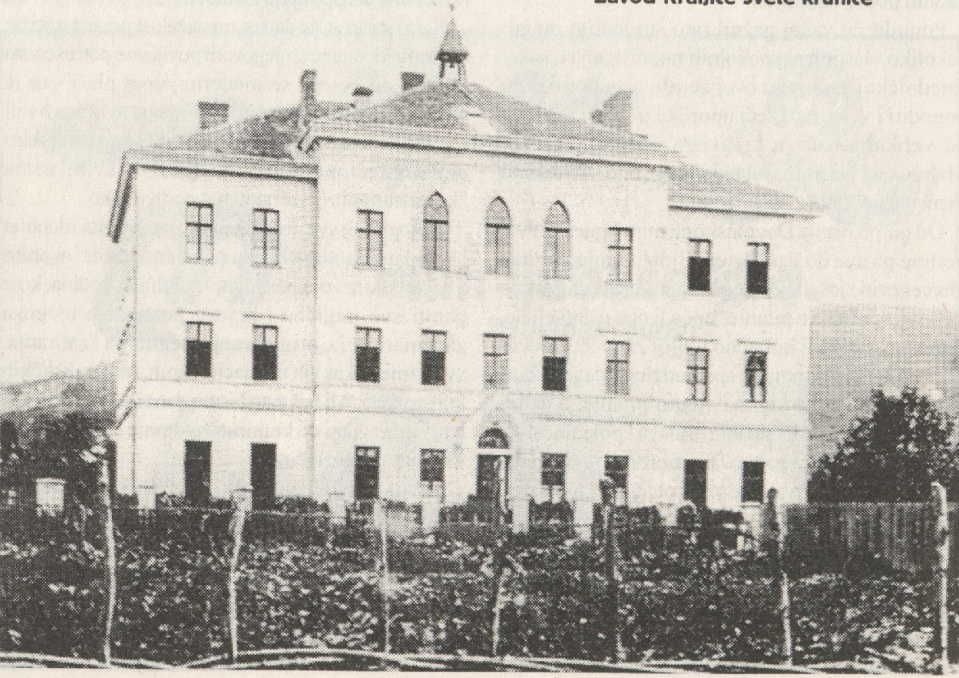
1850. godine franjevci su zamolili sultana da im odobori otvarati škole, a već 1835. Bosna je imala 11 katoličkih škola. Fra Blaž Josić iz Rapača pisao je 1864. godine austrijskom konzulu kako ovdje žele u svakoj župi podići školu i širiti školstvo.

U tradiciji Sestara Kćeri Božje ljubavi je i škola u Breškama koja je počela djelovati u rujnu 1884. To je tada bila jedina škola u čitavom onom kraju. U njoj su znanje i odgoj stjecala djeca iz okolnih katoličkih sela (Breške, Obodnica, Dokanj, Lipnica, Donja i Gornja Dragunja) kao i pravoslavna djeca iz Cmog Blata i muslimanska iz Obodnice i Hidana.

Državna osnovna škola na Breškama započela je školske 1945/46. u prostorijama samostana. Nije bilo mogućnosti, uz sav napor i volju, očuvati "ovu samostansku oazu na majevičkim brežuljcima" pa su sestre 1. ožujka 1950. otišle sa Brežaka.

Interesantno je da je temeljni kamen za brežaka školu postavljen također 17. travnja, 1884. četiri

Zavod Kraljice Svete krunice

Hrvatski Glasnik, ožujak 1998.

godine ranije nego za tuzlanski Zavod! (Tuzlanska škola već je radila godinu dana - kao podstanar.)

Sestre imaju svoje kronike. U tim ljetopisima upisano je pedantno sve što je bitno sačuvati kao podatak koji će jednoga dana, kada vlast budu imali odgovorni i časni ljudi, biti podastrito, revidirano i pravedno povraćeno. Osjećajući da takva vremena nadolaze, sestre su se 1988. vratile u Tuzlu.

Samozatajne i strpljive one će sigurno načekati svoje vrijeme i tako obradovati svoje prijatelje, a poraziti one koji to nisu. U ovom gradu nema ljudi koji su se otvoreno očitovali kao protivnici povratku sestara - prosvjetiteljica. To je s jedne strane dobro jer se svatko ugodnije osjeća u prijateljskom okruženju. S druge strane to je loše zato što bi bilo lakše voditi posao s otvorenijim protivnicima, negoli s vjetrovjačama.

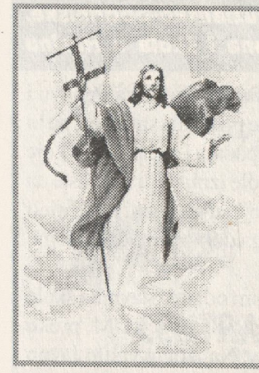
Sestre vole tuzlanski kraj, smatraju ga svojim i na ovim prostorima ne osjećaju se kao gosti. One dolaze otvorena srca, pod pokroviteljstvom Ordinarijata vrhbosanske nadbiskupije i uz potporu otaca franjevaca. Uskoro će se stanovnici Tuzle i okoline ponovno navieći na staru sliku sestara u raznim službama.

Zavod Kraljice Krunice bio je za Tuzlu vrlo značajno zdanje. Čestitajući 1933. zlatni jubilej, nadbiskup Šarić napisao je:

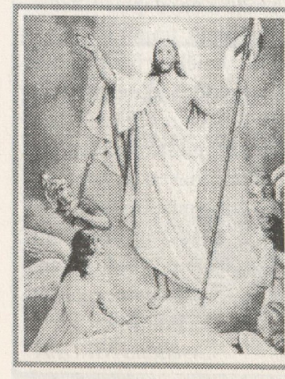
(...) Naši ljudi u Tuzli znadu bolje, što je dobro za njihov grad, za moral i pobožnost njihova ženskog svijeta, za procvat njihova obiteljskog života, za organizirani katolički rad među mladeži, a za red i ljepotu njihove crkve, za istinsku kulturu uma i srca u njihovoj sredini.

*Vječna je ljubav Njegova (...)
Raduj se nebo i kljči zemlje,
neka hući more i što je u njemu.
Svojim učenicima,
roditeljima i dobroćiniteljima
Sretan Uskrs želi
Katolički školski centar Sv. Franjo
Opća Gimnazija u Tuzli*

*Isus, pobjednik smrti,
otvorio nam je vrata vječnosti.
Neka On, naš uskrni Kralj,
blagoslovi svaki naš korak i
vodi nas kroz život.
Sretan Uskrs vam žele
Sestre Kćeri Božje ljubavi*

*Radujmo se, Gospodin je
Uskrsnuo! Aleluja!
Neka radost Uskrsa uđe u naša
srca i donese mir i ljubav među
svim ljudima.
Sretan i blagoslovljen Uskrs želi
vjernicima, svećenicima i
časnim sestrama
Fra Mladen Josić,
Župnik župe Sivša*

Maljo svjetla u depresivnoj atmosferi gimnazijskog prostora

(...) A znam i to, da je pozicija časnih sestara u Tuzli još istaknutija i odgovornija nego i u Sarajevu. (...) U Sarajevu imaju sestre iza sebe sve centralne snage bosanskog katolicizma; u Tuzli su na periferiji, gdje su poteškoće veće, a vrela najtanja.

Nije, dakle, ništa novo u odnosu vlasti i u poteškoćama s kojima se susreću obnovitelji katoličkoga školstva u Tuzli. Strpljen - spašen - veli naš narod, a strpljivosti sestrama ne nedostaje.

Svaki živi stvor ima poseban odnos prema svome. Svoja zemlja, svoji jablanovi, svoja škola. To je projekt koji ne može propasti jer iza njega stoje godine molitve, vjere, ufanja i ljubavi. Ta

neprocjenljiva duhovna snaga iz koje se nadahnjujemo svi mi iz ponovno otvorene Gimnazije, uliva sigurnost i povjerenje. Mi smo oni koji ovih dana prolazeći Klosterskom čujemo šapat jablanova i razumijemo priču o životu koji ponovno dolazi. Otudnost jablanova nije bila trajna. Oni su na kratko bili "samci usred svemira". Dolaze dani susreta, jablanova i sestara, jablanova, učenika i profesora, onih koji se vole. Jer svaki živi stvor ima poseban odnos prema svome!

Marica PETROVIĆ

Kantonalno natjecanje učenika srednjih škola iz matematike

Prosvjetno-pedagoški zavod iz Tuzle organizirao je Kantonalno natjecanje učenika srednjih škola iz matematike 21. ožujka o.g. u Živicima.

Učenici Opće gimnazije pri KŠC: Miroslav Krstić, Valentina Ivanović i Sanda Banović postigli su sjajne rezultate pa sve troje idu na Federalno natjecanje. Najbolji je bio Miroslav Krstić. On je podijelio prvo mjesto sa učenicom iz Gimnazije Meše Selimovića. Za to je dobio novčanu nagradu. KŠC Općoj gimnaziji dodijeljeno je priznanje za ostvarene rezultate njenih učenika na ovom natjecanju.

HG

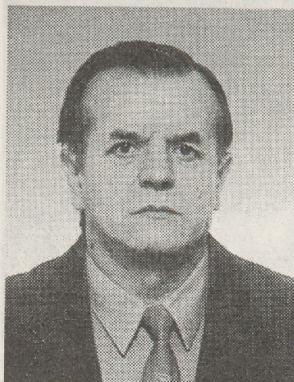

Studenom proljeće u svom prvom danu donijelo je osmišljen uspješnim učenicima gimnazije

*Dan je sad veselja,
Dan je Spasitelja,
Hvalu svi mu dajmo,
Radosno pjevajmo: Aleluja*

*Sretan i blagoslovljen Uskrs
želi vam Udruga "Hrvatska žena"
Tuzla*

IZLUĐIVANJE NARODA

Piše: Nikola J. Ivanović

S nevjericom i čuđenjem sam slušao ratničku poruku: "Uživajte u ratu - mir će biti strašan!" Bez obzira na to što ovo naše, post-dejtonsko, primirje nije ni blizu pravog mira, ne bih ga mijenjao ni za jedan dan rata. Međutim, mijenjao bih mnogo toga, u privredi i

politici, vjerujem kao i većina žitelja Bosne i Hercegovine, ali za bilo koju i kakvu, bitnu i suvislu promjenu nemam ni snage niti sredstava. Oni koji u svojim rukama i glavama imaju moć i novce, odnosno vlast, na našu sveopću nesreću, očito, ništa ne žele mijenjati. Njima, moćnicima, vlastodršcima i njihovim podanicima nikada nije bilo i nikada neće biti bolje. Zato i ne žele ništa mijenjati. Oni bi najradije zaustavili vrijeme i zadržali stanje, baš ovakvo kakvo jeste. To što svojim ponašanjem, neradom, političaranjem i strančarenjem izluđuju narod ni briga ih nije.

Privatizacijsko zamajavanje

Zaista, što je to što nas u ovom vremenu izluđuje? Pitanje i kaziva smijeh. Pametnije bi bilo pitati: zar ima nešto što u aktualnoj politici ne izluđuje prosječnog Bosanca i Hercegovca. Ima, ali je toga tako malo, da pomena, bar u ovoj prigodi, nije vrijedno. Tim prije što bi se neke stvari, koje kvalificiramo i doživljavamo dobrim, trebale podrazumijevati - biti normalna i tekuća životna traka. Zar nije izluđivanje naroda sve ovo što se dešava u i oko privatizacije. Najprije nam se serviraju pravila, zakoni i rokovi, a prije početka njihove

Privatizacijski proces i sve ono, poznato, a još više nepoznato što on donosi, poznati i nepoznati lopovluci, međunacionalne i međustranačke svade, besparica, nezaposlenost crna je niska naših aktualnih bisera koja nas, biranim riječima rečeno, IZLUĐUJE

primjene izmisle se razlozi za odgaganje. Još teže i bolnije je to što država svoju najstariju populaciju ostavlja na rubu egzistencije, a uz uskraćene mirovine, uskrati im i zdravstvenu zaštitu. Ratni vojni invalidi, civilne žrtve rata, djeca bez roditelja i brojni Bosanci i Hercegovci, zdravi i mladi, bez posla, takođe su ničija briga.

Poslije ovih nekoliko natuknica postavlja se bezbroj pitanja zašto je sve tako crno i neizvjesno? Da li baš samo zato što smo friško izašli iz rata ili zbog nečeg drugog, trećeg i četvrtog? Najkraće rečeno, ima od svega toga ponešto. Bez dvojbe, rat je sve unazadio i osakatio, ali na svu sreću nije i nepovratno sve uništio. Na žalost, ono što ratom nije uništeno, razno-razni profiteri, lešinari, lopovi i foliranti na narodnom jadu, bijedi, suzama i krvi zaraduju. Što oni više zaraduju narod sve manje ima i sve više pati.

Prozivke bez rezultata

Sarajevske novine "Dani", "Slobodna Bosna" i "Svijet" otvorili su mnoge dosijee i tabu teme. Otvorili, ali ništa se promijenilo i popravilo nije. Nitko ni za što nije odgovarao, a po svemu sudeći i neće. Lopovluci, kriminal, malverzacije i utaje počeli su se podrazumijevati. Parlamentarna Komisija za ispitivanje nenamjernog trošenja sredstava ukazala je i ukazuje na brojne i cifarski velike malverzacije, ali ni od toga nikakve koristi. Umjesto da politički dužnosnici i parlamentarni zastupnici podrže Komisiju, od sudova zatraže brzo reagiranje i

kažnjavanje krivaca, rasplet situacije je počeo ostavkama članova Komisije. Što bi narod rekao: "Tresla se gora, rodio se miš!" Ili još jasnije, što je tko jamio, jamio, a kakvo-takvo konačno rješenje lopovskih marfetluka eventualno se može očekivati od međunarodnog antikorupcionog tima. Uostalom, u ovoj državi se, ionako, ništa ozbiljno ne rješava bez međunarodnog tutorstva.

Na žalost i razočarenje brojnih članova i simpatizera UBSD-a i SDP-a, uz sve bosanskohercegovačke jade, belaje i nedaće, ošamareni smo i razlazom ove dvije socijaldemokratske partije. Tama su se mnogi ponadali da će bar neka politička snaga, napokon, na izborima u rujnu '98. godine, stati na put lopovlucima, kada ono još jedno političko zblunjivanje i izluđivanje naroda. UBSD i SDP neće i ne mogu zajedno, a i jedni i drugi tvrde i treba im vjerovati, da su za demokratsku Bosnu i Hercegovinu. Međutim, to što hoće, zagovaraju i za što se bore, uz borbu za vlast, rade na različite načine. Uz to jedni druge, nepotrebno, napadaju i blate, a sve to ide na štetu naroda. Hoće li i u ovom slučaju međunarodni moćnici zavrtiti uši i ruke, nezahvalno je prognozirati, ali je bez ikakve prognoze jasno, da i ovaj stranačko-politički i socijaldemokratski kalambur izluđuje običan priprosti puk.

I na kraju, nešto o onome što najduže traje u ovom daytonskom poraću. Vladajuće stranke ušančene u nacionalne kanale svakodnevno proizvode međunacionalne svade i trvenja, jer ih upravo to održava na vlasti. Svadaju se i eto ni o čemu se neće i ne mogu dogovoriti. Znači, neće napraviti državu. Nekritički prihvaćajući tu i takvu ocjenu, da oni, vlastodršci, neće da se dogovore i neće napraviti državu, zapadamo u zamku podjele komplimentata. Po svemu sudeći naši vlastodršci, ne da neće, nego ne znaju napraviti državu, a mi, naivni birači, u ruke im guramo vruć krumpir zvani pravljenje države.

Znači, trebaju nam novi ljudi na vlasti i nova politika, jer ovo što imamo na boljitak nas dovesti neće.

U okviru projekta obnove i rekonstrukcije osnovnih škola na području Županije tuzlansko-podrinjske, nedavno je adaptirana i škola u Husinu

OSNOVNA ŠKOLA HUSINO

Međutim, na sjednici Upravnog odbora Javne ustanove Osnovna škola "Husino" na sjednici održanoj 26. veljače ove godine, konstatirano je, da gotovo svi izvedeni radovi imaju ozbiljniji primjedbi. Zbog loše izvedbe radova, predsjednik Upravnog odbora škole, Božo Pranjić, upravo je informaciju u kojoj je opširnije informirao o ovom problemu načelnika općine Tuzla i predstavnike tajništva za društvene djelatnosti općine Tuzla, predstavnike općinske Direkcije za obnovu i izgradnju, te predstavnike Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta u Tuzlansko-podrinjskoj županiji. U informaciji se navodi, da su na adaptiranom objektu vidljivi brojni nedostaci i gotovo svi izvršeni radovi imaju ozbiljnije primjedbe o kvalitetu.

U izjavi koju je dao za Hrvatski Glasnik predsjednik Upravnog odbora OŠ Husino, Božo Pranjić je uz puno uvažavanje uloženi sredstava i truda, naglasio da škola nije sveobuhvatno i cjelovito adaptirana, polazeći od zidova sa kojih boja već opada, pa do sanitarnih čvorova koji nisu osposobljeni. On je kazao kako uopće nije bilo suradnje sa dužnosnicima škole od strane

izvođača radova, niti od investitora, kao ni općinske direkcije za obnovu i izgradnju, koja je nadzirala adaptiranje objekta. Da je postojala suradnja, ne bi se desilo da zbog pojedinih neurađenih pozicija, propadaju i one pozicije koje su do sada urađene. Upravni odbor i predstavnici škole iznijeli su stajalište da radovi nisu urađeni kvalitetno, a o obimu radova koji su izvedeni nisu htjeli iznositi svoje mišljenje, jer im iz nepoznatih razloga dokumentacija o tome nije bila dostupna.

Za sanaciju ove škole, prema podacima dobivenim od predstavnika škole u Husinu, Vlada Kraljevine Danske izdvojila je oko 85 tisuća DM, preko DRC i "Stot Tuzlas Skoler" International Solidarity. Nadzor je vršilo Javno poduzeće Direkcija za obnovu i izgradnju Tuzla, a radovi na adaptaciji škole, koje je izvršilo građevinsko poduzeće "Unitas" iz Tuzle, trajali su od 11. studenoga prošle, do 31. siječnja ove godine, dok je tehnički prijem objekta izvršio Đoko Snegar ovlašten predstavnik DRC sa uredom u Zenici.

U školi na Husinu, pitaju se da li su izdvojena sredstva utrošena u svrhe u koje su bila namijenjena ili su završila na nekom drugom mjestu. Izražavajući svoje nezadovoljstvo, predsjednik Upravnog odbora, naveo je nekoliko primjera, gdje su škole u bošnjačkim naseljima, ne samo adaptirane, nego i opremljene najsvremenijim tehničkim pomagalicama i uredskom opremom. "Kao žitelj Mjesne zajednice Husino i kao čovjek nisam uopće zadovoljan i mogu reći da ovakvi postupci dovode do toga da se Hrvati ovdje osjećaju kao građani drugog reda", riječi su rezigniranosti predsjednika Pranjića.

Svjettana NIKOLIĆ

Detali loše izvedbe radova na zgradi škole

TKO JE POSOLIO Š(LJ)AKU

Fatmir ALISPAHIĆ

Posljednjih dana reaktualiziran je zahtjev Elektroprivrede, odnosno Termoelektrane Tuzla, za korištenjem prostora eksploativnog Površinskog kopa Šićki Brod, u svrhu odlaganja pepela, tj. šljake sa Termoelektrane Tuzla.

Bez obzira na formalističko održavanje javne rasprave o ovom pitanju, i na hipokriziju zainteresirane strane u pogledu višestruke štetnosti eventualne realizacije ove zamisli - čini se da je potrebno potertati neke od ekoloških i ekonomskih aspekata ovog problema. Činjenica da u javnosti nije progovoreno o dosadašnjim ekološkim iskustvima sa postojećih deponija, o prašini koja usljed zračnih strujanja ugrožava šire područje, te o ugrožavanju voda - ukazuje na mogućnost svjesnog prešutkivanja štetnosti šljakišta po zdravlje ljudi i okolinu.

Površinski kop Šićki Brod je relativno plitak, i površina odlagališta bila bi za nekoliko godina desetinu puta veća u odnosu na postojeća odlagališta, kao u Planama i Drežniku. Intezitet podizanja prašine bio bi kud i kamo veći, pošto na ovoj površini svakodnevno puše vjetar, jer je lokalitet kopa na raskrižju više dolina. Jedan od najčešćih pravaca strujanja vjetra je prema dolini Jale, što znači da bi se na Tuzlu svakodnevno, a naročito u popodnevnim satima, nanosile ogromne količine prašine. Za vrijeme pojačanog vjetra i inverzije zračnih masa, prašina sa eventualnog šljakišta Šićki Brod, dospijevala bi u koridor za slijetanje na aerodromu Dubrave. Veće količine sedimentirale bi se na sjevernom obodu jezera Modrac, na područjima Suha, Kiseljak, Bokavičko brdo, što bi ugrozilo

turističku ponudu, jer bi ova područja bila pod kontinuiranim prisustvom prašine, što bi stvaralo zagađenost, ali i smanjenu vidljivost.

Pored ovoga, poseban problem predstavlja zagađivanje voda. Ispod površinskog kopa Šićki Brod je sloj vodonepropusne gline, koja bi zadržavala ocedne vode iz šljake. Popunjavanjem kopa, dizala bi se razina voda, tako da bi voda, preko prirodnih preliva otjecala u okolne vodotoke. U uvjetima dugotrajnih kiša ili proloma oblaka,

ocedna voda i opasni koloidni mulj, sa prisustvom teških metala i radioaktivnim segmentima, potpuno bi zagađivali rijeku Jalu, odnosno Spreču. Zagađena bi bila gotovo cijela Sprečka dolina. Ako se zna da Termoelektrana troši oko četiri milijuna tona uglja, od čega ostaje oko 30% pepela, proizilazi da bi se na Šićkom Brodu odlagalo godišnje blizu milijun tona šljake.

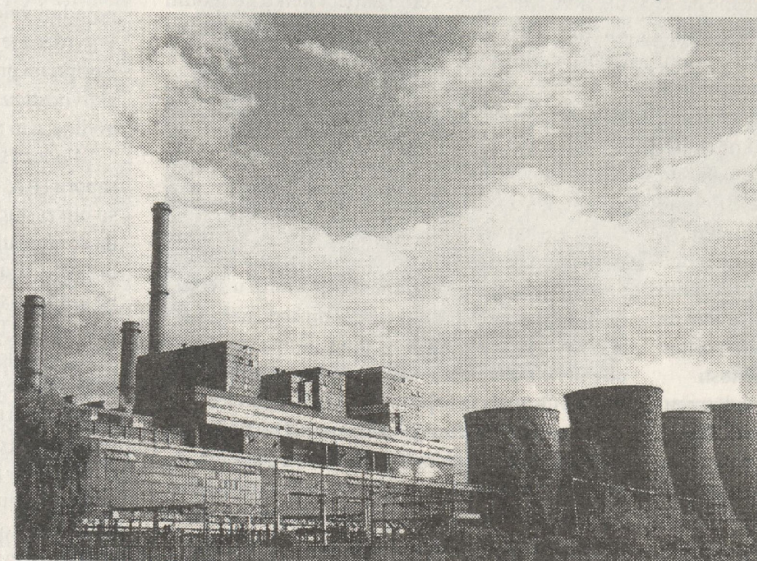
Moguće ekološko nasilje nad Tuzlom i regijom, pored ekoloških i ekonomskih posljedica, najveću

opasnost predstavlja za zdravlje ljudi, a naročito za djecu i starije osobe. O radioaktivnom djelovanju šljake, o štetnosti prašine, kao i o zagađivanju voda i tla - trebaju progovoriti liječnici, biolozi i drugi stručnjaci. Kao dostatna ilustracija mogu poslužiti kronična oboljenja ljudi koji žive u okolini postojećih odlagališta šljake na Planama i Drežniku.

Pored svega gore rečenoga, ovdje se reaktualizira i kronični politički problem Tuzle, kao grada čiji su građani, i u prošlom, a evo, i u ovom vremenu, bivali izlagani žrtvovanju za tzv. više interese. Kao i u slučaju nekontrolirane eksploatacije soli, i uništenja urbane fizionomije Tuzle, i ovdje je riječ o tipičnom kolonijalnom tretmanu Tuzle, iz koje se nemilosrdno

uzima, bez obzira na posljedice. U nadležnom federalnom Ministarstvu i Elektroprivredi dobro znaju koliko struje iz Termoelektrane troši sama Tuzla, a koliko drugi. Bez obzira na to, Sarajevo ne želi znati za mogućnost da bilo tko, osim Tuzlaka, snosi financijske ili ekološke posljedice odlaganja šljake.

Na kraju, teško je otići se dojmima da ovaj slučaj upečatljivo podsjeća na minula vremena u kojima je Tuzla bila žrtvom ekonomsko-privredne eksploatacije, od koje je imala više štete nego koristi.

Namjera da se na površinskom kopu Šićki Brod formira šljakište Termoelektrane, pored neminovnih ekoloških i ekonomskih posljedica, otvara i pitanje tretmana Tuzle u prošlom i sadašnjem društveno-političkom vremenu

*Gradanima katoličke vjeroispovijesti
Sretan Uskrs želi*

CENTRALNO GRIJANJE TUZLA
Javno komunalno preduzeće Krečanska br. 1

*Svim Katolicima Sretne
Uskrsne blagdane želi*

**KOMERCIJALNA BANKA
D.D. TUZLA**

**Direktor i osnivač organizacije
LAND MINES SURVIVORS Network
u posjeti načelniku Općine Tuzla**

Načelnik Općine Tuzla mr. Selim Bešlić primio je 11. ožujka o.g. direktora i osnivača organizacije "Land mines survivors Network" gospodina Kena Ruthesforda, sa suradnicima. Razgovarano je o projektima koje ova humanitarna organizacija ima u planu realizirati u Bosni i Hercegovini. Radi se o Konferenciji o žrtvama nagaznih mina sa područja Federacije i Republike Srpske, koja bi se trebala održati u Tuzli u kolovozu ove godine, na godišnjicu posjeta princeze Dijane Tuzli.

Kako je istaknuto, prestojeća Konferencija bit će prilika da se žrtve nagaznih mina susretu i porazgovaraju o reedukaciji, rehabilitaciji i svim problemima koji opterećuju ovu kategoriju, te mogućnostima njihove promjene.

Na sastanku je iznijet podatak da u Bosni i Hercegovini još uvijek ima između jednog i tri milijuna, a prema nekim nezvaničnim podacima i šest milijuna neeksploziviranih nagaznih mina. Također, rečeno je, podatci od 12.000 minskih polja se još uvijek ne znaju.

Načelnik Bešlić izrazio je svoju potporu ovoj, ali i svim drugim organizacijama čiji je cilj pomoć žrtvama od nagaznih mina, te dao obećanje da će Općina Tuzla učiniti sve što je u njezinoj moći, ukoliko se prestojeća Konferencija bude održala u ovom gradu.

Press centar Općine Tuzla

FERMAN BEŠLAGIĆEVOJ ADMINISTRACIJI

Ombudsmeni Vera Jovanović, Esad Muhibić i Branka Raguž, odnosno njihov ovlaštenu pomoćnik Amra Hadžimustafić iz Ureda u Tuzli uputili su ovih dana na ruke načelnika općine Tuzla Selima Bešlića, njegovog sekretara Sekretarijata za stambeno-komunalne poslove Amira Omerćehajića, i načelnika policijske uprave Tuzla, pismo vrlo indikativne sadržine

Pišu ombudsmeni trojici tuzlanskih prvaka ferman kojim ga obavješavaju da je konačno vrijeme da se zaštiti pravo na imovinu Murisa Imširovića iz Tuzle, inače prognanike iz Bijeljine. Ombudsmeni u pismu kažu da cijeneći dužinu trajanja procedure (oko tri godine), nekooperativnost između općinskih organa koji su dužni zaštititi pravo građanina na imovinu, i izvršiti prinudno iseljenje građanina iz Tuzle, odnosno Dobrnje, iz kuće koju je prognanik iz Bijeljine ugovorom o zamjeni svoje imovine u Bijeljini sa Slavkom Ostojićem iz Ši sela u Tuzli, oni ne mogu prihvatiti da problem nije razriješen iz opravdanih razloga. Misle i pišu Bešlićevu administraciji da ovaj slučaj upozorava kako tuzlanski organi ne poštuju ni važeće propise, ni načela morala i pravičnosti.

U čemu je ovaj problem, i zašto su se ombudsmeni obratili i posljednjoj instanci, gradonačelniku Tuzle, vjerujući da on može presjeći neke zamršene birokratske konce, i takoreći sutra građaninu Murisu Imširoviću vratiti bar dio onoga što je, odlaskom iz Bijeljine u Tuzlu 1994. godine, izgubio.

Pošto je vidio što se sve u Bijeljini i Karadžićevoj domaji dešava, i da odlaze gotovo svi, Muris Imširović je prihvatio prijedlog Slavka Ostojića iz Tuzle, koji je ranije došao u Bijeljino, da trampe imovinu. Sačinili su ugovor o tome. Ostojić je odmah ušao u posjed Imširovića koji je višestruko veći i sastojao se od nove kuće 12 puta osam metara sa 700 metara četvornih placa u centru grada. Ostojić je uselio i u bravarski lokal sa 52 četvorna metra, vikendicu sa dunumom zemljišta, dobio je svu opremu u kući i dva vozila, sve u ulici Dimitrija Tucovića 11 u Bijeljini.

Kada je prognanik Muris Imširović došao u Tuzlu u zamjenjenu kući našao je stanare. Kako tada tako i danas. A on se s obitelji potuca po tuđim podrumima i plaća debelu kiriju. Vrijeme od tri godine potrošio je najvećim dijelom obilazeći općinske čelnike i moćnike, ostvario je svu moguću zakonsku proceduru, do sada je općinska vlast zakazivala tri prinudna izvršenja, 20. lipnja, 18. studenog i 11. prosinca 1997., koja nisu uspjela jer nije uslijedila asistencija policije Tuzla. I tuzlanskim ombudsmenima je zato postalo vrlo indikativno što se i kako radi u Tuzli, i prije nego o svemu bude izvještena najviša vlast u državi, i sama centrala ombudsmena, opunomoćenik iz Tuzle pokušao je nešto učiniti preko načelnika Bešlića. Pošto i iz

njegovog ureda već dugo nema (preko mjesec dana) nikakve avize, po svemu sudeći netko će morati kazati da i u Bešlićevoj domaji dosta toga škripi i ne ostvaruje se.

Amir Omerćehajić, sekretar Sekretarijata, do sada je također potrošio dosta vremena na razrješavanje Gordijevog čvora Murisa Imširovića, ali nije uspio. Njegovo rješenje bilo je konačno 27. 5. 1997. godine, kada je naredio prinudno iseljenje Izudina Bečića s porodicom iz kuće Slavka Ostojića, odnosno novog vlasnika Murisa Imširovića. Odlučeno je da će se Izudin Bečić vratiti u svoju i kuću svoga oca (na sprat) u Dobrnji kod Tuzle, gdje je živio do 9. marta 1994. godine, da ima smještaj, i da mu ne treba nužni stan. Kako se uselio u kuću Slavka Ostojića iz hrpe papira se ne vidi.

Što vrijedi konačno rješenje Amira Omerćehajića kada nema tko da ga izvrši? Tko bi to trebao, eto, do sada tri puta nije pomagao. Na jedno izvršenje došao je, veli novi vlasnik, i g. Omerćehajić, ali, kada nastala gužva, a policije nije bilo, on je "zbrisao".

Ako u svoj posjed ne može ući Muris Imširović, opravdano se postavlja pitanje kako i kada će u svoju kuću ući Slavko Ostojić, i što će u njoj naći, ako bi se kojim slučajem u Tuzlu vratio. Muris Imširović nam je kazao da bi on rado sutra išao u svoju Bijeljino, ako se tamo bude moglo živjeti. Osim toga, tamo je ostavio daleko veće blago, i svoju radionicu, od čega je solidno živio.

Ovaj primjer najbolje iznutra govori kakve sve teme i dileme muče naše milijunske izbjeglice i raseljena lica. To što se ovakvo nešto (nije to jedini slučaj) događa u Tuzli, stvari tim više komplicira. Što će tek biti s povratom stanova bivšim i sadašnjim nosiocima stanarskog prava? Vlasnici stanova su već požurili da ih dodijele novim korisnicima, ali svojim radnicima. Ako sudovi i policija, pa i administracija, budu nemoćni, izalud su sva nastojanja da se svatko vrati na i u svoje. Zna se također, da su i u Tuzli mnogi moćnici i pojedinci s "jakih" ratnih položaja zamijenili stanove, dobili "ganc" nove za stare, ugrabili po dva i tri raznim linijama (umrlih roditelja, fiktivnim ugovorima o izdržavanju), i samo čekaju čas da ih otkupe i debelo se potkože. Može li Bešlićeva administracija takvima ući u raga? Nekada se to efikasno rješavalo objavljujući imena takvih profitera.

M. BIKIĆ

SJEDNICA U NEUMU

27. veljače u hotelu "Zenit" u Neumu održana je 2. sjednica Središnjeg odbora Mladeži Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine

Ova sjednica je još jednom dokazala da djelovanje Mladeži HDZ-a nije dječja igra, kako pojedini žele predstaviti HDZ-ovske juniore. Potvrđena je i važnost uloge Mladeži HDZ BiH u pripremi proteklih predizbornih promidžbenih aktivnosti za lokalne izbore u BiH iz rujna 1997. godine, a to naravno nisu jedine aktivnosti.

Mladež HDZ-a je sudjelovala i na 4. Općem saboru HDZ-a u Zagrebu, 21. i 22. veljače, gdje su bili zastupljeni sa 1/4 izaslanika, a što govori da se štije uloga mladeži u stvaranju hrvatske države i društva. Priznanje ovom podmlatku iskazao je u svojem govoru i predsjednik HDZ-a dr. Franjo Tuđman.

Na sjednici Središnjeg odbora Mladeži HDZ BiH podnesena su i izvješća o djelovanju Županijskih organizacija. Iz ovih izvješća moglo se zaključiti da Županijske organizacije M HDZ BiH Soli nije samo prva po svojem ustrojavanju, nego je i među prvima glede aktivnosti koje provodi.

Na koncu sjednice date su upute za dalji rad ovog podmlatka, koji će se u budućnosti, po riječima glavnog tajnika Vlatka Medugorca, više usmjeriti ka kulturnom i obrazovnom djelovanju. **SEMINAR ZA DJELATNIKE I ČLANOVE MLADEŽI HDZ BIH U NEUMU**

28. veljače u hotelu "Zenit" u Neumu održan je seminar za djelatnike i članove Mladeži HDZ-a na temu "Komunikacija i politički marketing". Ovu temu, od velike važnosti za educiranje mladih ljudi u političkim vodama, obradili su eminentni stručnjaci sa sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. Pavao Novosel i prof. dr. Marko Sapunara.

Seminar je održan u organizaciji Zaklade Hrvatskog državnog zavjeta, ured za Federaciju BiH, a svrha mu je bila steći praktična i teorijska znanja o komunikaciji, njezinom značaju i učincima, kao i političkom marketingu. Nazočnima je prezentirana i knjiga "Osnovne novosti o novinarstvu" autora prof. dr. Marka Sapunara, jedina ovakve vrste tiskane na našim prostorima. Knjigu, inače zanimljivog i vrijednog sadržaja, dobio je svaki sudionik seminaru. Na seminaru je također prezentirana i knjiga "Državnost" koju je tiskala Zaklada Hrvatskog državnog zavjeta.

Danijel SENKIĆ

"ARIZONA" NAJSLOBODNIJA ZONA

BRČKO RAVNE - Pa što hoće tuzlanska vlast. Opet su digli galamu na Tržnicu "Arizonu", hoće da ja zatvore, a ovo je najslobodnija zona u Bosni i Hercegovini.

Tako govore brojni trgovci koji na Tržnici "Arizoni" nude sve od igle do lokomotive, gdje poljoprivrednici iz Semberije i Posavine, pa Gradačca, Srebrenika, Čelića i Rahića nude po nižim cijenama svoje vlastite poljoprivredne proizvode i stoku. Na "Arizoni" ima oko 1.000 zatvorenih prodavaonica, najčešće baraka, gdje se nudi tekstil iz uvoza i domaće proizvodnje, obuća. Tu je bar stotinjak restoranačića i svakovrsnih kavana, gdje svakodnevno ruča, doručkuje i večera na hiljade prolaznika, a najčešće jelo koje se nudi je pečenje, jagnjeće, pileće i praseće. Zamjenik upravnika Tržnice iz općine Ravne-Brčko Mijo Geljić, zato, ovako govori:

- Subotom i nedjeljom, u dane vikenda, ja procjenjujem da kroz "Arizonu" prođe oko 100.000 duša. Pogledajte današnju posjetu (7. ožujak). Vidite da nemate gdje automobili parkirati. Popunjen je naš ogromni parking-prostor uz naplatu od 2 DM, popunjen je s obje strane magistralne prostor na bankinama u dužini od tri četiri kilometra. Nema rupe u obližnjim šikarama gdje nije ostavljeno vozilo. Treba vam pola sata da samo nadete mjesto za auto, ili da prođete magistralom put Orašja ili Tuzle.

- Prije nekoliko dana Vlada TPK je ponovno zaprijetila zatvaranje tržnice "Arizona", i drugih u TPK. Što vi o tome kažete?

- Kako vlast u Tuzli ovu tržnicu nije otvorila tako je ne može ni zatvoriti. Tržnicu je izmislio AIFOR ili SFOR, a ona je na teritoriji općine Ravne-Brčko. Red i mir kontrolira policija Ravne-Brčko na samoj tržnici, a policija TPK samo promet na putu, kaže Mijo Geljić Mijača, i nastavlja:

- Čuli smo mi zaposleni (26), a čuli su i svi ovi nezaposleni ljudi i izbjeglice koji ovdje zarađuju da prehrane sebe i svoju obitelj, iz Federacije, i iz RS, da u budžetu TPK fali DM. Kad bi ukinuli "Arizonu" možda bi u budžet došao koji milijun DM, ali bi bilo gladno pola Bosne. Vidi se po registracijama automobila odakle su sve ljudi ovdje došli da po 20 feninga, ili pola DM jeftinije kupe neku robu, i zarade neku bijednu nadnicu. Neki dan baš su nam bili iz Međunarodne policije, eto ih tu u Ceriku, i pitali nas kada ćemo tržnicu dograđivati, proširivati, dovesti struju, vodu, asfaltirati putove, podizati čvrste objekte. Znači oni misle sasvim suprotno od vlasti u Tuzli, kaže Geljić.

Prije izvjesnog vremena, na press konferenciji u Tuzli predstavnici SFOR-a i Međunarodne policije upravo su rekli:

- Tržnica "Arizona" neće biti zatvorena. Neka se vlast u kantonu, i općina Ravne-Brčko dogovore

kako će uredovati tržnicu, otkloniti slabosti, i ubrati prihode za koje misle da im se otimaju.

- Pa vlast ima mogućnost da sve robe koje se ovdje prodaju ili zabrani, ili naplati debelu carinu na granici, odnosno da eventualno pauzalno oporezuje sve imaoce prodavaonica i tezgi. Eto im para u budžet. Ali, oni to neće ili ne znaju, nego bi jednostavno ukinuli mjesto gdje za tanku lovu rade demobilizirani borovnici, prognanici, umirovljenici, poljoprivrednici. Lakše bi im bilo da se robe skuplje prodaju na pijacama u okolnim mjestima, ali i da spriječe ovo vandanje ljudi, pomirenje, brisanje mržnje. Pa gdje ima slobodnija zona za kretanje u BiH, nego što je "Arizona", kaže jedan umirovljenik iz Tuzle koji se bavi prometom elektro i vodoinstalacionog materijala.

Na prostorima Federacije nema dovoljno proizvedenih voćnih sadnica. A neophodna je obnova i sanacija uništenih i zapuštenih voćnjaka, oživljavanje gospodarstava. Što treba onda činiti?

- Ja ne živim od ove vrste trgovine, kaže nam jedan poljoprivrednik iz Semberije. - Ali dođem da nešto prodam, pa evo i voćne sadnice dobre nudim. Jednu sadnicu prodajem za 2,5 DM (u Tuzli na pijaci i u nekim poljoprivrednim apotekama su znatno skuplje). Ja ih ne proizvodim nego nabavljam iz Srbije, i ova roba na koridoru brzo ode.

I ovaj stanovnik Semberije se pita što će i od čega će živjeti toliki broj nezaposlenih ljudi, ako neće

nećim trgovati, svoje proizvode ponuditi na pijacama gdje se mogu prodati. Kaže nam da se ovakvo nešto mora tolerirati i živjeti sve dok tvornice ne krenu, dok ne krene proizvodnja hrane za tržište. I on se slaže da vlast uvijek može uzeti ono što njoj po zakonu pripada a da ne likvidira "Arizonu" i slične entitetske tržnice.

Ekrem Jukan je bivši radnik "Tehnograda" Tuzla. Otkako se zaratilo, Jukan je na čekanju, i po svojoj prilici neće više dočekati da dođe na rad u Tuzlu. I on se snalazi, pa je sklepa malo daščaru, u kojoj ga ubi propuh, pa u njoj prodaje štampu. Prethodno se u ratu dobro ispraskao prodajući svakojake novine od Tuzle do Srebrenika.

- Imam sve, kaže nam. Samo recite što želite. Evo kompletna štampa Federacije (iz Sarajeva), evo kompletnog zagrebačkog tiska. Izdviđam kako da dobijem i novine iz Jugoslavije. Mora se od nečega živjeti, a ovim ljudima što provode dane i noći na "Arizoni" sve ovo treba, jer moraju biti informirani o svemu. Za mene je to opet jedini izvor prihoda, a u Srebreniku imam obitelj, ženu i dvoje djece.

Jukan svaki dan iz Srebrenika putuje na "Arizonu", kao i desetine njegovih sugrađana koji tamo zarađuju komad kruha. Dvojica bivših radnika TMD iz Gradačca samo su irgeti nekog trgovca, i pitaju se kako bi prehranili obitelji bez ovog posla.

Mato BIKIĆ

Generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli gospodin Davorin Zagorščak posjetio je Hrvatski dom u Tuzli

Generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli, gospodin Davorin Zagorščak posjetio je ožujka o. g. sa svojim suradnikom g. Željkom Peharom HRVATSKI DOM u Tuzli.

U toj prigodi razgovarao je s predstavnicima Društva "Hrvatski dom". Gospodin Josip Šimić, predsjednik, informirao je g. generalnog konzula o životu i radu Društva, njegovih temeljnih organizacija, te o problemima koji se nameću u radu Društva.

Gospodin Davorin Zagorščak je upoznat nazočne sa stajalištima službene politike Republike Hrvatske o mnogim značajnim pitanjima i ostao u razgovoru što je upričen u prostorijama Hrvatskog doma.

Dosadašnja veoma dobra suradnja sa generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Tuzli nastavit će se na naše veliko zadovoljstvo, uvjerili smo se te večeri nakon srdačnog razgovora s g. Davorinom Zagorščakom.

HG

Hrvatski Glasnik, ožujak 1998.

UBSD

Gradanima katoličke vjeroispovijesti čestitamo nadolazeće Uskrsne blagdane.

Općinski odbor UBSD Tuzla

mbo

Svim građanima katoličke vjeroispovijesti Sretne Uskrsne blagdane želi

Muslimansko-bošnjačka organizacija

ŽUPA JELAH

Sama crkva i župni dvor smješteni su na blagoj uzvisini oko četiri stotine metara južno od regionalne auto-cesta Doboj - Jelah - Teslić, u naseljenom mjestu koje se zove Jelah. Po novom ustrojstvu općina, župa Jelah je ostala u općini Tešanj, a samo jedan mali dio pripao je općini Usora.

Za prvog župnika naimenovan je vlč. Ivan Bošnjak koji je već 1975. skupa sa župljanima podigao suvremenu župnu kuću i nastavio završne radove na crkvi koja je stavljena pod krov 1973. godine.

I crkva i župna kuća su sagrađene uglavnom sredstvima župljana, ali ne smijemo zaboraviti niti angažiranje vlč. Bošnjaka, niti pomoć Ordinarijata.

Vlč. Ivana Bošnjaka, na dužnosti župnika, zamijenio je vlč. Josip Šušak, a zatim slijede vlč. Jure Gavrančić, vlč. Šimo Janjić te ponovno vlč. Ivan Bošnjak koji je i dekan usorskog dekanata.

Upućeniji čitatelji su već zaključili da je župa Jelah povjerena dijecezanskom kleru, a zaštitnik župe je sv. Ivan Krstitelj čiji se patron slavi 24. lipnja.

Jelah je bio tijekom rata jako granatiran, pa su crkva i župna kuća oštećene gelerima eksplozivnih projektila, no ta su oštećenja uglavnom sanirana u prvoj i drugoj poratnoj godini.

Župa Jelah je nekoliko različitih od ostalih u Usori. Ona nije smještena u velikom i starom selu koje pretežito naseljavaju Hrvati, već je locirana u naselju sa većinskim bošnjačko-muslimanskim pukom. Štoviše, rijetka su i sela koja joj pripadaju, a naseljena su većinskim hrvatskim narodom: Jelah, Netača, Jelah-polje, Rosulje, Cerovac, Tugovići, Raduša, Jevadžije, Potočani i Vukovo, a samo u nekima od njih su Hrvati u većini. I vjernici koji

Župa Jelah nastala je odcepljenjem od župe Žabljak i jednim manjim dijelom, pripojenjem naselja Netača koje je ranije pripadalo župi Slivša. Utemeljena je 21. prosinca 1975. godine u vrijeme vrhbosanskog nadbiskupa nadbiskuplje i metropolita dr. Smiljana Franje Čekade.

koji u svom popisu od 1768. spominje selo Zukovo (Vukovo), navodeći da u njemu živi 6 obitelji sa 34 Hrvata od kojih je 18 odraslih i 16 djece.

Prema popisu iz 1991. župa Jelah je imala 1.995 Hrvata katolika (ovdje moram napomenuti i to da je po popisu iz iste godine u Republici Hrvatskoj je bilo 1.983 pučana podrijetlom sa općine Tešanj). Ovaj nam podatak govori o raseljavanju Hrvata sa ovih prostora još za vrijeme Titove Jugoslavije. Tada

Uzmimo primjer Potočana. Od 124 kuće u kojima su živjeli do 1992. Hrvati, danas su se još zadržali u 58 domova. I u njima, mahom, su ostali stariji i starice, a ostali su ili prodani ili u njima nitko ne živi. Nasuprot tomu, sve je više Bošnjaka-Muslimana koji, kupujući zemlju od Hrvata, nastanjuju ovo nekada većinsko hrvatsko selo. Sa Rosuljama stvar je slična, a ni u ostalim selima nije drukčije.

Ukoliko se nešto radikalno u politici i općedruštvenom životu ubrzo ne poduzme, desit će se da će nekada najperpektivnija župa, župa Jelah, u dogledno vrijeme opustjeti.

Inače, iz župe Jelah potječu mnogi svećenici i časne sestre. Jedan od njih je o. Mato Bošnjak, raniji provincijal hrvatske dominikanske provincije (sjedište u Zagrebu) koji je rodom iz Rosulja, a zaređen 1976. Iz jelaške župe je i o. Zvonko Knežević rodom iz Cerova koji mladu misu slavi nešto kasnije. Osim ove dvojice dominikanaca spomenuo bih i salezijanca Antu Stojića koji trenutno službuje u Rijeci i dvije časne sestre dominikanke Terezu Šarić i Tadeju Bošnjak, obje iz Rosulja.

U groblju u Jelahu pokopan je 21. rujna 1991. vlč. Marijan Pešić rodom iz Potočana koji je prvo bio kapelan u Komušini, zatim na raznim drugim crkvenim dužnostima. Umro je 19. rujna 1991. u Sarajevu.

Osim njih, iz Jelaške župe potječu i mnogi svjetovni intelektualci. U samoj crkvi sv. Ivana Krstitelja vidljiva je kamena ploča datirana 7. srpnja 1996. god. Nju je osobno posvetio i postavio umirovljeni zadarski nadbiskup Marijan Oblak. Toj svetkovini postavljanja ploče sv. Ivana Krstitelja bilo je nazočno 20 svećenika, više časnih sestara i oko 5 tisuća vjernika. Bio je to uistinu blagdan. U više navrata župu Jelah su pohodili kardinal i nadbiskup vrhbosanski msgr. Vinko Puljić, pomoćni biskup dr. Pero Sudar, a 25. veljače 1993. u jeku rata župu Jelah posjećuje i banjolučki biskup msgr. Franjo Komarica. Župa Jelah očekuje mnogo dragih posjeta i mnogo radosnih blagdana u budućnosti. Ona očekuje život kakav zaslužuje.

I. B. Strikan

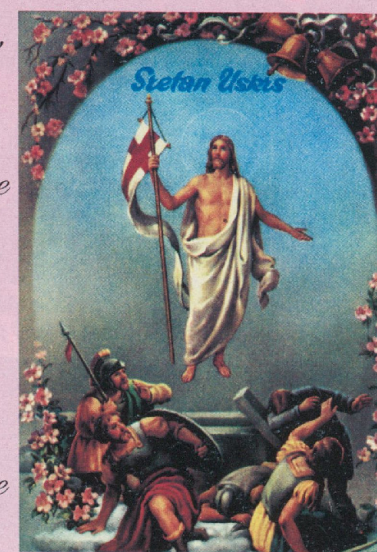
HSS BiH
HRVATSKA SELJAČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Isus Krist kao simbol i dokaz dobrote i ljubavi i Isusovo uskrsnuće kao dokaz pobjede dobra nad zlom, neka svima nama bude podsticaj da se zlo mora i može pobijediti dobrotom i ljubavlju.

V tom duhu Sretan i blagoslovljen Uskrs želi Veležupanjski odbor HSS BiH, Tuzla

Svim svećenicima, časnim sestrama i vjernicima rimokatoličke vjere Sretan i blagoslovljen Uskrs, sa željom da ga u miru i zdravlju veselo dočekaju i proslave žele

Vjernici Srpske pravoslavne Crkve

Tuzlansko-podrinjskog kantona sa sveštenikom Nikolajem

Sretan Uskrs Vam želi

hotel tuzla

ŽUPA I NACIONALNO SVETIŠTE MAJKE BOŽJE BISTRICKE MARIJA BISTRICA

HRVATSKI GLASNIK GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

SRETAN USKRS

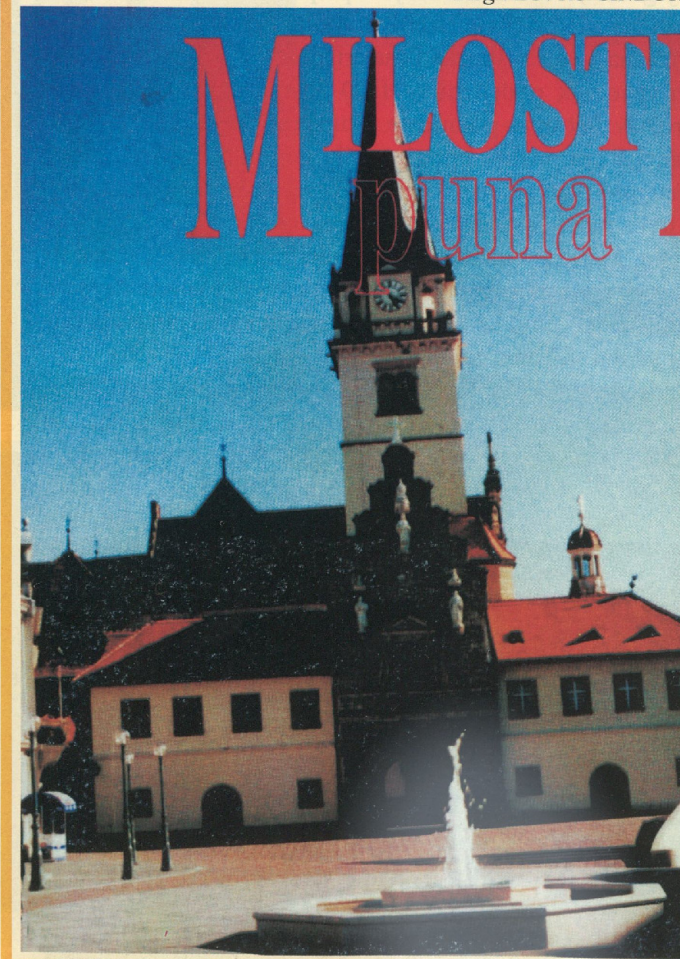
SVIM LJUDIMA KOJI VJERUJU U KRISTOVO USKRSNUĆE I PRIJATELJIMA KOJI IMAJU SVOJE VJERSKO UVJERENJE U NOVI ŽIVOT. NEKA SVIMA BUDE ISUSOVO USKRSNUĆE I NAŠE OSOBNO I SVENARODNO UZDIGNUĆE. ČOVJEK JE DOBAR KOLIKO TO SAM ŽELI, A BOG ĆE GA PRIMITI ZA SVOJEGA JER MU JE BOG SPASITELJ.

NEKA BUDE USKRS U SVIMA NAMA!

Čestita Uredništvo "Milosti Puna", župa i Nacionalno svetište Majke Božje Bistričke. Msgr. LOVRO CINDORI

MILOSTI PUNA

Godišnja skupština podružnice Tuzla

U subotu, 28. ožujka 1998. godine u dvorani Pozorišta Tuzla, održana je redovita godišnja skupština Hrvatskog kulturnog društva "Napredak", podružnice Tuzla.

Ovakav oblik rada propisan je Statutom Društva, Poslovníkom o radu Skupštine i ima svoj strogi red i formu, što se u nekom trenutku može učiniti suviše arteficialnim. No, nepravedno je tako razmišljati i osjećati. Ljudi koji su radili, uložili svoje znanje, vrijeme i dobre namjere u ovaj uvijek nedovoljno priznat rad, zaslužuju da s poštovanjem saslušamo šta su to uradili, u kojim uvjetima i šta to kane u slijedećem jednogodišju.

Sjednica je započela "Napretkovom" himnom što su ju izveli članovi tamburaškog orkestra tuzlanskog "Napretka" pod ravnanjem maestra Vinka Dobrinića. Isti je orkestar kasnije pratio izvrsnu solisticu gđicu Vedranu Šimić, koja je izvela ulomak iz operete Mala Floramy, hrvatskog skladatelja Ive Tijardovića.

"Napretkova" podružnica Tuzla od 1990. godine ima zaista zavidne kronologijske liste o svome kulturnom djelovanju. Takva je i prošlogodišnja lista, te ne čudi interes za njih u vidu odziva na ovu Skupštinu.

Pored odbornika Skupštine, članova Društva i simpatizera, na ovoj Skupštini su bili nazočni: guverner TPK gospodina dr. Sead Jamakosmanović, doministar za obrazovanje, kulturu i šport TPK gospodin Zdenko Tadić, predsjednik Općinskog vijeća Tuzla, gospodin Ivo Divković, generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli, gospodin Davorin Zagorščak, tajnik Središnje uprave HKD "Napredak" iz Sarajeva, gospodin Tomislav Batinić, predsjednik općinskog odbora Tuzla Bošnjacke zajednice kulture BiH g. mr. Muhidin Pašić, te dragi prijatelji i gosti iz "Napretkovih" podružnica općina Ravne-Brčko i Kreševo.

Svi gosti su pozdravili Skupštinu, zaželjeli uspješan rad u ovoj godini, obećali suradnju i potporu. "Napredak" će ih držati za riječ, jer mu treba potpora, ne samo verbalna i kurtoazna, nego suštinska i materijalna.

Predsjednik podružnice HKD "Napredak" - Tuzla mr. Miroslav Petrović podnio je Skupštini izvješća o radu, o financijskom poslovanju za prošlu godinu, program rada i financijski plan za ovu godinu i svi su, dokumenti usvojeni.

I treba raditi. Tko će raditi? Miroslav, Petar, Martin, Juraj, Srećko, Marica, Vinko. Neću nabrajati više imena, mada ih nema još puno, ali sigurno među njima nije Vaše ime. Trebate nam, i zaista ćemo lakše realizirati sve što smo predvidjeli u ovoj godini sa Vama zajedno.

Radetzky marš nas je ispratio iz dvorane u prelijepi proljetni dan. Svatko je našao prijateljsko lice i oči u kojima smo se ogledali i nastavili neke davno započete priče, koje nismo ih dopričali.

Zlata MUSIĆ

Radno predsjedništvo i pozdravni govor gosp. Batinića

Ugledni gosti

Neizbježni Napretkov orkestar sa solisticom Vedranom pod ravnanjem gosp. Vinka Dobrinića

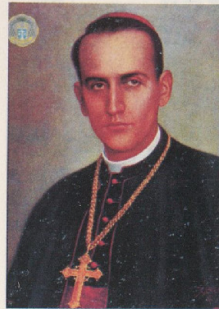
Napredak očekuje dobru suradnju s Preporod-om. Gospodin Pašić pozdravlja skupštinu

Nakon završetka zadovoljstvo na licima gostiju

Kod gospodina Branka Stuhlija počaćeni su dobrim ručkom Napretkovi slavljenci

Obilježnica smrti kardinala Stepinca: Osuđivao nepravde u ime klasnih, rasnih ili narodnosnih teorija

(Nastavak iz prošlog broja)

Pravo Hrvata na državu

Ivan Meštrović posvetio je 1960. mrtvom hrvatskom mučeniku Alojziju Stepincu svoje stihove: "Gordi smo na Te jer ime Ti prođe širinom zemlje na krajeve sve - A s imenom Tvojim svetim i časnim za Hrvatsku dozna čitav svijet."

Louis Breier, predsjednik Udruženja američkih Židova, na prosvjednom skupu u Bronxu: "Uz Pija XII. Stepinac je bio najveći branitelj progonjenih Židova u Europi"

Pomoć Židovima izbjeglicama u Zagreb iz zemalja već pod nacističkom okupacijom - Alojzije Stepinac je pružao i organizirao još u Kraljevini Jugoslaviji. Kao pokrovitelj akcije "Za pripomoć izbjeglicama" on je potaknuo na suradnju i neke banke i industrijska poduzeća te talijanskog, švicarskog i portugalskoga konzula, posredujući prizdavanju viza izbjeglicama za put u druge zemlje. Broj se bježenaca povećavao, sredstva sve nužnija i Stepinac 11. siječnja 1939. godine šalje na razne adrese pismo:

"Poštovani Gospodine! Uslijed žestokih i nečovječnih progona morao je veliki broj ljudi ostaviti svoju domovinu. Ti su jadnici ostali ne samo bez domovine nego i bez sredstava za život. Lutaju po svijetu... Svaki dan se obraća na nas veliki broj takovih emigranata tražeći savjete, intervencije, preporuku, pripomoć u novcu ili u naravi.

Naša je kršćanska dužnost da im pomognemo. Stoga držim za potrebno obratiti se na ljude dobra srca i plemenitih osjećaja s molbom za pripomoć spomenutim bijednicima. Slobodan sam obratiti se i na Vas, kao člana naše Crkve, koji ćete najbolje shvatiti tragiku ovih ljudi bez doma, bez sredstava, bez pravoga cilja, da dodate svoju potporu fondu koji će biti upotrebljen u korist emigranata.

Molim da na priloženom listu označite svoj dobrovoljni mjesečni prilog kojim ćete podupirati ovu tako potrebnu akciju.

Uz odlično poštovanje

Dr. Alojzije Stepinac
nadbiskup zagrebački."

Sredstva za Židove skupljala su se preko Kancelarije: Kaptol 3, prizemno, tel. 23-973 - čekovni račun br. 35548 (Dr. M. Beluhan, Zagreb). Nakon toga pisma pojavili su se letci i napisi protiv Stepinca - sramotni i uvredljivi. Pismo su nazivali "nečuveni izazov" i pozivali građanstvo da se u "opravdanom gnjevu okomi na ovakav postupak Nadbiskupa, odnosno Katoličke crkve". U jednom pamfletu Stepinac se prikazuje kao "nenacionalni i nečisti element", "farizej koji na grudima potajno nosi Davidovu Zvijezdu, a javno svećenički kolar", pa će biti istjeran iz svoje sredine.

Ulaskom Nijemaca u Zagreb 8. travnja 1941. Odbor je morao prekinuti rad zbog opasnosti. Dragocjeni arhiv je zbog sigurnosti spaljen. Tajnicu-voditeljicu Tereziju Škringer Gestapo je uhitio i cijelih pet mjeseci silio da dade kakvu izjavu protiv Stepinca, ali je ona izdržala ne odavši ništa i nikoga.

Među uglednim osobama koje su prošle kao izbjeglice kroz Zagreb i uz pomoć Odbora i Stepinca otišle u druge zemlje, preživjevši tako rat, bio je dr. Gero, poslijeratni ministar pravosuđa u Austriji. Nije poznato da je on (kao ni drugi) ikada, ni u vrijeme ni poslije suđenja Stepincu niti kasnije, rekao išta o njemu i njegovoj pomoći u akciji spašavanja inozemnih Židova od nacista prije 1941. godine.

U svome govoru na sudu 3. listopada 1946. Stepinac je rekao i ovo: "Nisam bio persona grata ni Nijemcima ni ustašama. Nisam bio ustaša, niti sam položio njihovu zakletvu, kako su činili vaši činovnici koji su ovdje. Hrvatski se narod plebiscitarno izjasnio za hrvatsku državu i ja bih bio ništarija, kad ne bih osjetio bilo Hrvatskog naroda, koji je bio rob u bivšoj Jugoslaviji. (...)

Što sam govorio o pravu Hrvatskoga naroda za slobodu i neovisnost, sve je u skladu s osnovnim principima saveznika istaknutim na Jalti i u Atlantskoj povelji. Ako prema ovim zaključcima svaki narod ima pravo na svoju nezavisnost, zašto bi se to onda branilo samo Hrvatskom narodu? (...) Zar katolički biskup i metropolit ne bi smio o tome ni pisnuti?"

U svome govoru na završetku suđenja 3. listopada 1946. nadbiskup Alojzije Stepinac je mirno i dostojanstveno rekao: "Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijavanje, prezir i poniženje, nego, jer mi je savjest čista, pripravan sam svaki čas i umrijeti. (...) Ja ne trebam milost."

Tijekom rata prosvjedovao je i pismeno kod Pavelića i Artukovića protiv rasnih zakona, progona i obilježavanja Židova žutom zvijezdom: "Jasenovac je sramotna ljaga za Nezavisnu Državu Hrvatsku"; "Da se pripadnicima drugih narodnosti ili rasa udari žig sramote je pitanje čovječnosti i morala. (...) Nisu obilježeni vidljivim znakom ni robijaši suđeni radi ubojstva, ni javne bludnice. Zašto da se to čini s onima koji su bez svoje krivnje članovi druge rase?" itd.

Sve njegove intervencije, prosvjedi i spašavanje nečuvenih bili su provedba na djelu nauka Crkve, o čemu je javno govorio u svojim propovijedima. Na primjer: "Postoji samo jedna rasa, Božja rasa. (...) Svi bez razlike, bili pripadnici europske rase ili koje druge, bili Crnci ili uglađeni Europejci, bili omraženi Židovi ili ponosni Arijci imaju jednako pravo. (...) Crkva osuđuje svaku nepravdu u ime klasnih, rasnih ili narodnosnih teorija. (...) Ne može se istrijebiti sa lica zemlje Cigane ili Židove, jer ih se smatra inferiornim rasom."

Pa onda: "Mi smo uvijek naglašavali principe vječnoga zakona Božjega, bez obzira radi li se o

Hrvatima, Srbima, Židovima, Ciganima, katolicima, pravoslavcima ili kome drugome."

Njemački general Glaise von Horstenau rekao je u Zagrebu: "Kada bi jedan biskup u Njemačkoj tako govorio, s propovjedaonice živ ne bi sišao." A Stepinac, iako svjestan opasnosti, intervenirao je i spašavao sve - Srbe, Židove, Hrvate, komuniste, židovsku i srpsku djecu...

U Arhivu Postulature ima njegova bilješka: "Episkop pravoslavni Irinej Čirić obratio se na mene pismeno da ishodim oslobođenje brata Stevana Čirića, kojega su ustaše odveli u logor u Koprivnicu. (...) Otišao sam osobno do Poglavnika. (...) Na koncu je rekao da će ga otpremiti u Srbiju." Taj Irinej Čirić, episkop bački, predvodio je delegaciju Srpske pravoslavne crkve, koja je u Beogradu 9. srpnja 1941. prigodom posjeta zapovjedniku generalu von Schroderu izjavila: "Sveti Sinod će lojalno izvršavati zakone i naredbe okupatorskih i zemaljskih vlasti."

Tajnik zagrebačkoga nadrabina dr. Amiel Shomrony pismeno svjedoči: "Nadbiskup Stepinac je javno u katedrali osudio rušenje sinagoge u Zagrebu riječima: 'Svako mjesto gdje se narod Bogu moli, bilo koje vjere bio, je sveto i tko u nj dira, zaslužiti će kaznu od Boga.'" I ta i druge Stepinčeve propovijedi nisu se mogle tiskati, nego su se umnožavale i širile u narodu, pa ju je dobio i nadrabin.

Izbavljao iz zatvora i komuniste

U arhivskim dokumentima nalaze se imena brojnih komunisti koje je Stepinac u više intervencija izbavio iz zatvora i logora NDH, pa čak i od smrtne presude. Među njima su i ing Andro Mohorovičić, ing Zvonko Kavurić, prof. Grgo Gamulin, Anka Berus, prof. Rikard Podhorsky, tada 17-godišnja Inga Kraljević (kasnije udana Geršković) i dr.

Nadbiskup je u nekoliko navrata osobno intervenirao da se udovolji molbi Židovske općine odlazak u skupinama djece, prvo u Italiju (što talijanske vlasti nisu pristale), zatim preko Mađarske u Tursku i dalje u Palestinu. Među spašenima bio je i nadrabinov sin Ruben Freiburger. Na Stepinčevu preporuku karmelitanke su u svome internatu na Vrhovcu smjestile pored 15 srpskih djevojčica i nekoliko malih Židovki.

Starački dom "Lavoslav Švarc" Nijemci su već 10. travnja 1941. izbacili iz zgrade na Maksimirskoj cesti. Preselili su se u Stenjevac, no kasne jeseni 1943. njemački Sicherheitsdienst (služba sigurnosti) zaprijetio i je: napustiti Stenjevac u roku od deset dana ili će u Njemačku u logor.

Član Židovske općine, koji to svjedoči 1945., dodaje: "Stavljeni pred skoro bezizgledan zadatak, obratili smo se nadbiskupu Stepincu, koji nam je stavio na raspolaganje jednu kuću na svom posjedu u Brezovici." Svih 60 stana doma tamo su preseljeni 8. prosinca 1943. i svi su preživjeli rat.

O Stepincu u ratnom vohoru napisat će se mnoge knjige, no i letimično napominjanje samo nekih činjenica mnogo govori o njemu. Tijekom rata izražavana mu je zahvalnost. Tako Predstavništvo izbjeglica Židova u Crikvenici službenim dopisom s pečatom i dva potpisa čelnika šalje 2. kolovoza 1942. Dječjem sirotištu časnih sestara malu svotu novca: "Kao znak naše zahvalnosti prema predstavnicima katoličke crkve, u prvom redu prema nadbiskupu g. Alojziju Stepincu."

Visoki predstavnik židovske organizacije u Istanbulu dr. Meir Touval-Waltman (bivši Novosadanin) piše 11. lipnja 1943. apostolskomu

delegatu Roncalliu, moleći ga da izrazi duboku zahvalnost nadbiskupu: "Mi znamo da je Stepinac učinio sve moguće da pomogne i olakša nesretnu sudbinu Židova u Hrvatskoj."

Radio postaje u Londonu i New Yorku u emisijama na "srpsko-hrvatskom jeziku" objavljivala su djelove Stepinčevih antirasističkih propovijedi, čime su se koristili i partizani.

Znakovito je da ni u optužnici ni na suđenju ni u presudi nije naveden nijedan Stepinčev "zločin" prema Židovima. Izraelac dr. Shomrony za Glas Koncila izjavio je 1996. godine: "Kardinal Stepinac je svetac i mučenik." Dva dana poslije presude nadbiskupu, Louis Breier, predsjednik Udruženja američkih Židova, rekao je na prosvjednom skupu u Bronxu: "Uz Pija XII. Stepinac je bio najveći branitelj progonjenih Židova u Europi."

LJUBICA ŠTEFAN

Mješoviti pjevački zbor crkve sv. Petra i Pavla iz Tuzle nastupa u Nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke, 19. travnja ove godine. Istoga dana Zbor će održati koncert u 17 sati. Poziv msgr. Lovre Čindorija, župnika i upravitelja Svetišta.

NACIONALNO SVETIŠTE
MAJKE BOŽJE BISTRICE
49246 MARIJA BISTRICA

MJEŠOVITI PJEVAČKI ZBOR
SVETOGA PETERA I PAVLA U TUZLI

Čast nam je i radost pozvati "Mješoviti pjevački zbor Svetoga Petra i Pavla u Tuzli" da svojim nastupom uzveliča slavlje Otvorenja hodočača u Nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke. Sveta misa sa zazivom Duha Svetoga biti će u 11,00 sati, u crkvi MB.

Radujemo se susretu s vama i s Vašim nastupom, te Vas sve srdačno pozdravljamo. Dobro nam došli i ugodno se osjećali u crkvi i mjestu Mariji Bistrici.

Župnik župe i Mec. svet. MB.
msgr. Lovro Čindorija

Obdarenost svetoga Josipa

"Josipe, sine Davidov, nemoj se bojati kući dovesti ženu svoju Mariju jer je ono, što je ona začela, od Duha Svetoga". (Mt 1,20)

Mjesec ožujak posebno je posvećen svetomu Josipu, mužu Marijini i Isusovu počimu. Svetac od kojega nemamo nijedne riječi, ali svojim postupkom i stavom, svojom šutnjom i

radinošću, zapravo čitavom svojom osobnošću govori nam sve. Posebno je važno u ovoj, drugoj godini pripreve na Veliki jubilej, godini Duha Svetoga, uočiti otvorenost Josipove duše darovima Božjim. Na anđelov, naime, poticaj u snu Josip prihvaća Mariju i Isusa, plod njezine suradnje s Bogom, s Duhom Svetim. Tako je i on postao Božji suradnik u vjeri i svojom je otvorenošću Duhu Svetom primio najvrednije što je Bog ovome svijetu dao - Isusa i Mariju. Za uzvrat je dobio njihovu odanost i njihovu utjehu u nemalim brigama i poteškoćama, ali i na smrti, kako se pobožno vjeruje. Ako Ivan Pavao II. Mariju naziva hodočasnicom u vjeri, to jednako vrijedi i za sv. Josipa. U vjeri on prihvaća samu Ljubav koja u njemu raste i usred poteškoća. Tako on postaje uzor svemu vjerničkome puku za hod u vjeri do punine ljubavi. Tako je on i navjestitelj beskrajne i nenatkriljive Božje darežljivosti: kad se, naime, prihvaćaju Božje ponude i darovi, tada nas Bog iznenaduje ne samo trpljenjem nego još više utjehom svoje nazočnosti, utjehom Marijine naklonosti, toplinom svojega Duha. Isus, plod Duha Svetoga, zapravo plod ljubavi Božje, postaje također po Duhu Svetomu Božja nazočnost u našim radostima i brigama, nadama i tjeskobama, tegobama i žalostima, vedrinama i ljepotama, traženjima i nalaženjima... Tada i u našem životu Božja Riječ postaje tijelo i preobražava i ispunjava svu našu stvarnost. Tada, zatečeni obasutošću Božjim darovima, ne možemo drugo nego poput svetoga Josipa u šutljivoj zahvalnosti prihvaćati Božju velikodušnost odgovarajući joj svim svojim bićem u predanome služenju Božjemu kraljevstvu.

HODOČAŠĆA U MARIJANSKA SVETIŠTA

Lovro CINDORI,
Marija Bistrica

(Nastavak iz prošlog broja)

4. KARITATIVNA DJELATNOST U SVETIŠTIMA

Svetišta su okupljali ljudi: tu dolaze prolaznici, dobronamjernici, znatiželjnici, veće i manje skupine pobožnika, hodočasnika. Gdje god se kreće veće mnoštvo ljudi, redovito se pojavljuju siromasi i prosjaci koji, moleći za novčanu pomoć, izazivaju samilost kod prolaznika.

Materijalno siromaštvo jest teško, ali duhovno je kudikamo teže. Svetišta imaju iskustvo susreta sa siromasima za dnevne potrebe, ali također i kao savjetovališta za one koji žele razgovor i savjet u raznim životnim problemima, osobito braka, vjere i nevjere. U svetište dolaze poniženi, osramoćeni, psihički uništeni, kao i prognanici vlastite savjesti. S njima zaista treba raditi, primiti ih i dopustiti im da izgovore tegobe iz cijelog života.

Prosjaci se naročito spominju uz Isusova putovanja i propovijedanja. Oni su mu se obraćali u svojim potrebama, a on im je činio dobro. Evangelist Marko piše "...kraj puta je sjedio slijepi prosjak Bartimej, sin Timejev". (Mk 10,46) Ivan pak kaže za slijepca od rođenja "...susjedi i oni koji su ga prije vidali kao prosjaka". (Iv 9,8) Isto će nam donijeti i Luka u opisu poziva na gozbu: "... izidi brzo na trgove gradske i ulice pa dovedi ovamo prosjake, sakate, slijepce i hrome" (Lk 14,21) Prosjaci su bili vrijedni Kristove samilosti, a mnogi i ozdravljenja.

Kada je riječ o bistričkom Marijinom svetištu onda možemo reći da je karitativno djelovanje već više stoljeća prisutno u svetištu i među hodočasnici, skoro od samih početaka "ponovnog našašća čudotvornog kipa Majke Božje Bistričke" 1684. godine. Prisutnost prosjaka u Mariji Bistrici veoma je naglašena. Tu je prosjak dobio svoje ime hromosti, pokazuju da su nijemi... Oni uz putove ili u svetištu dočekuju hodočasnike i mole ih za milostinju: o svojoj nevolji govore s puno riječi, glasno vapjući prošnjama, stihovima i napjevima, te zazivima u čast Majke Božje. Oni mole da Marija pogleda na darovatelje, da udijeli zdravlje njima i čitavoj obitelji. Oni mole milost Božju za spasenje duše darovatelja.

Prosjaci su vječni pratioci hodočasnika i s njima se kreću od svetišta do svetišta, postavljaju se kuda prolaze hodočasnici, i prose. Hodočasnici su pripravni dati milostinju od sreća, "mali darak" prosjacima.

Čovjek je prosjak Božji (sv. Augustin). Budimo i mi Božji prosjaci, da po Marijinu zagovoru dodemo do kraljevstva blaženih i svetih.

5. KORISNI PRIJEDLOZI

1) Svako od naših marijanskih svetišta živi u svojem kraju i zato nosi u sebi svoje posebnosti vezane uz hodočasnike toga kraja. Ono što hodočasnici u svetištu žele doživjeti jest osjećaj blizine i intimnosti s Majkom Božjom. Ona je Majka, zagovornica i pomoćnica. Da bi se duhovnost u svetištu bolje pastoralno iskoristila, nužno je porađiti na ozbiljnom pastoralu hodočašća. Navodim papine smjernice za obnovu Marijinih svetišta: primjerena i živa liturgija, ustrajno propovijedanje; zdrava i cjelovita kateheza; posebna briga za posluživanje sakramenta pokore; razborito pročišćavanje eventualnih patvorenih oblika religioznosti.

Sveti otac želi da se usavrši marijanska pobožnost i da sve poprimi značenje po svom trojstvenom, kristocentričnom i eklezijalnom usmjerenju.

1) Organizirano pripremati velike hodočasničke svete mise, da se doživi zajedništvo Crkve "kao hodočasnice ovdje na zemlji" te osjećaj zajedništva s drugim Crkvama. Iskustvo imamo s velikim liturgijama prošlih domovinskih slavlja, od Solina 1976. sve do Nacionalnoga euharistijskoga kongresa 1984. i Papine mise, 11. rujna 1994. godine.

2) U svetištu veći broj hodočasnika želi pristupiti sakramentu svete ispovijedi, zato bi bilo poželjno da se osigura dovoljan broj ispovjednika. Tomu problemu treba pristupiti na razini biskupije kako bi se pravilno i na vrijeme obavijestilo dijecezansko svećenstvo i redovničke zajednice. Budući da je Marija Bistrica ujedno i Hrvatsko nacionalno svetište, trebali bi ordinariji hrvatskoga jezičkog područja dodijeliti po kojega ispovjednika prema dogovoru s upravom svetišta.

3) Hodočašća u Nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke uvrštena su prigodno i blagdanski u kalendar naše Crkve. Mnogo hodočasnika dolazi subotama i nedjeljama po hodočasničkom rasporedu. Hrvatski narod obavlja u bistričkom svetištu iz godine u godinu veliku hodočasničku devetnicu. Zato bi bilo poželjno da tim hodočašćima predsjedaju (nad)biskupi hrvatskoga jezičnog područja, da se tako istakne nacionalni značaj svetišta i opravda njegov naslov.

4) Svetišta moraju biti oaze mira i molitve, naglašene pobožnosti i duhovnosti. Zato je potrebno odstraniti iz svetišta sve sadržaje koji ne spadaju u nj. Ponuda raznih zabava neka bude izvan zone svetišta kako bi se očuvalo ozračje duhovnosti sakralne zone. Jer samo tako hodočasnici mogu doživjeti dostojanstvo svetoga mjesta i slaviti svete bogoslužne čine.

5) U svetištu je potreban određeni broj duhovnih djelatnika, kako bi svetište moglo pružiti

potrebne i odgovarajuće usluge onima koji dođu u svetište s bilo kakvom molbom i namjerom. To pogotovo vrijedi kada su u pitanju hodočasnici, Božji i Marijini putnici.

ZAKLJUČAK

Marija Majka Gospodinova je i Majka Crkve, te možemo reći da je Marija prisutna u životu vjernika kao Suotkupiteljica, Posrednica i Odvjetnica. Njezina je uloga čvrsto vezana uz život i djelovanje Isusa Krista Spasitelja i Otkupitelja čovjeka. Zato i Marijino majčinsko posredništvo ima puni smisao u suotkupiteljskom djelovanju s Kristom.

U marijanskim svetištu hodočasnici se mole Majci Kristovoj puni pouzdanja da će baš ona posredovati kod svojega Sina. Tako se ispunja svrha

hodočašća kao duhovne obnove života i povratka u milosni život. Tada i sakramentalni život može imati vrhunaravno djelovanje i izvesti korisne učinke u vjernicima. I u euharistiji Marija ima svoju ulogu kao Majka Utjelovljene Riječi kojemu je dala tijelo, koje će biti u sakramentalnom učinku za spasenje svijeta. Time ona kod svake svete mise pripravlja stol blagovanja tijela i krvi Kristove, kao Majka velike ljudske obitelji.

Ulaskom u treće tisućljeće otajstvo spasenja pruženo je današnjim ljudima u njihovim pitanjima, ali i nadanjima za novu budućnost. Zato su sveti stavljali svoje nade u Mariju, a i sam papa Ivan Pavao II., osobiti štovatelj Marijin, potiče pučke marijanske pobožnosti.

Stoga "Marijina svetišta" trebaju biti mjesta prave duhovnosti, pastoralna, evangelizacije i slavljenja sakramenata kako bi se u velikim liturgijama ostvarila crkvenost hodočasnika kao prinosni dar čovjeka i baštine vjere.

*Toliko je
u životu bilo
stvari kojih
smo se bojali.
A nije trebalo.
Trebalo je živjeti.*

I. Andrić

SVETO TRODNEVLJE, POST I NEMRS, EKSODUS, USKRS/VAZAM

Sveto trodnevlje obuhvaća tri posljednja dana Velikog tjedna. Veliki tjedan je završni tjedan korizmene pripreme na velike blagdane Svetoga trodnevlja. Počinje nedjeljom koja se zove Cvjetnica, kada se spominjemo Isusova svečanog ulaska u Jeruzalem gdje ga čekaju sudbonosni dani muke, smrti i uskrsnuća. U Sveto trodnevlje spadaju Veliki ili Sveti četvrtak, Veliki petak i Velika subota koja se, kroz uskrsnu noć, pretvara u svečanost Uskrsa. Na Veliki četvrtak slavi se Isusova posljednja večera s ustanovljenjem euharistije. Veliki petak je spomen Isusove smrti na križu, s cijelim spletom događaja: Isusova agonija u Getsemaniju, uhićenje, Isusovo preslušavanje pred židovskim Velikim vijećem i pred Pilatom, Pilatova osuda i križni put, Isusova smrt i pokop. Na Veliku subotu kršćani su pod dojmom velike tuge (Isus u grobu) koja se, u bogoslužju uskrsne noći, pretvara u veliku radost Isusova Uskrsa u kojemu je nada i našega uskrsnuća.

Na Veliki petak u cijeloj je Katoličkoj crkvi dan posta i nemrsa. Mrsiti hrvatski znači jesti meso i mesne proizvode. Mesni obrok jest mrsni obrok, mrsni dan jest mesni dan. Nekoć je bila zabranjena i svinjska mast, što je u ovome stoljeću dokinuto. Postiti se može na više načina. Postoji tzv. suhi post, postiti o kruhu i vodi kroz cijeli dan od 24 sata. To je stvar dragovoljnosti, nikada takav post nije bio zapovjeden. U današnjoj crkvenoj praksi posni dan znači da je dopušteno samo jedanput na dan jesti do sita, a oba druga obroka treba znatno smanjiti, bar za trećinu. Po sebi, ovo jedanput doista moglo bi se uzeti i meso, no danas je redovito uz post vezan i nemrs. Po današnjem crkvenom pravu, a po zaključku naše Hrvatske biskupske konferencije, nemrs je obvezatan samo u korizmene petke, a post i nemrs samo na početku korizme, na Pepelnicu i na Veliki petak. Dakako, nemrs ne obvezuje do navršene

14. godine, a post ne obvezuje prije nastupa punoljetnosti i prestaje obvezivati sa započetom šezdesetom. Oni koji nemaju, smiju jesti što im je pri ruci.

Uskrsni blagdani imaju i svoj uskrsni rječnik. Pita se što koje riječi znače i koje su pravilne, odnosno pravilnije.

Prvo se pitanje postavlja o suodnosu riječi Vazam i Uskrs. Obje su hrvatske i obje su već davno potvrđene, pa se mogu uzeti kao istoznačnice. Ipak, druga je riječ jasnija, ili, kako kažu, obavješajtnija, pa se ne čestita SRETAN VAZAM, nego SRETAN USKRS.

U teološkom se govoru danas razlikuje Vazam i Uskrs. Vazam obuhvaća cijelo Sveto trodnevlje, dakle Veliki četvrtak, Veliki petak i Veliku subotu s Uskrsom. Uskrs je naziv jedinstvene nedjelje u crkvenoj godini kada se slavi baš događaj Isusova uskrsnuća.

Što te riječi u korijenu znače? Neki misle da Vazam dolazi do glagola uzeti, starije v'zeti, oblik koji i danas u čakavštini postoji kao vazet(i). Na Pepelnicu smo prestajali s mrsnim jelima, stoga se dan prije Pepelnice u mnogim krajevima zove Mesopust. Za Uskrs ponovno uzimamo mrsna jela.

Meni se čini da Vazam dolazi od hebrejske riječi Pesah, u grčkom Pasha, u latinskom Phase (ali i Pascha), u hrvatskom Vazam.

Hebrejska je Pasha svakako u korijenu kršćanskoga uskrsovanja. Pasha se slavila u starih Izraelaca kao blagdan oslobođenja iz egipatskoga ropstva, negdje početkom XIII. stoljeća prije Krista. To je glasoviti eksodus ili izlazak Izraelaca iz Egipta o kojemu izvješćuje druga knjiga Biblije koja se baš zove, i grčki i latinski, Exodus ili Izlazak.

I tu bih primijetio da bi hrvatski bilo pravilnije naglasiti eksodus, nego što se češće čuje egzodus, što više odražuje francuski način čitanja.

Sama se riječ pesah povezuje s glagolom preskočiti, prekoračiti. Po Knjizi izlaska, andeo zatornik, kako bi Egipćane prisilio da puste Izraelce, kao andeo smrti redom je zatirao egipatske prvorođence. Kuće je Izraelaca, premazane svježom janjećom krvlju, preskočio, njihove prvorođence poštedio. Te su noći Egipćani upravo navaljivali na Izraelce da napuste njihovu zemlju.

Isusova muka, smrt i uskrsnuće dogodili su se o blagdanu Pashe. Sa svojima je proslavio pashalnu večeru na Veliki četvrtak. Te je noći uhićen u Getsemaniju, a sljedećega je dana, na Veliki petak, na smrt osuđen i raspet na križ. Krist je svoju smrt i navijestio kao novu, pravu pashu, to jest prijelaz iz zemaljske egzistencije u nebesku. Sv. Ivan u svojem evanđelju piše: "Bijaše pred blagdan Pashe. Isus je znao da je došao njegov čas da prijede s ovoga svijeta k Ocu" (Iv 13,1).

U suvremenome teološkom jeziku, a vjerujem da će to polako ući u jezik kršćanskoga svetkovanja, danas se, dakle, razlikuje Vazam i Uskrs. Te dvije riječi više nisu istoznačnice. Staru riječ Vazam kao manje označenu upotrebljavamo za cijeli snop događanja, a osobito da bismo spojili u jedan nedjeljiv događaj Veliki petak i Uskrs. Samo prijelaz, po starome pasha, događa se od smrti i pogreba na Veliki petak u život Uskrsa. Stoga se rado govori o vazmenom misteriju ili otajstvu koje je dvodijelno. To pak postaje i asketskim uzorkom kršćanskoga sazrijevanja. Treba umrijeti da bi se živjelo. Ili, kroz poraz se dolazi k pobjedi, kroz sramotu k slavi, kroz poniženje k uzvišenju, kroza smrt u život.

No u čestitanju treba reći SRETAN USKRS, jer se tek u Uskrsu doživljava vršak i ispunjenje vazmenih dana.

Prof. dr. BONAVENTURA DUDA

DEJAN IVANOVIĆ PONOVO U TUZLI

Mladi gitarist, student Muzičke akademije u Zagrebu oduševio poklonike umjetničke glazbe

Svaki novi susret sa mladim tuzlanskim gitaristom Dejanom Ivanovićem daruje nam i nove radosti i nove spoznaje. Kako je njegov instrument već odavno prestao kriti tajne pred ovim talentiranim glazbenikom, prirodnim talentom uz to i velikom količinom uložene truda, za vježbanje i usvajanje novih spoznaja, Dejan Ivanović se nesumljivo svrstava među najbolje studente Muzičke akademije u Zagrebu u klasi prof. Darka Petrinjaka. A svoj talent i zadivljujuću umiješnost umjetničkog muziciranja on je do sada, tko zna koji puta, ne samo dokazao, već za to dobio i laskava priznanja. Podsjetimo se nekih: solistički koncert u Zagrebu 1995. godine, više zapaženih koncerata u Stokholmu, zatim druga nagrada na Internacionalnom natjecanju gitarista u Rimu 1996, zapažen nastup na Svjetskom festivalu gitare u Amsterdamu 1997. itd. Trebalo

bi nam zbilja mnogo prostora kako bi nabrojali sve one manje, a posebice veće uspjehe ovog mladog glazbenika.

U kontekstu svih ovih spoznaja, publika je sa velikom pozornošću i ushićenjem saslušala i njegov novi program koji je prezentirao u subotu 28. ožujka u Oratoriju Franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla u Tuzli, a u organizaciji HKD "Napredak", podružnica Tuzla. Više od 60 minuta trajao je ovaj njegov glazbeni recital u kome je dominirala suptilnost tona, prefinjena dinamika te snažna i sugestivna tehnika. Burni aplauzi gotovo ovacije brojne publike bili su adekvatna nagrada mladom umjetniku za sve ono lijepo i umjetnički vrijedno, podareno te večeri tuzlanskim istinskim ljubiteljima glazbe. I na kraju, svakako treba istaći široku paletu stilskih i interpretativnih skladbi odabranih za ovaj koncert - od J. S. Bacha, preko A. Bariosa-Mangore, S. Šuleka, T. Takmitsua do V. Asencia. Zbilja je bilo pravo zadovoljstvo biti nazočan ovom visoko umjetničkom i interpretativnom koncertu.

B. P. Štumpf

DANI HRVATSKE KNJIGE U USORI

U suradnji s Maticom Hrvatskom, pod pokroviteljstvom Hrvatskog kulturnog društva Napredak - podružnica Usora, u Usori su 20., 21. i 22. veljače ove godine organizirani Dani hrvatske knjige. Nakon svih ratnih stradanja, strahota, žrtvovanja i odricanja u domovinskom ratu, Usora je naprosto željna kulturnih zbivanja, događanja, manifestacija i susreta. Stoga je ova kulturna manifestacija bila pravi dašak svježine u pomalo sumornoj usorskoj zbilji, sa svih strana pritisnutoj bremenom briga.

Uvaženi gosti na otvorenju Dana hrvatske knjige

HKD Napredak - podružnica Usora, predvođen ambicioznim mladim predsjednikom, dipl. ing. g. Ivicom Kovačevićem, te nekolicinom entuzijasta, svojski se potrudila kako bi cijenjenim gostima iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, boravak u Usori ostao u lijepom sjećanju.

Medu uvažanim gostima posebice bismo izdvojili gospodina Stjepana Sučića, dopredsjednika Matice Hrvatske, akademika Nedjeljka Fabrija, člana Glavnog odbora Matice Hrvatske i hrvatskog književnika, doktora Ivu Prnjakovića, sveučilišnog profesora, velečasnog Antu Jelića, predsjednika Hrvatskog katoličkog dobrotvornog društva, gospodina Tomislava Batinića, generalnog tajnika Napretkove Središnjice iz Sarajeva, koji je na ovoj manifestaciji zastupao profesora doktora Franju Topića, književnika Željka Grahovca, magistra Miroslava Petrovića, predsjednika Napretkove tuzlanske podružnice i druge.

Od domaćih gostiju koji su uveličali ovaj skup izdvojili bismo dopredsjednika Općinskog vijeća općine Usora, gospodu Nedjeljka Mandića i Antu Čička, predsjednika OO HDZ Usora Josipa Krajina, župnike župa Dobj, Jelah i Ularice, ravnatelje osnovne i srednje škole u Usori, ravnatelja Doma zdravlja Usora, te mnoštvo prosvjetnih radnika, koji su sa zanimanjem pratili ovu manifestaciju.

Izložba knjiga hrvatskog nakladnika Matice hrvatske postavljena je u vrlo ugodnom enterijeru hola Općinskog vijeća općine Usora. Veliku pomoć u postavljanju izložbe pružili su učenici Srednje škole Stjepana Radića.

U večernjim satima, 20. veljače, akademik Nedjeljko Fabrio otvorio je Dane hrvatske knjige u Usori, a nakon toga književnik Željko Grahovac predstavio je svoju knjigu Dahom i sluhom - kroz hrvatsku poeziju XX. stoljeća. Zadovoljan brojnim pitanjima te diskusijom koja se razvila nakon predstavljanja knjige, gospodin Grahovac rekao je da je ova promocija jedna od najjačih, iako je prije toga gostovao u gotovo svim većim gradovima u Bosni i Hercegovini.

Narednog dana, 21. veljače, bilo je posebice svečano, jer su se na okupu našli svi uvaženi gosti, zajedno s domaćinima. Akademik Nedjeljko Fabrio usorskim je gimnazijalcima održao vrlo zanimljivo poučno predavanje, nalik sveučilišnom, što je pobudilo veliku pozornost mladog naraštaja.

Nakon toga održan je radni sastanak gostiju iz Napretkovih podružnica i HKD Napretka - podružnica Usora. Predsjednik usorske podružnice g. Ivica Kovačević u kratkim crtama predstavio je usorsku podružnicu, dao poseban naglasak na postignuto, te na poteškoće tijekom rada i daljnje planove usorske podružnice.

Generalni tajnik HDK Napretka, gospodin Tomislav Batinić, osvrnuo se na djelovanje Napretka od samog osnutka, te na najnovije događaje u Zagrebu.

Na samoj izložbi bilo je izloženo preko tisuću naslova u nakladi Matice hrvatske; romani, antologije, zbirke pjesama, slikovnice, početnice, povijesne knjige, vjerska literatura...

Za ugodne trenutke odmora i opuštanja pobrinuli su se šarmantni članovi tamburaške sekcije Napretkove tuzlanske podružnice, koji spadaju u red najkvalitetnijih i najaktivnijih tamburaških sastava na području Bosne i Hercegovine. Cijenjenim gostima predstavljena je knjiga Usora. To je, ustvari, izbor tekstova i fotografija objavljenih u listu Usora u prvih 25 brojeva, za vrijeme rata. O borbi za obranu i opstojnost Hrvata na ovom području, te da se Usora branila ne samo puškom, nego i perom, vrlo nadahnuto govorio je gospodin Ilija Ivkić, predstojnik Ocjela društvenih djelatnosti OV općine Usora i jedan od najaktivnijih usorskih Napretkovaca. Nazočnima su se također obratili i gospoda Ivan Katić i Boro Jelić koji su tijekom rata, putem radijskih valova, istinu o borbi Usorana i slavu 110. usorske brigade prenosili nadaleko. Gospodin Ivica Budulica Strikan predstavio je svoje dvije knjige izdate tijekom rata i pročitao nekoliko ulomaka iz njih.

Okupljenima su se biranim, prigodnim riječima obratili gospodin Stjepan Sučić i akademik Nedjeljko Fabrio, te dr. Ivo Pranjaković koji su govorili o izloženim knjigama i predstavili najnovija izdanja Matice hrvatske, a riječi zahvale domaćinima je uputio i vlč. Anto Jelić, predsjednik HKD-a.

Kako Matica Hrvatska nastoji pronaći donatore knjiga svim svojim domaćinima, tako niti Usora nije bila izuzetak. Od tvornice aluminijskih radijatora Lipovica, usorska podružnica na dar je dobila 100 knjiga, koje će zasigurno obogatiti siromašni usorski knjižni fond. Na dar je također dobila i tri reprodukcije Vlahe Bukovca - Hrvatski narodni preporod.

Za uzvrat, svim cijenjenim gostima uručen je po jedan primjerak knjige Usora, a Matici hrvatskoj darovana je umjetnička slika Proljeće, rad mladog usorskog umjetnika Danijela Vidića.

Posljednjeg, trećeg dana, izložba je bila otvorena za sve usorske osnove i srednjoškole, kao i ostale koji su željeli pogledati knjige izložene u holi Općinskog vijeća općine Usora.

Na kraju svega onog što je videno i prikazano, ostao je dojam da je sve proteklo u vrlo dobroj organizaciji, te da bi kulturna zbivanja ovakvog karaktera trebalo u Usori organizirati što češće, a poseban naglasak dati druženju i povezivanju svih Napretkovih podružnica na području Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske.

Magdalena MARTINOVIĆ

Svim vjernicima katoličke vjere
 Sretne Uskrsne blagdane

 Forum građana

Sretan
 Uskrs
 Vam želi

 Pivara
 Tuzla

BOSANSKO-HUMSKI MRAMOROVISTEĆI

DUBRAVKO LOVRENOVIĆ
(Nastavak iz prošlog broja)

Stećci su gotovo isključivo vezani za bosansko-humski srednjovjekovni prostor predstavljajući "najizrazitiju emanaciju narodnoga stvaralačkog duha i najviši domet estetske kreacije u bosanskoj kulturi srednjega vijeka". Od ukupno 66 478 evidentiranih stećaka na Bosni i Hercegovinu otpada 58 547, na Hrvatsku 3 253, na Crnu Goru 2 803 i na Srbiju 1 875. Još po nečemu važnom stećci čine izuzetan fenomen južnoslavenskog i europskog srednjovjekovlja: odstupajući od okoštale i oštro polarizirane sheme pučke i tzv. visoke kulture, što je sasvim neobično za srednji vijek, u fantazmagoričnoj mješavini igre i zbilje u kojoj se eho praiskonskoga barbarskog leleka iznad prostanstva Ilirika skladno prepliće s rafiniranim viteškim idealom gotičke manire, stećci spajaju i pomiruju ove dvije kulturne sfere, "pučku i elitnu, ostvarujući jedinstven amalgam rustično-folklornog i graditeljski rafiniranog; poganskog i kršćanskog; groteskno-ironijskog i uzvišenog..."

Pomno, poput kakva marljiva arhivara, sabirući nagomilana duhovno-umjetnička iskustva od ilirsko-politeističkih, magijsko-mitoloških vjerovanja, do suvremenih bizantsko-romansko-gotičkih kršćanskih obrazaca - nepregledne hijerarhije pojmova - stećci vjerno zrcale mukotrpnu duhovnu evoluciju bosansko-humskog podneblja milenijskoga raspona. Autentičnije i vjerodostojnije od bilo koje druge umjetničke grane oni u slikovno-jezičnoj igri na kamenu, tom srednjovjekovnom "filmskom platnu", reprezentiraju duhovnu dramu jednoga formalno kršćanskoga društva još uvijek bolno rassetoga između pogansko-mitoloških i kristoloških tema. Čovjek koji duboko zaokupljen misliju o smrti podiže nadgrobni spomenik jest osoba kršćanskoga mentalnog sklopa, ali je to istovremeno i duhovno podvojena ličnost u kojoj su još uvijek živi pretpovijesni relikti tzv. "prirodne religije". Ponajbolje se to zrcali u mnogim varijantama agonalnih igara - dvojuju, lovu, borbi životinja - koje mada rađene rustično i bez većih umjetničkih ambicija, upadljivo slike nekim iluminacijama bosanskih crkvenih knjiga. Tu je, dakako, i nepregledni niz ornamentalnih motiva predantičkog

i antičkog porijekla čija pojava na stećcima nedvojbeno govori o žilavosti davno ukorijenjenih, praktično neizbrisivih modela kolektivne psihologije izvana tek ogrnutih plaštom kršćanstva.

Obilježja prostora i vremena

Prateći u stopu opće razvojne tokove umjetnosti srednjovjekovnog europskog prostora, ali i regionalne specifičnosti prepoznatljive u potezu nekoliko klesarskih škola, odnosno stilova, unutar Bosne i Huma mogu se izdvojiti tri područja u upotrebi ornamentalnih motiva: oblast Humske zemlje, istočne i centralne Bosne. Za Hum, u kojemu su stećci vjerojatno pod utjecajem dalmatinskih klesara doživjeli svoj najpuniji izraz, karakteristični su ornamentalni motivi poput figuralnih predstava kola, viteških turnira i lova, heraldičkih kompozicija štita s mačem, arhitektonskih ornamenta te biljnih motiva ljljana i vitica s tristolom. U istočnobosanskoj zoni figuralne su predstave rijetke i specifične (npr. predstava oranta, čovjeka u molitvi). U ornamentici dominira spirala, donekle i loza, a od socijalnih simbola prisutne su predstave koplja, ruke i mača. U centralnoj Bosni, tzv. kraljevjoj zemlji, uz iznimku dva raskošno ornamentirana stećka iz Zgošće, gotovo jedini ukrasi stećaka su simboli križa, polumjeseca i zvijezde.

Osim regionalne diferenciranosti, nekropole stećaka pokazuju još jednu markantnu osobinu - njihovu okupljenost u skupinama - unutar kojih se mogu raspoznati: nekropole određenih porodica s nekoliko spomenika, nekropole čitavih rodova sa spomenicima čiji broj je dosezao i do 50 primjeraka i nekropole seoskih općina koje ponekad imaju i po više stotina grobova.

Iako bosansko-humski mramorovi nemaju istinskog pandana u sepulkralnoj praksi srednjovjekovne Europe, raširena pojava postavljena tzv. visokih i biblijskih križeva na grobljima i određenim "svetim mjestima" ranosrednjovjekovne Irske može se, barem u nekim elementima, usporediti sa ovim fenomenom. Spajajući u sebi prastare poganske keltske motive, kršćanske simbole i biblijske teme, usvajajući ornamentiku onodobnog brončanog i zlatnog nakita, imitirajući teške drvene procesijske križeve... oni su, poput stećaka u Bosni,

Figuralna kompozicija

postali "zaštitnim znakom" osobnog iskrkog kršćanstva i tamošnje sepulkralne prakse.

Ostaje istina, ključno i nezaobilazno pitanje: zašto je kulna umjetnost stećaka tako snažno ukorijenjena baš u Bosni i Humu. Buduća istraživanja ove jedinstvene pojave morat će svoju sondu spustiti u dubine milenija koji dijele pojavu stećaka od onih pradavnih iliro-romanskih i kršćansko-ranoslavenskih kulturnih simbioza i u njihovom bogatom sadržaju potražiti, jer drugačije naprosto nije moglo biti, onaj početni umjetnički potez kojega kasnije nalazimo uklesanog na našem stećku. Tek tada bit će moguće precizno ustanoviti što u bogatom fondu motiva sa stećaka pripada pojedinoj od ovih grupa, bit će moguće rasvijetliti onaj "gostoljubivi sinkretizam" utjelovljen u umjetnosti mramorova koji, uostalom, karakterizira i umjetnost cijele srednjovjekovne epohe. Činjenica koju je, ne tako davno, na svjetlo dana iznio M. Vego, da se stećci, "bar u pretežnom dijelu... nalaze na čisto ilirskom području", bez sumnje predstavlja dragocjen putokaz za buduća istraživanja.

HKD "NAPREDAK" ŽIVINICE
NAPREDAK SA NOVIM KADROVIMA
 Podružnica HKD "Napredak" u Živinicama održala godišnju skupštinu. Novi je predsjednik Goran Mišić, diplomirani inženjer geodezije, učesnik domovinskog rata i viši stručni suradnik u Vladi Županije.
 U nedjelju, 29. ožujka 1998. godine, u Živinicama je održana godišnja skupština podružnice HKD "NAPREDAK". Skupština je održana u Teatar klubu BKC u Živinicama. Skupštini je, pored članova, bio nazočan i veliki broj simpatizera i gostiju. Između ostalih nazočni su bili: dekan tuzlanski izupnik Živinički don Šimo Janjić, don Bartol Lukić, doministar obrazovanja, znanosti, kulture i sporta TPŽ Zdenko Tadić kao i predsjednik tuzlanske podružnice Napretka mr. Miroslav Petrović.
 U pozdravnom obraćanju nazočnim, don Šimo Janjić kritički se osvrnuo na prethodni period i potrebu stalnog napretka kao temeljne filozofije društva. Gospodin Miroslav Petrović je uz pozdrave i želju za uspješan rad ponudio suradnju i pomoć podružnici iz Tuzle. Doministar Zdenko Tadić je istakao potrebu okupljanja intelektualne i kreativne snage Hrvata općine Živinice u stvaranju pozitivne energije na očuvanju vlastitog identiteta ali i potrebi suradnje sa drugima.
 Kroz diskusiju na Izvješće o radu za protekli period, koji je u ime Odbora podnio tajnik Marinko Mišić, samokritički je sagledan dosadašnji rad i istaknuta potreba potpuno novog pristupa ostvarenju programskih zadataka u narednom periodu. Za novog predsjednika Podružnice izabran je gospodin Goran Mišić.
 Planom rada za 1998. godinu, koji je usvojen u nastavku sjednice, temeljni cilj postavljen je na animiranju rada Društva kroz kazališnu, literarnu, sportsku i druge sekcije i stavljanje u funkciju ljetnje pozornice Spomen parka u Lugu. Kao prva provjera novog rukovodstva su dolazeći Uskrsni blagdani za koje je planiran značajan kulturno-zabavni program.
 Tado

Neka mir Uskrslog Krista
 zavlada našim dušama i
 odnosima među ljudima
 Sretan Uskrs Vam želi
 Hrvatski klub
 "Ivan Mažuranić" Tuzla

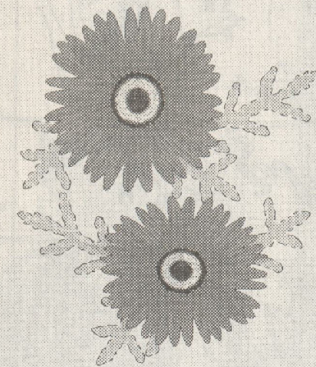

*Sretan i blagoslovljen
Kurbam Bajram,*

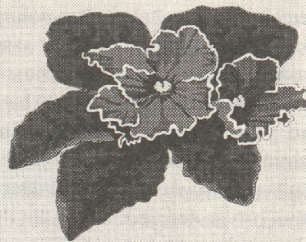
*svim prijateljima Hrvatskog glasnika,
Bošnjacima-Muslimanima, želi*

Hrvatski Glasnik

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKO-PODRINJSKI KANTON
PREDSJEDNIK KANTONA

*Svim katolicima Tuzlansko-podrinjskog kantona
Sretne Uskrsne blagdane uz iskrene želje za mir i dobro.*

*Predsjednik
Tuzlansko-podrinjskog kantona
Dr. Sead Jamakosmanović*

*Svim građanima katoličke vjeroispovijesti
upućujemo čestitke u povodu predstojećih Uskrsnih blagdana*

*Predsjednik Općinskog vijeća
Mr. Ivo Divković*

*Načelnik Općine
Mr. Selim Bešlagić*

GLIB

Već se razvilo u sav mah proljeće godine Gospodnje 1946. Na putu Prema Ljepunicama, na starom doratu, uspinje se mladi tuzlanski kapelan fra Milivoj. Ovaj u sedlu, a dorat u blatu. Nije to obično blato od kojeg se tek tako odijelo uprska i zamaže: to blato je glib raskvašenog puta, koji niti je nasut šljunkom, niti još sanja o asfaltu. U njemu možeš lako i cipelu ostaviti ako dobro ne ocijeniš gdje ćeš koraknuti. Ali dorat je u u glibu pouzdan. Na utrtrim stazama taj ni ne sliči na svoje trkaće srodnike. Više podsjeća na lijenog fratarskog slugu, u čiji program najrade ulaze kišni dani i češći blagdani. A i tvrde je kože, pa je uspješnije tući ga drškom kandžije, negoli kajasima.

Iznenadit ćete se kad vam kažem da to kapelan ide držati vjeronauk u školi u Ljepunicama. Dobro ste čuli: u školskim prostorijama i u vrijeme školske nastave. Rat je, naime, nedavno završen, komunistički režim se učvrstio i ateizacija je na djelu. Ali u tuzlanskom kraju još se donekle drže partizanska obećanja o slobodi vjere. Čak je ovom istom kapelanu bilo omogućeno tri-četiri puta posjetiti zatvor da bi podijelio sakramente nekim osuđenima, par sati prije nego što će biti izvedeni na strijeljanje.

U velikoj tuzlanskoj župi, fra Milivoja je zapalo da održava vjeronauk u osnovnim školama izvan grada: u Kreki, Bukinju, Slavinovićima i ovdje u Ljepunicama. Kada se kao vjeroučitelj pojavio u Kreki, katolička djeca su ga dočekala upravo razdragano. U Bukinju je školska soba bila i pretijesna, tako da je jedna trećina djece stajala izvan klupa. U Slavinovićima je prostorija bila doduše malena, ali i malo djece, budući da je tu škola otvorena tek početkom ove školske godine. U Ljepunicama je škola već odavno. Tu je središte nekoliko sela, zajednička škola, i zajedničko groblje.

Što se groblja tiče, to pričinja potekoće. Treba pratiti lijes od kuće do groblja negdje i po dva sata, kao npr. iz sela Mramor. No seljani koji pripadaju župi Tuzla, redovito ni ne zovu svećenika na sprovode, nego samo ako se radi o uglednoj osobi. A nije im ni običaj da prate sprovod do groblja, nego se zadovolje žalovanjem u kući. To je fra Milivoja zimus vrlo iznenadilo. Pozvan je bio na sprovod jednog bivšeg praktora iz sela Udeč, koje je od ljepuničkog groblja udaljeno više od jedan sat hoda. Kada je pred lijesom krenuo iz kuće, nastala je primitivna graja od plača i kuknjava, ali samo do prve okuke. Tada je sve utihnulo. A kada se fra Milivoj iznenaden okrenuo, iza sebe je vidio lijes na saonama koje su vukla četiri vola i uz njih četiri čovjeka. Započeo je na glas moliti krunicu, ali ubrzo je morao s tim utihniti, jer su se s molitvom mijesala uzvikivanja: "Ma vra' šarić! Ma vra' garić! Ma vra' perić!" Srećom, fra Milivoj je rođen i rastao na selu pa je lako razumio da su to komande za volove, šaronju, garonju, peronju. Netko bi drugi pomislio u ovom vremenu, da ovi zazivaju biskupe Šarića i Garića i bivšeg tuzlanskog župnika Perića, koji su lanske godine izbjegli preko granice, da se vrate svojim vjericima.

U školi u Ljepunicama, kamo ide kapelan, samo je jedna učiteljica za sva četiri razreda. To je mlada djevojka, imenom Julija, rodom iz Vareša. Kada je kapelan prvi put došao s namjerom da održi jedan sat vjeronauka, ona je ponudila ne samo jedan sat, nego cijelo prijepodne. To bi kapelanu bilo izvedivo kada bi imao barem neka vjeronaučna pomagala i uređen program. Ali, on danas nema ništa, osim jedne velike brige. Blato je oko njega, glib do grla, nije lako izvući se neokaljan.

***
Frljjuu! Pri samom vrhu uspona dorat se zaglibi do trbuha! Stoji kao ukopan i uzdignute glave "duma" koju bi nogu potegnulo. Poznaje on ovaj glib. Nije jedanput iz njega izvukao fra Milivoja.

Fratar sjedi i čeka. Ne više na konja nego smurknuta čela i spuštenih očiju gleda u glib. Hoće li se moći izvući. Lako je doratu! Njegova briga njegov glib, steže mu srce i zaustavlja pamet.

***
Mlad je fra Milivoje. Novi je u ovom kraju. Neposredno prije nastupa na ovo prvo pastoralno služenje, izmijenila su se tri kapelana, koji su iz te službe dospjeli u zatvor. Optuženi su da su surađivali s odmetnicima "križarima", i tako ugrožavali novu državu. Dvojica od njih su na smrt osuđeni i, prije par dana, strijeljani.

To još nije najgore. Oni su neustrašivo svjedočanski primili saopćenje te presude. Ali, to njihovo druženje smatrano je novom opasnošću koja bi mogla zaraziti i druge "krivce".

Vratili su ih natrag u istražni zatvor, gdje su bili podvrgnuti okrutnim mučenjima.

Danas im se ne zna za grob. To je, vjerojatno, neka od zajedničkih neobilježenih grobnica na tuzlanskoj Gradini. Jedna teška "vojna tajna" pokopana plitko, pa nije teško naslutiti sadržaj grobova. Ne zna se ni datum kada su ubijeni. Po gradu se priča da je to bilo 19. travnja na Veliki Petark.

Tako mladi svećenici, fra Ljudevit Josić, rodom iz Ljubije, i fra Eferm Čosić iz derventskog kraja, nakon nepune tri godine svećeništva ostaviše svoje kosti u Tuzli. "Očima se bezbožničkim čini da oni umiru... ali oni su u miru. Ako su u očima ljudskim bili kažnjeni, nada im je puna besmrtnosti". (Mudr 3,2-4)

***
Stoji dorat u glibu, a fra Milivoj čeka. Njegove oči su zatvorene, a misao teška. Izgleda kao gonjena zvijer koja ima samo ovaj trenutak da procijeni. Težak trenutak, teško vrijeme, težak život.

Dorat se pokrenu. Još jednom posrnu naprijed pa se nage unazad. Izgledalo je da će odustati, ali se naglim skokom nade na čistijem dijelu puta. Fratar se držao čvrsto. Obje njegove cijele ostale su u blatu. Bio je blatan i po rukama. Činilo mu se da mu se glib nakuplja oko srca u duši. Nesvjesno je podviknuo na konja ugledavši Ljepuničku školu. Taj glas bio je kao krik uplašenog, ali ga je fra Milivoj osjećao kao pjesmu, dragu i pouzdanu, njegovu - Hvalite gospodina koji iz gliba vadi siromaha.

Fra Bernardin Matić

*Sretan
Uskrs
uz najbolje
želje*

TUZLA
JP DIREKCIJA ZA
OBNOVU I IZGRADNJU

ZANIMLJIVOSTI

**Vino smanjuje vjerojatnost smrti
do 30 posto!**

Dvije do tri čaše vina na dan smanjuju vjerojatnost smrti od bilo kojeg uzroka / Ipak, nakon četvrte čaše na dan, upozorava francuski znanstvenik Renaud, vino ima suprotan učinak

Francuski znanstvenik koji je svijetu pokazao kako je vino dobro za srce sada je otkrio nešto novo: dvije do tri čaše vina na dan smanjuju vjerojatnost smrti od bilo kojeg uzroka do 30 posto.

"Oduvijek sam u to vjerovao", kazao je Serge Renaud, rezultati čijeg istraživanja su objavljeni u časopisu "Epidemiology". "Vino ne samo da štiti od srčanih bolesti, nego i od većine oblika raka".

Renaudovo ispitivanje na 34.000 sredovječnih muškaraca koji žive u istočnoj Francuskoj ide u prilog onome što je postalo poznato kao "francuski paradoks": Francuzi koji jedu mnogo zasićenih masnoća ipak žive dugo.

Rezultati su isti za pušače, nepušače te bivše pušače, a razlike nema ni među bijelim i plavim ovraticima.

Nedavno provedena ispitivanja u SAD-u pokazala su kako ispijanje gotovo bilo koje vrste alkoholnog pića može sniziti učestalost smrti smanjujući opasnost od kardiovaskularnih bolesti.

Renaud, pak, smatra kako vino djeluje protiv ostalih srčanih bolesti i raka zbog antioksidativnog djelovanja sastojaka polifenola u grožđu.

"Vino je razrijeđen oblik alkohola, što je važno za tijelo, i - ako se pije umjereno u vrijeme obroka, lako se apsorbira."

Ipak, nakon četvrte čaše na dan, upozorava Renaud vino ima suprotan učinak na učestalost smrtnosti. Iako štiti srce, pretjerana konzumacija alkohola povećava rizik od raka i bolesti jetre.

"Odrastajući u okolici Bordeauxa, instinktivno naslućujete da je vino blagotvorno", kazao je Renaud. "Moji su djedovi i bake i njihovi prijatelji živjeli 80 ili 90 godina. Znao sam da mora postojati poseban razlog."

(AP/HINA)

Suprugova poslušnost - temelj dugovječnog braka

WASHINGTON - Muškarci koji žele da im brak uspije samo trebaju činiti ono što im kažu njihove žene, tvrdi skupina američkih psihologa s Washingtonskog sveučilišta. Oni su do tog, za neke više, a za neke manje iznenađujućeg zaključka došli nakon šestogodišnjeg promatranja 130 bračnih parova.

"Zaključili smo da samo oni muškarci koji prihvaćaju utjecaj svojih supruga imaju sretan i stabilan brak", izjavio je voditelj projekta John Gottman. Američki su psiholozi došli do još jednog zanimljivog zaključka: bračne terapije kao što je "aktivno slušanje", u kojima partneri moraju pokušati razumjeti jedno drugog, jednostavno nemaju učinka. Postotak razvoda kod takvih partnera nije ništa manji nego kod drugih. Gottman neuspjeh pokušaja međusobnog razumijevanja objašnjava tvrdnjom kako je to jednostavno "neprirodno". Partneri koji ostaju zajedno skoro nikada ne uporabljaju "tehniku aktivnog slušanja", zaključili su američki psiholozi. Potrebno je samo da muškarci slušaju svoje žene - upravo kao što su one uvijek i tvrdile.

(Hina)

TUZLANSKO KNJIŽEVNO PROLJEĆE '98.

Tuzlansko "Književno proljeće '98" je okončano. Sjećanje na daleku 1968. godinu, prvo "Proljeće" i 30 godina postojanja Književnog kluba u Tuzli, bilo je povodom organizatoru da okupi nemali broj umjetnika, stvaratelja lijepe pisane riječi.

U subotu, 21. ožujka u hotelu "Tuzla" u Tuzli organizatoru, Forumu građana Tuzle, uspjelo je okupiti pjesnike i tako vratiti sjećanje na ranija "Proljeća". Stihovi su ponovno poletjeli iz usta onih koji su mnogo dali Književnom klubu Tuzla. Nije mali broj onih koji znaju da je prvo "Književno proljeće 68" izraslo idejno kao simbol mira i ljubavi i tada je nosilo naziv "Zemljo, ljubavi moja". Zamisao o ovoj manifestaciji rodila se među entuzijastima, članovima tadašnjeg Književnog kluba Tuzla. Tada je odlučeno da naš grad na poetski način dočekuje proljeće, sa željom da u dane "cvjetanja i pupanja" okupi što više pjesnika. Ranijim "Književnim proljećima", veliki doprinos davale su i članice ove

i Derviša Sušića. Ovom dijelu manifestacije svoji osobni doprinos dali su Ivan Kordić, Mustafa Hadžialić, Ivo Mijo Andrić i Atif Kujundžić.

"Književno proljeće '98", ujedno je obilježilo 30. obljetnicu rada Književnog kluba Tuzla, te je svim sudionicima i organizatoru pripala spoznaja, a time i nagrada da su upravo oni ti koji su stvorili uvjete, nakon ratnih godina, za nova "Proljeća" u Tuzli. Sličnost ovogodišnjeg "Proljeća" s ranijim je, prije svega u njihovoj istinitosti, u nikada ne ugašenoj potrebi, da se riječ poetska čuje i traje.

Sličnost je u onom titraju prvog javnog iskaza stiha i u onoj potrebi pjesnika da se ponovno ogleda i kaže.

Ivan Kordić, govori svoje stihove...

manifestacije: Narodno pozorište, Front slobode, Radio-Tuzla, Radnički univerzitet i Biblioteka. U to vrijeme iz tuzlanskog "Književnog kluba" stasali su: Šimo Ešić, Ivo Mijo Andrić, Nijaz Alispahić, Avdo Mujkić, Atif Kujundžić i dr. Tijekom svih "Književnih proljeća" do sada, u Tuzli su boravila značajna književna imena: Jure Kaštelan, Oskar Davičo, Mira Alečković, Čamil Sijarić, Miroslav Antić, Abdulah Sidran, Velimir Milošević, Alija Isaković, Izet Sarajlić...

U programskom dijelu tuzlanskog "Književnog proljeća '98" sudjelovali su: Ivo Mijo Andrić, Ivan Kordić, Mladen M. Tokić, Atif Kujundžić, Velimir Milošević, Džemal Poljaković, Jusuf Begić, Natalija Bratić, Suad Bahić, Islam Žiga i Stanka Ristić, pjesnici koji su svoje stihove darivali velikom broju ljubitelja poezije. Da bi "Književno proljeće '98" bilo bogatije kazivani su stihovi, ulomci i kritike, Jure Kaštelana, Meše Selimovića

Razlika je u onome što 30 godina nužno čine od nas, pa i od ovakvog načina poetskog iskaza. Vrijeme velikih zanosa je prošlo pa i sjećanje na njih je ipak, samo sjećanje nemoćno da dosegne snagu i silinu prvoga ushićenja.

Šteta je da se na ovogodišnjoj manifestaciji tuzlanskog "Književnog proljeća" nije spomenula stota obljetnica rođenja velikog hrvatskog pjesnika Antuna Branka Šimića (1898-1925). Ispravku činim ispred svih pjesnika sudionika tuzlanskog "Književnog proljeća '98", njegovom pjesmom Pjesnici:

**Pjesnici su čuđenje u svijetu
Oni idu zemljom i njihove oči
velike i nijeme rastu pored stvari
Naslomivši uho
na čutanje što ih okružuje i muči
pjesnici su vječno treptanje u svijetu.**
MLADEN M. TOKIĆ

RODITELJSTVO NAJVEĆA MOĆ

ZAVOLI DIJETE I DAJ MU DA ŽIVI

Biološka sposobnost imati djecu (plodnost) i sposobnost prave i uspješne roditeljske ljubavi su naše najveće i najznačajnije sposobnosti na fizičkom i duševnom (psihološkom) području.

Svi ljudi se slažu da svaki čovjek, svako dijete više vrijedi nego najveća banka puna novaca, nego najveća tvornica sa svim strojevima, nego najvrijednije umjetničko djelo.

U obitelji mi kao roditelji započinjemo, razvijamo, odrastamo novog čovjeka, novo dijete.

Roditelji su više autori svog djeteta, nego Michaelangelo svoje Pieta.

Michaelangelo je po mramor za svoju Pieta trebao ići u kamenolom. Svoje dijete roditelji započinju sa komadićem očevo i majčinog tijela. Pieta ostaje kakva je bila, naše dijete raste u majčinom tijelu (pod srcem), majka ga hrani svojim mlijekom (koje se u prsima proizvodi iz njezine krvi), možemo dakle reći svojom krvlju. Otac ga hrani (daje mu rasti) svojim životom. Da bi zaradili za ono što je potrebno za rast i razvoj djeteta, otac i majka trošeći svoje vrijeme daju u nepovrat dio svog života.

Dijete se razvija duševno zdravo, vedro, veselo, zadovoljno, dobro, marljivo, puno poštovanja prema sebi i drugima samo uz i po zreloj, pametnoj, trajnoj i nježnoj majčinskoj i očinskoj ljubavi. Bez doživljavanja te i takve ljubavi, dijete propada i zaostaje i fizički i psihički.

Ako dijete živi sa prihvaćanjem i prijateljstvom, ono uči pronalaziti ljubav u svijetu.

Gotovo da nisu poznati slučajevi drogiranja, trajnije potištenosti, alkoholiziranja, samoubojstva, trajnije lijenosti, promiskuitetnosti kod djece koja doživljavaju pravu roditeljsku ljubav. Prava i uspješna roditeljska ljubav znači uspješan odgovor za marljivost, strpljivost, darežljivost, umjerenost u jelu i piću, služenje plodnošću u okviru pametne i zrele ljubavi, poštovanju prema sebi i drugima i veselju što je drugima dobro.

Djeca su naša radost i nada. Ona nam obogaćuju život. Na njima svijet ostaje. Za njihovo dobro se žrtvujemo.

Djeca traže našu ljubav i zaštitu, pogotovo dok su još tako nježna i malena da se nisu rodila. Kroz ljubav prema njima izgrađujemo svoju vlastitu nježnost, plemenitost i poštenje.

Djeca pomažu u izgradnji mira u našim srcima, u obitelji i u svijetu.

Predstavljamo vam: HISTORIJSKI ARHIV TUZLE

OSVRT NA STANJE (SUDBINU) PRIMARNIH IZVORA BOSANSKOHERCEGOVAČKE POVIJESTI

Piše: Azem Kožar

Slijed negativnih povijesnih okolnosti učinio je da su primarni pisani povijesni izvori (arhivska građa) o Bosni i Hercegovini u cijelosti uzevi sačuvani samo fragmentarno. Sa izuzećem austrougarskog perioda isti se (za vrijeme do 1945.) danas nalaze u većem broju van područja BiH, (Istanbul, Dubrovnik, Zadar, Venecija, Rim, Beč, Budimpešta i sl.) nego u samoj zemlji. Neki od njih su u novije vrijeme predmet sukcesije (fondovi zajedničkih organa bivše SFRJ i sl.). Do rata (agresije) na BiH je u devet (jedan matični i osam regionalnih) bosanskohercegovačkih arhiva bilo pohranjeno cca 3.000 arhivskih fondova i zbirki, odnosno cca 25.000 dužnih metara (m) arhivske građe. Osim toga vrijedna arhivska građa se čuvala u posjedu vjerskih zajednica, te u nekoliko specijalnih arhiva (Orjentalnog instituta, Narodne i univerzitetske biblioteke BiH, Instituta za povijest radničkog pokreta Sarajevo, Arhiva akademije nauka i umjetnosti BiH Sarajevo itd.). Najbrojnija arhivska građa nalazila se u posjedu imalaca (tj. na terenu), od cca 150.000 m, koja nije mogla biti preuzeta u arhive zbog nedostatka specifičnog prostora i opreme.

Za svako ozbiljnije znanstveno istraživanje povjesničari i drugi znanstvenici prinudeni su istraživati u stranim arhivima. Na makro (državnom) planu do sada nije poduzeto gotovo ništa da se povijesni izvori o BiH u inozemnim arhivima organizirano istraže, a potom učine dostupnim bar znanstvenim krugovima. Arhivistika i povijestografija BiH to nisu u stanju da urade samostalno - uglavnom iz financijskih razloga. Za projekte takve vrste potrebno je da šira društvena zajednica (država) osigura

potrebna sredstva. Tu se, samo po sebi, postavlja pitanje: Je li vrijeme za te postavke baš sada - svega par godina nakon okončanja agre-sije na BiH? Osim apsolutno potvrdnog odgovora, ovdje treba odgovoriti i protupitanjem: Zašto se čekalo do sada, te zašto taj proces nije započeo ranije? Sve to traži znatno širu elaboraciju, ali za ovu priliku,

umjesto toga, navest ćemo nekoliko značajnih činjenica koje upućuju na svu alarmantnost stanja zaštite arhivske građe kao primarnog povijesnog izvora.

Naime, arhivska služba BiH je do rata vršila nadzor nad zaštitom svega 9.814 imalaca arhivske građe, u kojima se sa aspekta stručno-znanstvenog interesa čuvala najznačajnija produkcija registraturne građe, a koja je po nekim procjenama arhivista dosegala količinu do cca 924.000 metara dužnih (m) registrirane građe (cca 156.000 m arhivske građe i cca 768.000 m registra-turskog materijala). Među tom gradom nalazilo se cca 125.000 m² za preuzimanje sazrele arhivske građe - nastale prije 1970. godine, koja nije mogla biti preuzeta u arhive zbog nedostatka spremišnog prostora.

U ratnom vohoru (1992.-1995.), usljed veoma različitih uzroka (od požara, vlage, raznih oblika nemara imalaca, brojnih vidova namjernog uništenja od strane agresora i sl.) na području BiH je stradalo (uništeno ili oštećeno) cca 81.000 m² arhivske građe i cca 400.000 m² registraturnog materijala u posjedu stvaralaca i imalaca (registratura) što iznosi oko 50% ukupnih količina.

Ovom treba dodati brojna stradanja građe u Orjentalnom institutu Sarajevo (cca 200.000 originalnih dokumenata), stradanje arhivskih fondova i zbirki Arhiva Hercegovine u Mostaru (cca 200 m), Arhiva BiH Sarajevo (cca 50 m²) itd.

Iako su prednji podatci na razini aproksimacije stanja, evidentno je da se radi o ogromnim količinama i značajnom procentu stradale registraturne građe odnosno izvora bosansko-hercegovačke povijesti. Za sve sudionike zaštite građe (državu, struku i imaoce tj. vlasnike) ovo znači potrebu hitne intervencije na poduzimanju mjera i postupaka za mogućom sanacijom stanja.

Ovdje treba istaći činjenicu da je trend stradanja građe usljed posljedica ratnog stanja još uvijek izražen. Tome naročito doprinosi problem nepokrivenosti terena arhivskom službom, problem neadekvatnog statusa arhivske djelatnosti, problem nepristupanja sanaciji stanja u smislu liječenja dokumenata (konzervacija, restauracija), zaštitnog mikrosnimanja, rekonstrukciji stanja stradalih fondova registraturne građe, uređenju pitanja brige o arhivskoj građi i procesu privatizacije itd.

Arhivska struka je blagovremeno postavila ova pitanja pred nadležne državne organe. Osim toga, u suradnji sa međunarodnom zajednicom i arhivskim stručnjacima iz Hrvatske i Slovenije, ove godine (krajem svibnja) se kani održati adekvatan seminar sa svim registraturama kako bi se bar ukazalo na bit problema u ovoj oblasti. A naša, tuzlansko-podrinjska, stvarnost bit će od ove godine bogatija za jedan arhivski časopis (drugi u BiH), pod nazivom "Arhivska praksa" (izdavač Arhiv Tuzla i Društvo arhivskih radnika BiH - Ogranak Tuzla).

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO NAPREDAK SARAJEVO

POVIJEST BOSNE I HERCEGOVINE (treće izdanje)

U izdanju Hrvatskog kulturnog društva Napredak iz tiska izlazi treće izdanje prvog sveska Povijest Bosne i Hercegovine (od predpovijesti do pada pod Osmansku vlast 1463. god.) prvi put objavljene 1942. godine. Knjiga je djelo više uglednih autora i sadrži preko 800 str. teksta s bogatim ilustracijama. Sjećajem niza okolnosti prvo izdanje je ostalo gotovo nepoznato široj javnosti. Odmah nakon obnove 1990. godine, Napredak je poduzeo aktivnosti za tiskanje drugoga izdanja i ono je ugledalo svjetlost dana već 1991. godine. Međutim, zbog velike atraktivnosti ovog djela rasparčano je do početka rata 1992. godine i sada je na pomolu treće izdanje.

I današnji povijesničari se slažu da je ova knjiga i nakon pola stoljeća još uvijek aktualna te smatraju da je to djelo najbolje i najkompletnije ove vrste. Ne propustite priliku da bolje upoznate prošlost BiH i obogatite svoju knjižnicu.

Cijena knjige u maloprodaji bit će 60 DM i zbog toga iskoristite mogućnost da uplatom do 30. 4. 1998. godine dobijete popust od 30% što iznosi 42 DM po kom.

Narudžbe i uplate će se primati na sljedeću adresu:
Medijski centar Napredak, M. Tita 56, tel: 213-768, tel/fax: 447-223

Ž.R. DEVIZNI: 10100-603-2010820, DINARSKI: 10100-603-10820
ZAP SARAJEVO, s naznakom za Povijest BiH.
Za inozemstvo: HKD Napredak - Sarajevo, Zagrebačka banka Zagreb
Savska 60, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska
Žiro račun: 70900-6335110-999 (devizni)
809020-6335110-999 (kunski)
(s naznakom za Povijest BiH)

ARTROZA NIJE STARAČKA BOLEST

LOKALNA FIZIKALNA TERAPIJA

Može se pridodati gimnastici. Riječ je o tretmanima uz pomoć električne struje, vrlo kratkih zvučnih valova ili mikrovalova, kojima je svrha smanjivanje bolova opuštanje ukočenih mišića. **Elektroterapija** ublažava bol i stimulira aktivnost mišića, pa se pripisuje kod vrlo bolnih artroza; **ionoterapija** poboljšava djelovanje protuupalnih lijekova, pa se prakticira kod upalnih oblika; dok **makroterapija** rješava ukočenost mišića i ublažava bol, specifičnu za artroze bokova i koljena. **Radioterapija** - liječenje rendgenskim zrakama pripisuje se kod lakših oblika artroze, pošto uklanja ukočenost mišića, dok **ultrazvuk** smanjuje bolove kod artroze zglobova.

TERAPIJA LIJEKOVIMA

Bazira se na upotrebi "simptomatičnih" i "dubinskih" lijekova. Prvi, poznatiji kao protuupalni lijekovi bez steroida, zaustavljaju bol, upalu i ukočenost zglobova, no uzimaju li se dulje vrijeme, mogu uzrokovati nuspojave na želučano-crijevnom sustavu. Drugi, pak, djeluju na proces degeneracije zglobne hrskavice.

Naravno, kao i uvijek kad je u pitanju zdravlje, važna je prevencija, koja se ostvaruje prije svega promjenom načina života. Općenito, valja izbjegavati prekomjernu težinu, kako se kralježnica ne bi previše opterećivala, pretjerano sjedenje, zbog kojeg se koče zglobovi. Bitno je, također, pravilno držanje, a odmarati treba na ravnoj površini.

GDJE NAPADA ARTROZA

KUK: Artroza kuka napada ponajprije žene, i to u dobi između 45. i 50. godina. Bol u kuku zrakasto se širi do prepona i bedara i prisiljava na šepajući hod. Bolest se može pogoršati i razviti do stadija u kojem je potrebna proteza.

KOLJENO: Bolest je često povezana s prekomjernom težinom i problemima cirkulacije. Dolazi do iskrivljenja osovine zgloba i prisiljava unutra ili van, što je popraćeno velikim bolovima.

RUKA: Artroza na rukama napada članke prstiju, koji se zbog pojave kvržica deformiraju i otežavaju pokrete (npr. prihvaćanje predmeta).

VRAT: Hrkavice vratnih kralješaka, koje služe kao amortizeri da bi održali vrat fleksibilnim, poslije sedamdesete

SEDMAN SAVJETA PROTIV BOLOVA

1. Koristite stolce, fotelje i naslonjače s ravnim naslonima.
2. Izbjegavajte duže vrijeme sjediti ili stajati.
3. Održavajte idealnu tjelesnu težinu.
4. Bavite se fizičkim aktivnostima, posebice plivanjem.
5. Ne podizite teške predmete.
6. Spavajte na ravnom i čvrstom madracu, s niskim jastukom.
7. Sagibajte se savijajući koljena, a ne savijajući kralješnicu.

S ozonom je lakše!

U Europi se već dvadesetak godina primjenjuje terapija ozonom za liječenje brojnih reumatskih bolesti, pa i artroze. Pod kožu dijela koji je napala artroza ubrizga se, uz pomoć mikroigala, u 6 do 10 navrata 95% kisika i 5% ozona. Ubrizgavanje je bezbolno. Prepisuje se kao alternativa ili dodatak antiupalnim lijekovima, ako je bol vrlo intenzivna. Terapija ozonom nema kontraindikacija i može se primjeniti i više puta godišnje.

2 PRIRODNA LIJEKA

KUPKA OD SIJENA, tj. uronjavanje u krevet od bilja za njegove fermentacije, tradicionalna je praksa seljaka iz pokrajina Alto Adige i Trentino, "izumljena" prošlog stoljeća. Aktivne tvari, sadržane u fermentiranim planinskim biljkama, ubranim na uobičajenoj visini, ulaze u pore i tako smanjuju ukočenost zglobova i ublažavaju bol.

BLATO ublažava upale i smanjuje bol: na određeni dio tijela namaže se mješavina ilovače i termalne vode, temperature oko 40 stupnjeva. Na taj se način aktivne tvari prenose na tijelo. I blata u našim lječilištima blagotvorno djeluju na artrozu.

izgube elastičnost i stanje se. Posljedica je pritiskanje kralješaka jedan o drugi, što uzrokuje akutnu bol, utrnucé, mučninu i vrtoglavice.

RAME: Bol je prisutna za vrijeme odmora i pri pokretu, a može se zrakasto proširiti čak i na ruku. Kad se artroza pogorša, može dovesti do ukočenosti zglobova.

LEDA: Na udaru su različita područja kralješnice, napad može biti akutan ili se periodički ponavljati.

MILA, ožujak 1998.

Hrvatski Glasnik, ožujak 1998.

Potražite zdravlje za stolom

Pripazite malo više na prehranu. Pijte vodu, jedite ribu, povrće i cjelovitu hranu. Evo nekih prehrambenih savjeta koji će vam, uz vitak stas, osigurati i dovoljno energije.

JEDITE u prostoriji gdje nije prevelika buka. Ako slušate radio ili televiziju, neka im zvuk ne bude iznad jačine normalnog govora. Prijede li buka 70 decibela (što u sobi nije teško), smanjuje se osjet okusa zbog čega hranu više solimo ili joj dodajemo više šećera.

PIJTE barem litru vode na dan, da ne "uvenete". Dodajte tome juhe ili variva, koja će vas i zasititi.

NAUČITE jesti cjelovita zrna žitarica, puna prehrambenih vlakana i biljnih bjelančevina. Da biste izbjegli probavne tegobe, počnite s malim dozama (na primjer, u gustoj juhi) koje ćete postupno povećavati.

PREDNOST dajte cjelovitim namirnicama, barem četiri puta na tjedan. Najzdraviji su smeđa riža i tjestenina (koje su danas i ukusom mnogo prihvatljivije).

I u ovom slučaju treba se postupno navikavati i povećavati količine kako bi se izbjegle probavne tegobe.

OPREZNO s alkoholom: ne pijte više od čaše vina na dan za vrijeme jela ili više od jednog piva.

NA TRŽNICI nabavljajte samo sezonsko povrće: svježe je i sadrži manje kemijskih sredstava.

IZBJEGAVAJTE masna jela poput peciva s nadjevom, jela brze prehrane i krepera. Najbolje

će vas zasititi manje masna hrana koja zahtijeva više žvakanja.

KUHAJTE jednostavno i dobro. Tko ne zna kuhati, obično se skriva iza prezačinjenih, izgledom neprimamljivih jela.

DORUČAK je najvažniji od svih obroka. Zdrav doručak treba sadržavati mliječne proizvode ili mlijeko, žitarice, dvopek i voće. Treba biti obilan, kako bi pokrio 20 posto dnevnih energetske potrebe.

ZDRAVA prehrana koja će osigurati energiju organizmu i spriječiti razne pa i zloćudne bolesti, mora sadržavati barem tri obroka povrća na dan (primjerice, dva priloga i jednu gustu juhu s povrćem). Svaka porcija neka bude veličine šake.

SVAKOGA dana pojedite barem dva komada voća i to jedno bogato vitaminom C (kivi, agrumi).

BAREM jedanput tjedno jedite plavu morsku ribu. Važna je zbog sadržaja joda i nezasićenih masnih kiselina.

MLIJEKO, jogurt i sirevi neophodni su jer tijelu osiguravaju kalcij. Neka se nađu na stolu dva puta dnevno (kod sireva pazite na količinu).

PAZITE da vas ne zavedu dijete koje obećavaju gubljenje više od pola kilograma tjedno: u pravilu štete zdravlju, a na kraju je neizbježno vraćanje svih izgubljenih kilograma.

SOL nije uvijek neophodan dodatak hrani. Da biste postigli zadovoljavajući okus, ponekad su dovoljne aromatične trave.

ŽVAČITE dugo i mirno. Tako će škrob u zalogaju dobro omekšati, a enzimi iz sline učinit će ga lakše probavljivim. To potiče i bolji osjećaj sitosti.

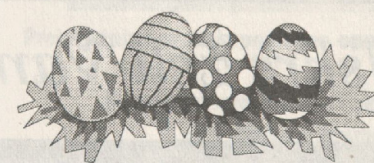
NAPADI gladi, koji vas tjeraju da jedete često, nezaustavljivo pa i potajice, zov su u pomoć koji dolazi iz nekog dijela vašeg organizma. Osjećaj kričnje ne pomaže - problem najčešće možete riješiti tek uz pomoć liječnika specijalista.

VITA

SAVJETI ZA BOLJE ZDRAVLJE

- ⊗ Pomanjkanje kretanja postupno dovodi do propadanja ljudskog organizma. Nema organa koji ne plaća visoku cijenu sjedenju, a o vitkosti da i ne govorimo.
- ⊗ Naprotiv, tjelesna aktivnost održava tijelo živim i zdravim.
- ⊗ Barem četvrt sata redovitog vježbanja na dan dugoročno će vam poboljšati kvalitetu života.
- ⊗ Redovito darujte krv. Osim što ćete se osjećati korisnom, to će vam omogućiti i redovitu kontrolu krvi.
- ⊗ Konac za zube ili zubobran važniji su od četkice. Treba ih rabiti svakodnevno.
- ⊗ Nastavite s neprekidnim dijetama za mršavljenje da biste uskoro potom vratili kilograme ne vodi ničemu: radije se obratite stručnjaku nutricionistu koji će vam propisati pravilnu dijetu i način održavanja tjelesne težine.
- ⊗ Noge su "rezervno srce": odbacite uske cipele koje sprječavaju cirkulaciju, kao i cipele s jako visokim ili suviše niskim potpeticama.
- ⊗ Ako su vam noge često natečene a vene ispupčene, nosite elastične čarape. Osjećat ćete se bolje.
- ⊗ Gricanje noktiju ružna je navika. Pokušajte se odviknuti nanošenjem nekog gorkog preparata na nokte.
- ⊗ Sunce pospješuje starenje kože: čak i zimi u planinama neophodna je zaštita odgovarajućom kremom. Za usne rabite kremu s jačim filtrom.
- ⊗ Uklanjanje šminke svake večeri dosadno je, ali neophodno. Ne zaboravite nanijeti hidratnu ili hranjivu kremu prilagođenu vašoj koži i godinama.

Sretan Uskrs
želi Vam

DTS d.o.o. TUZLA p.o.
ING

Prednost uzgoja iz presadnica

Je li bolje povrće uzgajati iz sjemena ili presadnica?

Značajan broj povrtnih vrsta uzgaja se iz presadnica. Za to postoji nekoliko razloga. Povrće uzgojeno iz presadnica, za razliku od onog uzgojenog izravnom sjetvom, ranije dopijeva za berbu. To je osobito važno za povrće čiji uzgoj započinje rano u proljeće. Proizvodnjom povrća iz presadnica troši se znatno manje sjemena nego izravnom sjetvom. Mlade biljčice povrća izuzetno su osjetljive na napad bolesti i štetnika, relativno sporo se razvijaju iz izravne sjetve u polju i često ih je veoma teško obraniti od korova.

Budući da se presadnice uzgajaju u zaštićenim prostorima gdje je moguće lakše kontrolirati sve

te čimbenike, proizvodnja povrća iz presadnica znatno je sigurnija. Prilikom presađivanja moguće je izdvojiti i za sadnju iskoristiti samo potpuno zdrave i dobro razvijene presadnice.

Sadnjom presadnica moguće je postići povoljniji raspored biljaka u polju, što je također jedan od preduvjeta uspješne proizvodnje. Iz presadnica se uzgaja gotovo sve zeljasto povrće (kupus, kelj, kelj pupčar, cvjetača, brokula i raštika), lisnato povrće (salata i endivija), plodovito povrće (rajčica, paprika i patlidžan), poriluk i drugo.

NAVODNJAVANJE

Zalijevanje ispod zemlje

Nepovoljni raspored oborina rađa potrebu natapanja biljaka kad im voda treba. Među brojnim sistemima za navodnjavanje sustav "kap po kap" jedan je od najpraktičnijih i među najjeftinijih. Sustav se sastoji od mnogo cijevi koje su ukopane pod zemlju na određenu dubinu. Voda se pušta preko kapaljki, koje su poredane na podzemnim cijevima, pa otuda i ime cijelom uređaju. Kapaljke su smještene u blizini korijena loze ili vočke i voda se dodaje samo onoliko koliko je potrebno da se hranjiva prenesu od korijena biljke do listova i plodova. Voda se šalje preko jedne središnje cijevi koja je opremljena tlakomjerom i ventilom za puštanje vode.

Osnovna prednost takvog zalijevanja je što se voda dovodi u zonu rizosfere (u blizinu korijena), pa time maksimalno štedimo vodu, a nema isparavanja niti otjecanja vode. U vodu se može dodati i rastopljeno mineralno gnojivo pa i tu je ušteda jer se gnoji samo biljka, a ne i okolni korovi. Kako nema korova nije potrebno ni da ga se uništava, pa je i to ušteda, bilo na herbicidima bilo na okopavanju. Komercijalni proračuni govore kako je ovaj sustav za oko 40 postotaka jeftiniji od ostalih, a prihod na grožđu i voću za oko 20 posto je veći nego kod klasičnog natapanja.

VOČARSTVO VOČARSTVO VOČARSTVO

Maline nose dvije berbe godišnje

Malina je omiljeno sitno grmoliko voće, koje jednako dobro uspijeva u ovećim žardinjerama na nekom balkonu, uz okućnicu, ili pak kao plantažni nasad. Među najpopularnijima je sistem korijenog uzgoja, jer nije kompliciran, a biljka dugo rađa. Malina pušta vrlo razgranato korijenje, nadzemni dio traje dvije godine, koliko daje plod. Potom se osuši, treba ga odrezati, ali za to vrijeme već izbijaju nove mladice.

Razlikuju se dvije grupe sorata maline. One iz grupe zvane "Unifere" daju plodove jednom godišnje, a sazrijevanje plodova je postepeno, od konca lipnja do početka kolovoza. Druga grupa, nazvana "Bifere" daje plod dva puta na godinu, na jesen - iz pupova na jednogodišnjim mladima, dok se drugi put plodovi beru s dozrelih grančica iz prošle godine.

Malina je grmolika voćka koja nije izbirljiva što se tiče zemljišta, ali joj najbolje pogoduju propusna i hladna tla, blago kisela i bogata humusom. Teren za sadnju izrighola se na jesen do dubine od 35 centimetara i pognoji sa pregorjelim stajskim gnojivom. Sadnja se obavlja od studenoga do kraja ožujka, s tim da se vodi računa da tlo ne bude smrznuto i da nema jakih jutarnjih mrazova. Razmak između redova sadnica iznosi 2 do 2,5 metara, a sadnice treba saditi na razmak od 50 do 60 centimetara, ovisno

od bujnosti sorte. Kod sorti male i srednje bujnosti u jedno sadno mjesto stavljaju se dvije sadnice. Sadnice se polažu u dubinu od 15 centimetara, a mladice se prikrate na duljinu od 25 centimetara. U drugoj godini nakon sadnje postavlja se armatura. Visina stupova iznosi 1,8 do 2 metra.

U prvoj godini najprije se odrežu suhe i tanke grane a potom i ostale. Ostavljamo dvije do tri mladice skraćene na 1-1,3 metra, a za sorte sa slabo bujnim rastom visina mladica neka je od 1,30 do 1,70 centimetara. Rezidba u kasnijim godinama ista je kao i prve godine, ali kasnije se ostavlja šest do osam mladica ili nešto manje, kod slabije bujnih sorata.

Sretan Uskrs želi Vam

Š FIDUCIA

DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA

Zaštita biljaka od zemljišnih štetnika

Mnogi štetnici napadaju i uništavaju kultivirane biljke - žičnjaci, grčice, stonoge itd.

U tlu živi mnoštvo insekata čija prisutnost predstavlja problem za normalan razvoj i zdravlje biljke. Ti štetnici oštećuju sjeme, korijenov sistem i onemogućuju razvoj biljaka i usjeva čak do te mjere da se pojedine poljoprivredne kulture bez odgovarajuće zaštite čine potpuno neisplativim.

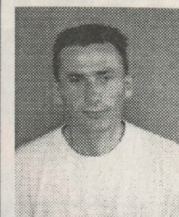
"Pliva" je za zaštitu od zemljišnih štetočina proizvela veći broj insekticida, jer je i raznih štetnika velik broj. Granulirani zemljišni insekticid DOTAN 5-G na bazi klormefosa namijenjen je suzbijanju štetnika u kukuruzu, suncokretu ili u šećernoj repi. Taj insekticid je proizveden u sitnim granulama i rasporostire se na velikoj površini (aktivna površina) i uništava štetnika na tri načina - dodirom, parama i preko probavnih organa štetnika.

DOTAN 5-G

suzbija žičnjake (Elateridae), grčice hrušta (Melolontha melolonta), rovice, sovce pozemljuše, stonoge, komare... Preparat je dva do tri mjeseca stabilan u tlu gdje lagano ispušta djelatnu tvar koja biljke i usjeve štiti od štetnika. Preparat ne izaziva štetne pojave čak ni ako dospije izravno na sjeme.

COUNTER G-5

sistemi je granulirani zemljišni insekticid koji suzbija štetnike na šećernoj repi, u kukuruzu i u duhanu. Osim štetnih insekata u tlu (žičnjaka, grčica hrušta, sovica pozemljuša, duhavih resičara) Counter G-5 ubija štetnike koji dođu u dodir s granulom inhalacijskim djelovanjem razvijajući pare koje su kobne za štetnike koji se nalaze na površini tla. Sistemno djelovanje insekticida sastoji se u tome da suzbija štetnike koji grizu ili sišu podzemne i nadzemne dijelove biljke. Preparat djeluje i na višim temperaturama i ne ovisi o vlažnosti tla.

Dana, 9. ožujka 1998. godine navršila se godina dana od smrti

LUKE (ILIJA) BILIĆA

Rođen je 2. 10. 1969. godine u hrvatskoj obitelji u selu Dubrave, općina Ravne-Brčko. Na početku velikosrpske agresije na našu zemlju, dragovoljno oblači odoru HOS-a i sudjeluje u svim značajnijim bitkama duž brčanske bojišnice. Uvijek neustrašiv, vedar i ljubezan bio je omiljen kod onih koji su ga poznavali. Iznad svega volio je svoju zemlju, svoj narod i pravdu. Poginuo je 9. ožujka 1997. godine od nerazumne bratske ruke, nakon što su prošle sve ratne opasnosti.

Hrvatska stranka prava će ga se sjećati sa zahvalnošću zbog onog što je učinio za svoj narod. S NAMA JE!
HRVATSKA STRANKA PRAVA

ZORAN PICAK

17. 10. 1971. - 23. 4. 1995.

Voljeni Sine, teško je živjeti bez tebe i tvoga lijepog i vedrog osmijeha.

Svaki spomen tvog imena u meni budi veliki ponos što sam te imala, i što ćeš vječno živjeti u majčinom srcu.

Tvoja neutješna, mama Ruža.

ZORAN PICAK

17. 10. 1971. - 23. 4. 1995.

Dalek je svijet koji nas je rastavio. Duge su godine prošle, a mi se nismo vidjeli. Posljednji puta smo se rastali 15. 4. 1992. sa suzama i to je bilo sve. Osuđujem sve zlikovce što ugasiše toliko mladih života pa, brate, i tvoj. Ostajem vječno tugu nositi u srcu jer te više nemam.

Tvoja sestra Slađana sa obitelji iz Bijeljine.

POGREBNA OPREMA "MARIĆ"

vl. Vlado Marić Tuzla

Tel. Tuzla: 075 251-347

Gradina: 075 223-698, Živinice: 075 774-065

Mobitel 090 135-882

Proizvodnja i prodaja pogrebne opreme, te pogrebne usluge:

Kompletna organizacija i oprema za sahrane i dženaze, posmrtnice.

Vijenci, aranžmani i buketi od svježeg i vještačkog cvijeća.

Prijevoz umrlih u zemlji i inozemstvu uz osiguravanje kompletne dokumentacije.

Ekshumacije i izmještanje posmrtnih ostataka. Na vaš zahtjev organiziranje posljednjeg ispraćaja, uz pratnju pleh glazbe.

11. travnja 1998. godine navršavaju se tri godine od smrti naše drage majke i bake

JANJE (Rođ. MAZIĆ) PEJIĆ

Koliko god vremena da prođe, naša draga majko, sjećanje na tebe proći neće jer tvoj dragi lik i tvoj život dio su onoga što se zove vječnost. Tvoje kćerke i unučad.

4. travnja 1998. godine navršava se četrdeset tužnih dana od smrti našeg dragog

NIKOLE MATANOVIĆA

Bol i tuga je za tobom velika, a ljubav prema tebi ostat će vječna.

OŽALOŠČENI: majka Rada, supruga Zdenka, sestra Milica sa obitelji.

Dana, 31. ožujka 1998. godine navršilo se pet godina od smrti našeg supruga, tate i djeda

IVANA (MIJO) PAVIĆA

31. 03. 1993. - 31. 03. 1998.

Njegova dobrota ostat će nam u vječnom sjećanju.

Vječno zahvalni: supruga, sin, kćerka, snaha i unučad.

21. ožujka 1998. godine navršila se tužna godina od smrti našeg dragog

RADE MATANOVIĆA

Sjećanje na tvoj plemenit i drag lik je trajno i nezaboravno.

OŽALOŠČENA OBITELJ

Dana, 21. travnja 1998. godine navršavaju se tri pune godine od smrti našeg dragog i voljenog supruga, oca, svekra i djeda

DRAGE KOVAČEVIĆA

Prodoše tri tužne i bolne godine otkako nas okrutna sudbina rastavi. Teško nam je gledati staze i pute kuda si prolazio, a sada ne prolaziš. S mnogo ljubavi i poštovanja čuvamo uspomenu na tebe.

Tvoji najmiliji: supruga Janja, sinovi Vlado i Boris, snaja Ružica i unuk Dragan.

Dana 23. 2. 1998. godine navršila se godina dana otkako je prestalo kucati plemenito srce dragog supruga oca i djeda

IVANA PICAKA

6. XI. 1950. - 23. II. 1997.

Tvojim odlaskom otišla je radost, sreća, a ostala neizmijerna bol i tuga. Ostaćeš vječno voljen i nikad zaboravljen.

Ponosni smo na tebe i zahvalni za svu tvoju dobrotu i ljubav koju si nam nesebično davao.

Tvoji najmiliji: supruga Ruža, kćerka Slađana, zet Mile, unuka Ankica i unuk Radenko iz Bijeljine.

Počivaj u miru Božjem.

GLASNIKOVA SKANDINAVKA

AUTOR ROBERT STRAUS	POSLAST. OD KAKAO MASE	STAPANJE NARODA S DRUGIM	DONJI DIO TAVANICE	KRATICA SAD DRŽAVE NEBRASKE	MAĐARSKO ZENSKO IME	LATINSKO MUSKO IME	TAKSINI	TALIJAN. MARKA PUTN. AUTOMOB.	GLAZBENA OZNAKA ZA TEMPO	ŠPANJ. LAUT ESTABAN (iz XVI st.)	"OML. RADNA AKCIJA"	PROZNO KNJIZ. DJELO	MJERA ZA ELEKT. OTPOR	AUSTRIJ. CARICA MARUJA	ČIST GORNJI ZRAK	BRANA OD KAMENJA	STARO- GRČKI FILOZOF		
VRIJEME PRIPREME ZA USKRS									ZENSKO IME STALA ZA BIKOVE										
POSTATI VREMEŠAN									TLAKO- MJEER POSLOV PROSTOR.										
GOSPO- DIJ GRČKI				MORALNA STROGOST BILJKE ZA RASADIV.										GRADIĆ U MAĐARSKOJ DAN PRIJE USKRSA					
SPARNO VRIJEME PRED KISU						RIJEČNI RUKAVAC OTOK NA JADRANU				GRAD U ŠVICAR. DRUGO OSTALO						SEKUNDA DIVLJA MAČKA			
LISTO- PADNO DRVO					DIO BRAVE POSTATI SILAN					GRAD U SAD KENTUCKY "DVE GODINE"				MORSKI GREBEN GLEČER					
ŽUTA BILJ. BOJA ZA TKANINE			GORSKI VRH NA SICILIJU LEGENDE					POLJSKI SAHISTA NIMČOVIĆ BALA				TALIJANSKO MUSKO IME VOLUMEN							
GLAVNI GRAD SIRIJE							KRŠĆANSKI BLAGDAN, NAVJEST. MARIJANO												
KISELINE (LAT.)																	ŠPANJOLSKA JAPANSKA KUTIJA ZA LIJEK.		
MITOLOŠKI KRALJ KALABRIJE																			
IGRAČ U KRIKETU																			
IME OD MILJA ZA UJAKA				TREĆI VOKAL EUROPSKA DRŽAVA														KRATKE TV REKL. EMISIE	
VRSTA BRODSKE DIZALICE																			
OZNAKA ZA AMPER		VRH U GRČKOJ POTICATELJ (MNOŽ.)													"OPUS" ORGANSKI RADIKAL				
EGIP. BOG SUNCA			SAMPION ŠPANJ. NARODNA PJESMA															NULA KNJIZ. BRILIC- MAŽURANIĆ	
GODIŠNJA PRIREDBA						ELEMENT KALAJ	RIMSKI BROJ 5	KRUPNO SAMLJEV KUKURUZ	NJEMAČ. GLUMICA SOMMER	ČINITI PRAVITI	ŠAV NA ZENSKOJ ČARAPI	NAZIV ZA NOVU GVINEJU						VRSTA MINERALA ELEMENT KOBALT	
VEDRI ŽIVAHNI					NEDJELJA PRIJE USKRSA POZAJMICA													MUSKO IME ČUPERAK KOSE	
JEDAN OD RODITELJA								ŠPANJ. MUSKO IME DVORANA											MODAR MRAK, TAMA
MUŠKI PJEVAČKI GLAS																			
STARORIM. TUNIKA DO GLEZHANJA						POHLEPNO PITI DECILITAR (SKR.)						"TREMOL" PLOČA ZA KOCKANJE			SASTAVNI VEZNIK STAS				
GRČKO SLOVO				NIZOZEM. SIR ZENSKO IME							VRSTA KUNE ALBANSKI NOVAC								MUK, TISINA
ELEMENT NOBELIJ			ZENSKO IME "A DATA"						SAVEZNA DRŽAVA U SAD ARGON										METAR POKAZNA ZAMJENICA
NJIVA								GLAVNI GRAD GRČKE KARAT											ESTONCI AUSTRIJA
GLASNO PLAKATI								PRODORNI USKLIK											

Rješenje iz broja: 67.
SEPARIRATI, LATINA, TREMOLO, ANATEMA, EM, RITA, ZAKOPANE, PRA, AKA, EKONOMAT, NALET, DA, FORLI, IRIS, NADE, I, UBITI, SKAKAVAC, R, VARIJANTA, TAVAN, PI, ANA, U, LA-PAZ, RI, ŠL, ESERA, IMATI, N, KAM, ANUJ, TVID, ALIRA, IRLAM, MIO, NEA, A, IZNOS, OL, MO, NA, PEPELNICA, VINAR, OMLET, RAMP, KONAC, P, AREPAK, ARAL, ASAS, INSERAT, SKITAČ, TNT, ROT, IRULA, ČESIKA, R, IVIK, TMINA, SALITRA, NIKOLA, KARAT, EDIKT.

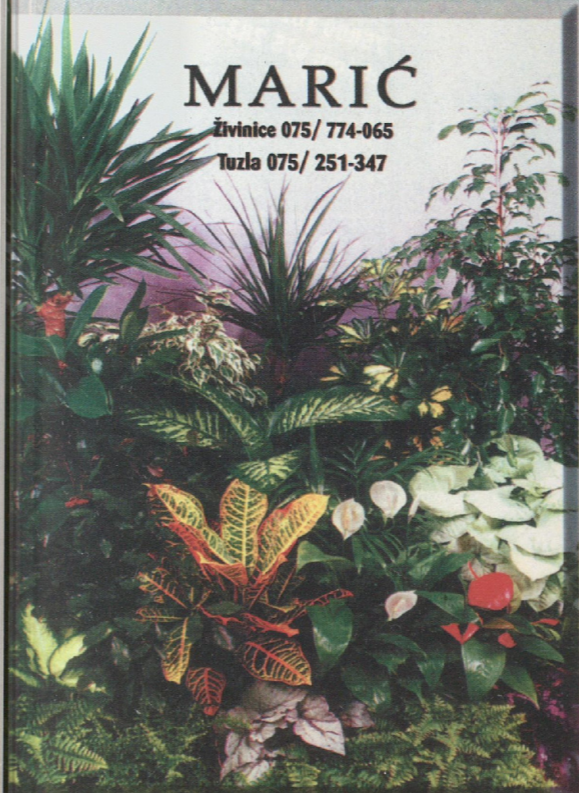
Hrvatski Glasnik
Glasilo Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Župe Soli
List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • Ravnatelj: Petar Matanović • Glavni i odgovorni urednik: Juraj Novosel • Lektor: Marica Petrović • Uredništvo: Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Mato Bikić, Martin Antunović • Adresa: Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 075-237-171 • Kompiuterska priprema i tisak: "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • Račun: ZZPP Tuzla: 12200-678-2025274 - Hrvatski dom - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

PRETAN USKRS

H.B.
D.O.O. "BRISTOL"
TUZLA

MARIĆ
Živnice 075/ 774-065
Tuzla 075/ 251-347

HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.o.o.

Gospodarska BANKA
Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 207-023, 207-022
Fax: 387 71 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 203-910
Fax.: 387 71 442-959

MLEŠ
Društvo sa ograničenom odgovornošću, s.p.o.
Tuzla, Rudarska br. 72
Telefon: ++387 75 215-592, Fax: ++387 75 281-510
KOMPANIJA ZA PROIZVODNJU,
PROMET I USLUGE

VIDOVIĆ

PODUZEĆE ZA TRANSPORT,
SERVIS I REMONT VOZILA
TUZLA

Tel: ++387 75 281-484, 215-215
Tel./Fax: ++ 387 75 283-650

PrintCom
kompletna paleta
grafičkih proizvoda
ogledalo
sadašnjosti
vizija
budućnosti

repro studio
computer layout
print

PLIVA
PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

**ZA SRCE
VAŠEG
AUTOMOBILA**

SOL
HRVATSKI RADIO SOLI
92.77
103.4 MHz

DAMM
D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

**INA
delta**

Sretan
uskrs

bosna
OSIGURANJE dd
DD SARAJEVO
FILIJALA TUZLA
75000 TUZLA, Albina Herljevića br. 8
Telefon: 075 283-248, Fax: 075 282-53

ključ
uspjeha

T U Z L A
Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906

Tuzla PEPEX d.o.o.
Telefoni: 075 222-973 i 252-435

tuzlanska banka d.d.